

परिच्छेद १: पृष्ठभूमि, कानुनी व्यवस्था तथा अध्ययनको परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मुल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरि तीन तहको हुने र राज्यशक्तिको प्रयोग तीनै तहले संविधान र कानून बमोजिम गर्ने व्यवस्था गरेको छ । संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अन्तर सम्बन्ध सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित हुने व्यवस्था गरेको छ । संविधानको अनुसूची ८ को स्थानीय तहको अधिकारको सूचीको क्रमसंख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख संकलन सम्बन्धी अधिकार तथा क्रमसंख्या १७ मा बेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धी अधिकारलाई सुचीकृत गरेको छ । नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरुको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदनले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा, बेरोजगारको तथ्याङ्कसहित स्थानीय तहको आधारभूत तथ्याङ्क, सम्भाव्य, प्राकृतिक, भौतिक र साँस्कृतिक श्रोत साधनको तथ्याङ्कीय अभिलेख, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहको कार्य क्षेत्र भनी उल्लेख गरेको छ । उपरोक्त सवैधानिक व्यवस्था र अधिकारको व्याख्या अनुसार स्थानीय तहको विस्तृत र खण्डीकृत तथ्याङ्क सहितको वस्तुगत विवरण तयार गर्न आधारभूत प्रक्रिया, विधि र फारामहरु सहितको गाउँ तथा नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधि, २०७४ जारी भएको छ । कार्यविधिको प्रमुख उद्देश्य प्रत्येक स्थानीय तहहरुले विकास प्रक्रिया तथा सेवा प्रवाहका लागि नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरु तयार गर्न अत्यावश्यक आधारभूत तथ्याङ्क, सूचना वा विवरण संकलन, विश्लेषण तथा व्यवस्थापनका न्यूनतम विषयहरुमा एकरूपता र स्तरीयता कायम गरी तथ्याङ्क संकलनका पद्धति, प्रक्रिया, औजार तथा प्रक्रियाहरु निर्धारण गरी स्तरीय ढाँचामा गाउँ वा नगर वस्तुगत विवरण तयारी गर्न दिशानिर्देश प्रदान गरेको छ ।

नेपालको संविधान अनुसार नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन, स्थानीय तह शासन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी विधेयक तथा स्थानीय तहको सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आदेश २०७४, स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ ले स्थानीय तहलाई आ-आफ्नो क्षेत्रको वार्षिक, आवधिक तथा रणनीतिक र दीर्घकालिन योजनाहरु तयार गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । सो अनुसार स्थानीय तहको रणनीतिक/आवधिक, एकीकृत एवं वार्षिक योजना तर्जुमा र नतिजा अनुगमनको लागि क्षेत्रगत स्थिति सहित स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण तयारी आवश्यक रहेको छ । उक्त विवरणमा आर्थिक, सामाजिक, भौतिक पूर्वाधार, वन तथा वातावरण र संस्थागत विकासका क्षेत्रमा गाउँपालिका तथा नगरपालिका भित्र रहेका भौतिक, प्राकृतिक, धार्मिक, साँस्कृतिक, सामाजिक, मानवीय श्रोत साधनहरुको तथ्याङ्कको विश्लेषण र प्रस्तुती संलग्न हुन आवश्यक छ ।

स्थानीय तहको योजना तर्जुमा तथा अनुगमनलाई सूचनामा आधारित, व्यवस्थित, एकीकृत, नतिजामूलक, सहभागितामूलक र प्रभावकारी बनाउन वस्तुगत विवरणले निर्णयकर्ता तथा विकास प्रदायक संस्थालाई महत्वपूर्ण आधार प्रदान गर्दछ । तसर्थ वस्तुगत विवरणमा योजना तर्जुमा, नतिजा अनुगमन तथा सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक आधारभूत विवरण संकलन गर्ने र निश्चित अवधिमा त्यसलाई अद्यावधिक गर्दै उपलब्ध स्रोत साधनको समुचित उपयोग सुनिश्चित गर्नुपर्ने हुन्छ ।

सूचना प्रविधिमा आधारित वस्तुगत विवरण संकलन, भण्डारण, प्रशोधन र विश्लेषणका आधारमा वस्तुगत विवरण प्रकाशन र अद्यावधिक गर्नु नै आर्थिक दृष्टीले समेत दीगो सूचना व्यवस्थापन हुने लक्षका साथ बलेफी गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयार गरिएको हो ।

नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले स्थानीय सरकारहरूलाई दिएको २२ वटा एकल अधिकार र अन्य साभ्ना अधिकारहरूलाई स्थानीय तहमा स्थापित गर्न र सो सम्बन्धी सेवाहरूलाई स्थानीय स्तरमा प्रभावकारीताका साथ प्रवाह गर्न सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले (हालको सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय) देशका सबै स्थानीय सरकारहरूलाई गाउँ तथा नगर पार्श्वचित्र तयारीका लागि निर्देशन तथा अनुरोध गरेको थियो । यसै विषयलाई आत्मासात गरी बलेफी गाउँपालिकाको एकिकृत विकासका लागि गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको तथ्याङ्क संकलन गरी समग्र गाउँपालिकाको अवस्था तथा वस्तुस्थिति भल्कने गरी बलेफी गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयार गरिएको हो ।

१.२ उद्देश्य

समग्रमा यस अध्ययनको मुख्य उद्देश्य बलेफी गाउँपालिकाको वस्तुस्थितिको पहिचान गर्नु हो । बलेफी गाउँपालिकासंग सम्बन्धित आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, भौगोलिक आदि विभिन्न वस्तुस्थितिको विश्लेषण गरी स्थानीय तहको नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन लगायत अनुगमन मुल्यांकनमा सहयोग पुऱ्याउनु रहेको छ । गाउँपालिका पार्श्वचित्रको विशिष्ट उद्देश्यहरू निम्न बमोजिम रहेका छन् ।

- भौगोलिक, प्रशासनिक, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, प्राकृतिक, धार्मिक, ऐतिहासिक, पूर्वाधार पहुँच, लगायत विकासको सन्दर्भमा समुदायको विद्यमान अवस्थाको विश्लेषण गर्नु ।
- बलेफी गाउँपालिकाको दीर्घकालीन योजना तथा नीति निर्माण लगायत योजना तथा कार्यक्रम छनौट र बाडफाँडमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- सूचनाबाट विभिन्न निकाय तथा व्यक्तिहरूसँग सम्बन्ध बढाउन सहज हुने हुनाले आपसी सहयोगको वातावरण निर्माण गर्ने ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका स्रोत साधन लगायत अवस्थाको बारेमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने अनुसन्धानकर्ता, योजनाकार, संघसंस्था एवं गाउँपालिकाको विकासमा जिज्ञासा राख्ने व्यक्तिहरूलाई महत्वपुर्ण क्षेत्र, सम्भावना र समस्याहरूको बारेमा अवगत गराउने सामाग्रीको रूपमा दस्तावेज तयार गर्ने ।

१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरू

स्थानीय तहको सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आदेश, २०७४ अनुसार, स्थानीय तहको शासन संचालन सम्बन्धी विधेयक छलफलको प्रक्रियामा रहेकोले तत्काल स्थानीय तहको शासन सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि नेपाल सरकार मन्त्र परिषदको मिति २०७४ जेठ २ गतेको निर्णय अनुसार स्थानीय तहको सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आदेश, २०७४ जारी भएको छ । यस आदेशको अनुसूची ३ मा स्थानीय तथ्याङ्क र अभिलेख संकलन बारेमा र अनुसूची ४ मा वडा कार्यालयहरूले योजना तर्जुमा र तथ्याङ्क

अध्यावधिक गर्नु पर्ने व्यहोरा उल्लेख छ । प्रस्तुत आदेशमा जनसांख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, कूल ग्राहस्थ उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास सूचांक, राजस्व तथा आयव्यय समेतको तथ्याङ्क संकलन र प्रशोधन गरी राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आवद्धता र पार्श्वचित्र तथा श्रोत नक्साको अद्यावधिक अभिलेखनलाई गाउँपालिका वा नगरपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकार भनी उल्लेख गरेकोले सोहि अनुसार गाउँपालिका पार्श्वचित्र तयार पारिएको छ ।

स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा १ मा “प्रत्येक स्थानीय तहले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा सहभागितामुलक प्रक्रियाबाट नतिजामुलक ढंगले गर्नुपर्ने र योजना र बजेट तर्जुमा गर्नु पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिती देखिने गरी वस्तुगत विवरण (Profile) तयार गर्नु पर्नेछ” भन्ने व्यवस्था रहेको हुनाले सोहि अनुसार बलेफी गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन: २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा २ को च (२) र (३) ड को (२), (४), (५) र (६) मा स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन, दफा ११ को उपदफा २ थ (१), (२) (३), (४) र (५) मा बेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन तथा दफा १२ को वडा समितिको काम, कर्तव्य अधिकार अन्तर्गत उपदफा २ को (ख) मा तथ्याङ्क अध्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्याङ्क र सुचना सहितको वडाको पार्श्वचित्र तयार तथा अध्यावधिक गर्ने व्यवस्था रहेकोले सोहि अनुसार वडाको अवस्था सहित भल्कने गरी पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ ।

वस्तुगत विवरण (Profile) भन्नाले कुनै स्थान, क्षेत्रमा रहेको जनसंख्या, भौगोलिक अवस्था, समाजिक विशेषता, प्राकृतिक सम्पदा, आर्थिक अवस्था, विकासको स्थिति आदि स्पष्ट हुने आधारभुत तथ्याङ्क, सूचक वा आधार रेखाको विवरण रहेको दस्तावेज हो । वस्तुगत विवरणलाई नेपालीमा “पार्श्वचित्र” पनि भनिन्छ । Profile शब्दलाई भुगोल, ईन्जिनियरिङ्ग, चिकित्साशास्त्र आदि क्षेत्रमा फरक फरक वस्तुको विशेषता विश्लेषण गर्न प्रयोग गरिएता पनि कुनै प्रशासनिक वा भौगोलिक क्षेत्र बारेको तथ्याङ्क प्राप्ती, विश्लेषण तथा प्रस्तुती गरिएको विवरणलाई पनि वस्तुगत विवरण (Profile) भन्ने गरिएको छ ।

वर्तमान अवस्था अनुसार नेपालको सन्दर्भमा स्थानीय तह स्थानीय सरकार हो । यसले स्थानीयस्तरमा जनतालाई तोकिएको सेवाहरु प्रवाह गर्दछ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ मा स्थानीय तहहरुले आफ्नो गाउँपालिका तथा गाउँपालिको वस्तुगत विवरण तयार गरी त्यसैका आधारमा योजना छनौट गर्नुपर्ने व्यवस्था उल्लेख गरेको छ । वस्तुगत विवरण तयारीका लागि सूचना संकलन र विश्लेषण गर्नु पर्दछ । संकलन गरिएका सूचनालाई यथार्थपरक ढंगले राखी वस्तुगत विवरण तयार गर्दा त्यसले स्थानीय तह लगायत अन्य सरोकारवालाहरुबाट विकास क्रियाकलाप संचालन गर्न ठुलो सहयोग पत्याउँदछ ।

कुनै पनि व्यक्ति, संस्था, घटना, प्रक्रिया वा चिजविज वारेको तथ्य वा विस्तृत विवरणलाई सामान्यतः सूचना भनिन्छ । संकलनका आधारमा यी दुई प्रकारका हुन्छन् - प्राथमिक सूचना र द्वितीय सूचना । प्राथमिक सूचना आफैले सम्बन्धित क्षेत्रमा गएर संकलन गरिन्छ भने अरुले संकलन गरेको सूचनालाई द्वितीय सूचना भनिन्छ । यी सूचनाहरुलाई संकलन, प्रशोधन (तालिकीकरण, व्याख्या वा विश्लेषण) तथा प्रकाशन गर्ने सम्मका सम्पूर्ण

कार्यहरु सूचना व्यवस्थापन अर्न्तगत पर्दछन् । आवश्यकता अनुसार चाहिएको मात्रामा र समयमा सूचना प्राप्त गर्न सकियोस भन्ने उद्देश्यले सूचना व्यवस्थापन गरिन्छ । व्यवस्थित गरिएको सूचनालाई आवश्यक मात्रामा निकाल्न र प्रयोग गर्न सकिने हुनुपर्दछ । सूचना व्यवस्थापन नगरी सबै वा अनावश्यक मात्रामा दिँदा मुख्य विषय छुट्टिने वा ओभरलमा पर्ने सम्भावना हुन्छ । त्यसकारण सूचनाको व्यवस्थापन गरिनु पर्दछ ।

गाउँपालिकाको विकास निर्माण र सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा स्थानीय तहको भूमिका अत्याधिक मात्रामा बढिरहेको सन्दर्भमा गाउँपालिकामा विकास सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन गाउँपालिकाले गर्नुपर्ने एक महत्वपूर्ण कार्य हो । हाल मन्त्रालयले नेपालका सबै गाउँपालिका र नगरपालिकाका लागि वस्तुगत विवरण तयारीका लागि स्पष्ट खाँका तयार गरि सबै स्थानीय तहमा पठाई सकेको हुनाले तयार गर्न चाहने गाउँपालिकाका लागि वस्तुगत विवरण तयार गर्न सहयोगी हुने र विगतमा रहेको अपूर्ण र एकरूपताको अभाव तथा कठिनाईलाई हटाउन सक्ने देखिन्छ । विविध पक्षहरुको वास्तविक स्थितिको तथ्याङ्क र सूचना विना कुनै पनि योजनाको सही छनौट हुन सक्दैन । तसर्थ वस्तुगत विवरणको आधारमा प्राथमिकता निर्धारण गरी वास्तविक आवश्यकता र जनताको चाहनामा आधारित कार्यक्रम संचालन गर्न तथा भविष्यका लागि पुर्व तयारी गर्न समेत पार्श्वचित्रले सहयोग गर्दछ ।

१.४ तयारीका चरण

गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गर्दा विशेष गरी घरधुरी सर्वेक्षणमा आधारित भई गाउँपालिका भित्र रहेका सबै वडाहरुको घरधुरी सर्वेक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । साथै साविकका गा.वि.स.हरुका वस्तुगत विवरणहरुको अध्ययन, सहस्राब्दी विकास लक्ष्यका लक्ष्य तथा सूचकहरुको अध्ययन, जिल्ला सूचना व्यवस्थापन सम्बन्धी दिग्दर्शन, आवधिक योजना तर्जुमा निर्देशिका आदि सामग्रीहरुको अध्ययन, गाउँपालिकाका वडाहरुको स्थलगत भ्रमण तथा अवलोकन लगायत यस क्षेत्रमा कार्य गरेका अनुभवी विज्ञहरूसँग गरेको परामर्श आदि प्रमुख रहेका छन् ।

पार्श्वचित्र तयारीको लागि विभिन्न अध्ययन विधिहरुको प्रयोग गरिएको छ । यस क्रममा घरधुरी सर्वेक्षण २०७५, राष्ट्रिय जनगणना २०६८, राजपत्रमा प्रकाशित सूचना, जिल्ला समन्वय समिति सिन्धुपाल्चोक, समूहगत छलफल तथा अर्न्तक्रिया लगायत सामाजिक अध्ययन विश्लेषणका विवरणात्मक र विश्लेषणात्मक शैलीहरुको उपयोग तथा प्रयोग गरिएको छ । यसैगरी स्थानीय तहमा उपलब्ध प्रकाशित तथा अप्रकाशित द्वितीय सूचनाका श्रोतहरु, विभिन्न संघसंस्थाका प्रतिवेदनहरु लगायत भौगोलिक सूचना प्रणालीको समेत प्रयोग, अध्ययन तथा विश्लेषण गरी समग्र बलेफी गाउँपालिकाको अवस्था झल्कने गरी सिंगो पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ । विशेष गरी यसका चरणहरुलाई निम्न बुँदामा उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

- वस्तुगत विवरण ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा विधि स्वीकृती
- वस्तुगत विवरण तयारी गोष्ठी तथा कार्य योजना स्वीकृती
- सर्भेक्षण तथा तथ्याङ्क संकलन
- तथ्याङ्क विश्लेषण, प्रस्तुती तथा श्रोत नक्सा तयारी
- वस्तुगत विवरण मस्यौदा तयारी
- वस्तुगत विवरण प्रमाणीकरण कार्यशाला

१.५ वस्तुगत विवरण तयारी कार्यशाला

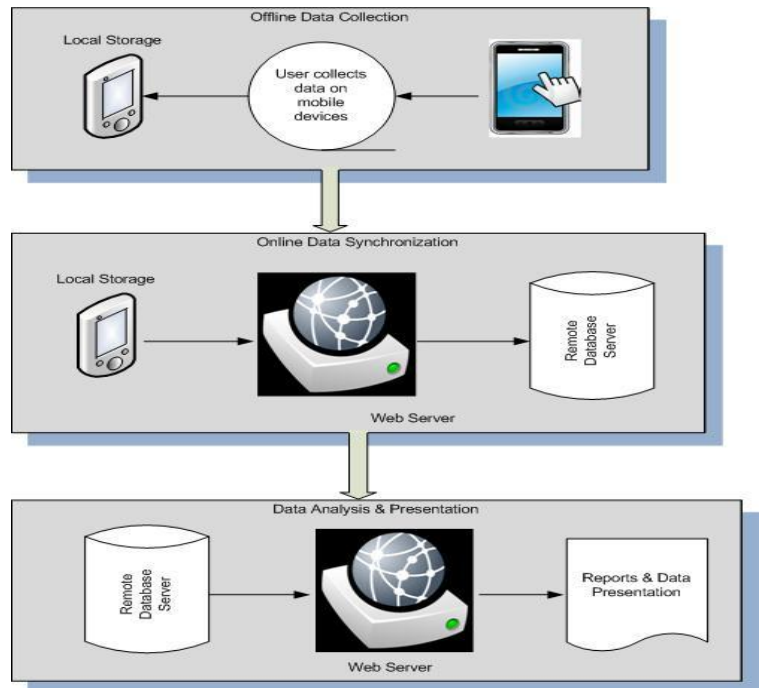
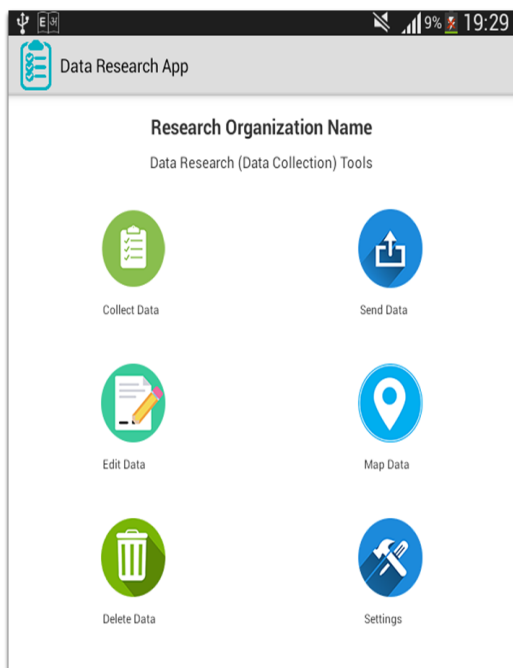
बलेफी गाउँपालिकाको वस्तुस्थितीलाई चित्रण गर्ने क्रममा विभिन्न चरण तथा विधिलाई मध्यनजर गर्दै गाउँपालिका पार्श्वचित्रलाई कसरी तथ्यपूर्ण बनाउन सकिन्छ भन्ने उद्देश्यका साथ विभिन्न तह तथा समूहमा छलफल तथा गोष्ठी गरी पार्श्वचित्रलाई तथ्यमय बनाउने निर्णय सहित कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न गरियो ।

१.६ सहजकर्ता तथा गणक छनौट अभिमुखीकरण र परिचालन

बलेफी गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयार गर्ने क्रममा अपनाइएको मुख्य विधि घरधुरी सर्वेक्षण हो । तसर्थ सो कार्यका लागि प्रत्येक वडाबाट वडा अध्यक्षहरुको सिफारिसमा दक्ष जनशक्तिहरुलाई नै घरधुरी सर्वेक्षणका लागि छनौट गरी सर्वेक्षणको क्रममा आइपर्न सक्ने सम्भावित कठिनाईहरुको पूर्वअनुमान गरी सोहि अनुरूप परिस्थितिलाई सम्हाल्न सक्ने वातावरण तथा मनस्थिति सिर्जना गरी उनीहरुलाई अभिमुखीकरण तालिम तथा प्रशिक्षण प्रदान गरी घरधुरी सर्वेक्षण कार्यको थालनी तथा परिचालन गरिएको थियो ।

१.७ तथ्याङ्क संकलन / तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोत नक्शा तयारी

कुनै पनि अध्ययन तथा अनुसन्धानलाई वैज्ञानिक तथा तथ्यपरक बनाउनको लागि यथार्थपरक सुचना तथा तथ्याङ्कको आवश्यकता पर्दछ । सुचना तथा तथ्याङ्कलाई प्रतिवेदन तथा अध्ययनको मेरुदण्डको रूपमा लिने गरिन्छ । समय तथा परिस्थिती सगैँ विधि तथा प्रविधीको विकास तथा विस्तार भएको छ । यसै सन्दर्भमा यस बलेफी गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र निर्माण गर्ने क्रममा घरधुरी सर्वेक्षण विधिबाट पार्श्वचित्र निर्माण गर्ने निर्णय अनुरूप हाल प्रविधिमा देखा परेको तथा अत्यन्तै उपयोगी मोबाइल एप्सको (Mobile Apps) माध्यमबाट तथ्याङ्क संकलन गरिएको थियो र सोहि सफ्टवेयरको माध्यमद्वारा तथ्याङ्क सश्लेषण / विश्लेषण तथा प्रशोधन गर्ने काम सम्पन्न गरिएको छ ।

१.८ अध्ययन/ढाँचाको महत्व:

विकासका प्रतिफलहरु जनसमक्ष पुऱ्याउन र सबै वर्गले उपयोग गर्न सक्ने वातावरणको श्रृजना गर्नका लागि स्थानीय तहको वास्तविक वस्तुस्थिति र आवश्यकताको पहिचान गर्नु आवश्यक हुन्छ । आजको विश्वव्यापीकरण (Globalization) को युगमा समय सापेक्ष ढंगले समानुपातिक विकासका प्रकृयाहरु अगाडी बढाउन सम्बन्धित क्षेत्रको वस्तुगत र विश्लेषणात्मक अध्ययन हुनु जरुरी पर्दछ । यस अध्ययनले सम्बन्धित क्षेत्रको वास्तविक वस्तुस्थिति पहिचान गरी भावी विकास योजना र रणनीतिहरु तर्जुमा गर्न तथा विभिन्न विकासका क्रियाकलापहरु संचालन गर्न विशेष महत्व राख्ने छ । यसका अतिरिक्त प्रस्तुत पार्श्वचित्र, सम्बन्धित क्षेत्रका संस्था एवं अनुसन्धानकर्ता, योजनाकार, विकास चिन्तक, समाजसेवी लगायत जिज्ञाशु महानुभावहरुलाई समेत उपयोगी हुने भएकोले यस अध्ययनको महत्व व्यापक रहेको छ ।

१.९ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी

तथ्याङ्क संकलन, विश्लेषण, सश्लेषण तथा प्रशोधन पश्चात वस्तुस्थितिको एउटा प्रारम्भिक खाँका तयार भएको हुन्छ । यो चरण पार्श्वचित्र निर्माणको संवेदनशील पक्ष हो । प्राप्त सम्पूर्ण तथ्याङ्कहरुको तथा विषयवस्तुको समायोजन पछि तथ्याङ्कको तथा विषयवस्तुको क्रमबद्धतालाई एउटा खाँकामा ढालेर मस्यौदा प्रतिवेदन तयार पारेर गाउँपालिकामा पेश गरिएको थियो ।

१.१० वस्तुगत विवरण सुभाब संकलन

मस्यौदा प्रतिवेदन पेश गर्नुको मुख्य उद्देश्य भनेको नै केहि सुभाब तथा जानकारी संकलन गरी पार्श्वचित्रलाई पुर्णरूप दिनु नै हो । यसै सन्दर्भमा मस्यौदा प्रतिवेदन तयार पश्चात पार्श्वचित्र तयारीका आधिकारिक व्यक्तित्वहरुको सुभाब तथा सल्लाहलाई संकलन गर्ने कार्य गरिएको थियो जसले गर्दा गाउँपालिका पार्श्वचित्रलाई मुर्तरूप प्रदान गर्नसहज भएको थियो ।

१.११ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

मस्यौदा प्रतिवेदन पेश गरेको केहि समय पश्चात बलेफी गाउँपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधी, गाउँ कार्यपालिकाका सदस्यहरु तथा गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारी, विषयगत कार्यालय तथा विभिन्न तह तथा समूहबाट प्राप्त सल्लाह, सुभाब तथा प्रतिवेदन लेखनको क्रममा देखापरेका कमी कमजोरी तथा त्रुटिहरुलाई सच्याउदै पुन अन्तिम पार्श्वचित्र लेखन तथा निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

१.१२ वस्तुगत विवरणको सीमा

बलेफी गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीका लागि ढाँचा तयार गर्ने क्रममा प्राप्त विभिन्न विषयक्षेत्रको सैद्धान्तिक अध्ययन गरिएको भएता पनि वास्तविक रूपमा सम्बन्धित क्षेत्रमा परीक्षण गर्न बाँकी रहेको हुनाले सुधार गर्नुपर्ने हुन सक्छ । यसैगरी भौगोलिक, सामाजिक, धार्मिक, सास्कृतिक, आर्थिक, प्राकृतिक आदि विविधता भएको क्षेत्रको सम्पूर्ण पक्ष नसमेट्न सक्छ भने कतिपय उल्लेखित सबै फारामहरु गाउँपालिकामा उपयोग नहुन सक्छ । तापनि पार्श्वचित्रको अध्ययन क्षेत्र विस्तृत भएको हुँदा अध्ययनको उद्देश्यलाई नै मुख्य क्षेत्रको रूपमा लिईएको छ । साधन स्रोत, समय, लागत लगायत अन्य कुराहरुको सिमितताको कारणले गर्दा जुनसुकै अध्ययन पनि केही निश्चित सीमा भित्र बाँधिएको हुन्छ ।

परिच्छेद २: गाउँपालिकाको चिनारी

२.१ भौगोलिक अवस्थिति तथा राजनीतिक अवस्थिति

सिन्धुपाल्चोक जिल्ला प्रदेश नं. ३ मा अवस्थित बलेफी गाउँपालिका सिन्धुपाल्चोक जिल्लाका १२ वटा स्थानीय तह मध्ये एक बलेफी गाउँपालिका तत्कालीन साविकका ४ वटा जलविरे, फुल्पिङकोट, फुल्पिङडाँडा र मांखा गाविसहरु समेटि बलेफी गाउँपालिकाको रूपमा स्थापना भएको हो। यस गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल ६९.६० वर्ग कि.मी. रहेको छ। यहाँ विभिन्न धर्मका अनुयायीहरु जस्तै हिन्दु, बौद्ध र क्रिचियनहरुको बसोबास रहेको छ, जसले सर्वलैंगिक संस्कृति झल्काउँछ। यहाँको मुख्य भाषा भनेको नेपाली हो, त्यस्तै तामाङ्ग, नेवार र अरु भाषा पनि बोलिने गर्दछन् भने यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या २३६६८ रहेको छ। हाल यस गाउँपालिकालाई ८ वटा वडामा विभाजन गरी प्रशासनिक कार्य सञ्चालन भईरहेको छ।

बलेफी गाउँपालिकाको पूर्वमा बाह्रबिसे नगरपालिका पश्चिममा चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका उत्तरमा जुगल गाउँपालिका र दक्षिणमा सुनकोशी गाउँपालिका रहेका छन्।

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

बलेफी गाउँपालिका सिन्धुपाल्चोक जिल्ला भित्रको एउटा सुन्दर गाउँपालिका हो। यो जिल्लाको मध्य भागमा अवस्थित छ। काठमाडौँबाट ९० कि.मि. दुरी पार गरेपछि बलेफी गाउँपालिका पुग्न सकिन्छ। धुलिखेलबाट ५० किलोमिटर दुरीमा रहेको बलेफी गाउँपालिका सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको मध्य भाग पनि हो। अरनिको राजमार्गले बीचबाट काटेर गएको हाल बलेफी गाउँपालिकाको केन्द्र रहेको बलेफी बजार समुन्द्र सतह देखि ९०० मिटरको उचाईमा रहेको छ। सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको साविकका ४ वटा गाविसहरु समेटि नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषदको मिति २०७१ मंसिर २६ गतेको निर्णयअनुसार बलेफी गाउँपालिका घोषणा भएको हो। साविकका गाविसहरु क्रमशः जलविरे, फुल्पिङकोट, फुल्पिङडाँडा र मांखा मिलि बलेफी गाउँपालिकाको भौगोलिक संरचना बनेको छ। बलेफी गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल ६९.६० वर्ग कि.मि रहेको छ। यस गाउँपालिकामा खेतीयोग्य उर्वर भूमिको साथै पशुपालनका लगायत आन्तरिक पर्यटन उद्योगको प्रचुर सम्भावना रहेको छ।

२.३ धरातलीय अवस्था

बलेफी गाउँपालिका सुनकोशी र बह्रयणी नदिको पवित्र संगम स्थल पूर्व पश्चिम र दक्षिणी सिमा तिनै दुई नदिले कब्जा गरेको छ। फुल्पिङकोट, फुल्पिङडाँडा र मांखा रुमाल जस्तै आकारमा रहेको, त्यसमा जलविरे चाहिँ बीँड थपे भैं आकारमा रहेको छ। बलेफी गाउँपालिका प्राकृतिक सम्पदा र सुन्दरताका दृष्टिले उत्कृष्ट गाउँपालिकाहरुको दाँजोमा पर्न आउँदछ। यस गाउँपालिकाको प्रमुख प्राकृतिक सम्पदाहरुमा जलश्रोत, जङ्गल र हिमाली टाकुराहरु प्रमुख हुन्। गाउँपालिकाको पूर्वमा रहेको प्रमुख भन्सार विन्दु तातोपानी अरनिको

राजमार्ग जाने सडक पनि यसै गाउँपालिकामा पर्दछ । कोदारी लोकमार्ग चीनसँगको व्यापारका लागि देशकै प्रमुख पारवहन मार्ग हो भने गाउँपालिको निम्ति गौरव गर्ने विषय बनेको छ ।

भौगोलिक रूपमा यस गाउँपालिकाको अधिकांश भाग भिरालो भू-धरातल छ र धेरै जसो सुख्खा पाखो जग्गा भएकोले वर्षाद धेरै हुँदा पहिरो र जाने समस्या छ भने अर्कोतिर कम वर्षाद हुँदा खडेरीको समस्या सामना गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ । यस गाउँपालिकाको पहिलो र प्रमुख घटना भूकम्प, पहिरो र बाढी, हावाहुरी, विद्युतिय करेण्ट लाग्ने र आगलागी हो । यसका अलावा खडेरी वन्यजन्तुको आक्रमण आदी यहाँ हुने अन्य प्रकोप रहेका छन् जसमध्ये सबैभन्दा बढी दुःख दिने र बारम्बार आइरहने प्रकोपका रूपमा खडेरी, आगलागी, चट्याङ्ग, असिनाको प्रभाव, हावाहुरी नै देखिएकोले यस गाउँपालिका विपदका दृष्टिकोणले संकटासन्न अवस्थामा रहेको छ । बलेफी गाउँपालिका सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको पूर्वी भागमा अवस्थित रहेको छ । भौगोलिक रूपले मनोरम दृश्य प्रदान गर्ने यस गाउँपालिकाको सामाजिक तथा सांस्कृतिक विविधता भन्ने लोभ लाग्दो छ । यस गाउँपालिकामा ठूलो संख्यामा जनजातिहरु नेवार, तामाङ्ग, दलित, ब्राम्हण र क्षेत्रीहरुको बसोबास रहेको पाइन्छ । गाउँपालिका भित्रको जनसंख्या विवरण अनुसार कुल संख्या २३६६८ र परिवार तथा घरधुरी संख्या ५९०४ रहेको छ । त्यसैगरी शैक्षिक जनसंख्या विवरण अनुसार ६६.५ प्रतिशत जनसंख्या साक्षर रहेका छन् ।

२.४ प्राकृतिक सम्पदा:

प्राकृतिक रूपमा उपलब्ध वा प्रकृतिद्वारा नै निशुल्क प्रदान गरेका हरेक श्रोत तथा साधनहरु नै प्राकृतिक सम्पदा भनेर भन्न सकिन्छ । हाम्रो देश भौगोलिक तथा जैविक विविधताले भरिएको देश हो । सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा अवस्थित बलेफी गाउँपालिका पनि प्राकृतिक सम्पदाले भरिएको क्षेत्र हो । यहाँ रहेका विभिन्न प्रकृति प्रदत्त उपहारले यस क्षेत्रको गरिमालाई अझ बढी उजागर गरेको छ ।

२.५ चाडपर्व तथा सांस्कृतिक उत्कृष्टता

देशका अन्य भागमा जस्तै बलेफी गाउँपालिकाका बासिन्दाहरुले पनि राष्ट्रिय चाडपर्वका साथै आफ्नो जाति र धर्म विशेषका चाडपर्वहरु र रितिरिवाजहरु मान्दछन् । बलेफी गाउँपालिकामा हरेक धर्ममा पनि जाति विशेष चाडपर्वहरु फरक फरक तरिकाले मनाउने गरेको पाइन्छ । परम्परागत रूपमा मनाइने चाडपर्वहरुमा दशैं, तिहार, हरितालिका तिज, राम नवमी,

शिवरात्री, फागु पुर्णिमा, बुद्ध जयन्ति, नाग पञ्चमी, माघे संक्रान्ती, साउने संक्रान्ती, कृष्ण जन्माष्टमी, चैते दशैं, हरिशयनी एकादशी, हरिवोधनी एकादशी, कुशेऔंसी तथा अन्य चाडपर्वहरु परम्परागत रूपमा मनाइन्छ भने म्हः पूजा, सिटि नखः, योमरी पुन्ही, गठे मंगल, ल्होसार, सामा चकेवा आदि जाति विशेषमा मनाइने गरिन्छ । विशेषगरी बलेफी गाउँपालिकामा मुख्य हिन्दु धर्मावलम्बीहरुले दशैं तथा तिहार पर्व विशेष रूपमा मनाउने गर्दछन् । दशैं तथा तिहार बाहेक बलेफी गाउँपालिकाका बासिन्दाहरुले मातातिर्थ औंसी, बुद्ध जयन्ती,

गुरुपुर्णिमा, साउने संक्रान्ती, नागपञ्चमी, रक्षा बन्धन, कृष्णअष्टमी, तीज, सोह्र श्राद्ध, धान्य पुर्णिमा, स्वस्थानी ब्रत, माघे संक्रान्ती, ल्होसार, श्रीपञ्चमी, महाशिवरात्री, जखनी पूजा, फागुपुर्णिमा, चैते दशैं आदि पर्वहरु पनि मनाउँछन् ।

२.६ गाउँपालिकामा रहेको सम्भाव्यता, अवसर, चुनौती र समस्याहरु

प्राकृतिक स्रोत साधन, सम्पदा, भू-बनौट तथा हावापानी, कला, साहित्य-संस्कृतिका दृष्टिकोणबाट हेर्दा बलेफी गाउँपालिकामा प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेता पनि यस्ता स्रोत साधनको उचित व्यवस्थापन तथा सदुपयोगको अभावले गर्दा सामाजिक, आर्थिक तथा मानवीय क्षेत्रहरूमा पछाडि रहेको यस गाउँपालिकालाई एक सक्षम र समुन्नत गाउँपालिकाको रूपमा विकास गर्नु आजको मुख्य चुनौती हो । मुख्य गरी यस गाउँपालिकाको विकासको निमित्त साभ्ता दृष्टिकोण तय गर्न आवश्यक छ । यस गाउँपालिकालाई पर्यटन, जलस्रोत, जडिबुटी, कृषि वा अन्य कुन क्षेत्रमा चिनाउने ? ति क्षेत्रहरु मध्ये कुनै एक क्षेत्रको विशेष विकास योजना तय गरी बलेफी गाउँपालिकाको पहिचान दिनु आवश्यक छ । त्यसैगरी एक गाउँ एक उत्पादन (One Village One Product) अवधारणालाई कार्यान्वयन गर्नु पनि चुनौतीको रूपमा रहेको छ । गाउँपालिकामा रहेका प्राकृतिक सम्पदाहरू मध्ये जलस्रोत अग्रस्थानमा रहेको छ । अवरिल बगिरहने सुनकोशी र ब्रम्हायणी नदीमा मिसिने बारम्ची खोला, बोक्से खोला, जंघारे खोला, छात्ती खोला, अर्धेरी खोला तथा ओख्ले खोला जस्ता खोलानालाको सही सदुपयोग गर्न सक्ने वातावरण सिर्जना गर्न नसक्नु आजको हाम्रो प्रमुख चुनौती हो । यस गाउँपालिकामा जलविद्युतको विकासको प्रबल सम्भावना बोकेको छ । यस गाउँपालिकामा पछिल्लो समयमा ग्रामीण सडकको व्यापक विकास भएको छ । यस गाउँपालिका भित्रका बस्तीस्तरमा खनिएका सडक कच्ची तथा धुले सडक भएको हुँदा हिउँदमा मात्र यातायात संचालन हुन सक्छ । सडकको ट्रयाक खोल्ने मात्र काम भएको छ । यसरी हेर्दा पहाडी भूभागमा रहेको यस गाउँपालिकामा सडकको सुविधा पुऱ्याउन सकेमा ग्रामीण बस्तीमा त्यस क्षेत्रको उत्पादनलाई बजारसम्म पुऱ्याउन सहयोग पुऱ्याई गरिवी न्यूनिकरणमा सहयोग पुग्ने सम्भावना रहेको छ । तर कच्ची तथा धुले सडकको स्तरोन्नती गरी पक्की तथा All Weather बनाई बाह्रै महिना यातायात सेवा संचालन गर्नु अहिलेको प्रमुख चुनौती हो । गाउँपालिकाको विभिन्न भागहरूमा विविध हावापानी रहेकै कारण यहाँ बेमौसमी तरकारी खेती तथा अन्य किसिमका नगदेबालीहरूको खेती व्यवसायिक ढङ्गबाट सञ्चालन गर्न सकिने सम्भावनाहरू रहेका छन् । गाउँपालिकामा मुख्य २ वटा सडकहरू खासगरी अरनिको राजमार्ग, लामोसाँघु सडक, तथा बलेफी-जलविरे सडकहरूले यस गाउँपालिकाको सम्भावनालाई अझ फराकिलो पारेका छन् । यस्ता सडक छेउछाउ तथा सडकबाट १/२ घण्टाको पैदल यात्राबाट पुग्न सकिने ठाउँहरू खासगरी बलेफी-जलविरे क्षेत्र, माँखा, क्षेत्रमा बेमौसमी तरकारी खेतीले व्यवसायिक रूप पाउन थालेको छ । यस्ता क्षेत्रहरूका अलावा अन्य पकेट क्षेत्रहरूको समेत विकास गरी मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी खेती तथा नगदे बालीको विकास गर्नसके यसबाट गाउँपालिकाको आर्थिक स्थितिमा व्यापक सुधार आउन सक्ने देखिन्छ ।

२.७ गाउँपालिकामा कृषिको सम्भावना, अवसर, चुनौती र समस्याहरु

परम्परागत खेती प्रणालीमा अपेक्षित सुधार हुन नसक्नु, जमिनको वितरण तथा उपयोगमा वैज्ञानिकिकरण हुन नसक्नु, गुणस्तरीय कृषि सामाग्रीको उपलब्धता हुन नसक्नु र कृषि प्रविधिको समुचित प्रयोग हुन नसक्नु यस क्षेत्रका प्रमुख समस्या तथा चुनौतीहरू हुन् । साथै पशुपालन व्यवसायलाई समुचित र वैज्ञानिक ढङ्गबाट

सञ्चालन गर्नसके दुध तथा दुधजन्य उद्योगको विकास र भेंडा, च्याँगापालनबाट मासु तथा ऊनको व्यवसाय सञ्चालन गर्न सकिने सम्भावना देखिन्छ तर उपयुक्त प्रविधि तथा दाना घाँस आदिको व्यवसायिकता नहुनु समस्याको रूपमा रहेको छ । वन क्षेत्रमा डाले घाँसको विकास तथा आवश्यक मात्रामा चरन क्षेत्रको विकास गर्नसके यस क्षेत्रबाट प्रशस्त रोजगारीको अवसर सिर्जना हुनसक्ने देखिन्छ । यसका अलावा उपयुक्त भू-प्रणालीको विकास तथा जडिबुटी र वनजन्य उद्योगहरूको विकास तथा विस्तार गर्न सकिने सम्भावना पनि रहेको छ ।

२.८ गाउँपालिकामा व्यापार तथा व्यवसायको सम्भावना अवसर, चुनौती र समस्याहरू

साना तथा घरेलु उद्योगहरूको स्थापनाबाट केही हदसम्म रोजगारी तथा आयआर्जनका सम्भावनाहरू रहेका छन् । गाउँघरमा नै सञ्चालन गर्न सकिने खाद्य प्रशोधन व्यवसाय सञ्चालन गर्नसके ग्रामीण जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन सकिन्छ । जिल्ला स्थित उद्योग वाणिज्य संघ, सरकारी निकाय, समुदायको साभ्ना प्रयासबाट मात्रै यस क्षेत्रको विकास सम्भव रहेको छ । जिल्लाको उद्योग वाणिज्य क्षेत्र चीनसँगको व्यापारमा मात्र केन्द्रित रहने, सरकारी निकायले उचित ध्यान दिन नसक्ने र समुदायहरू एकलैले यस क्षेत्रमा प्रतिस्पर्धा गर्न नसक्नु मुख्य समस्या रहेको छ ।

२.९ गाउँपालिकामा पर्यटन विकासको सम्भावना अवसर, चुनौती र समस्याहरू

बलेफी गाउँपालिकामा रहेको अर्को मुख्य संभावना र अवसर बोकेको क्षेत्र भनेको पर्यटन प्रवर्द्धन पनि हो । धार्मिक रूपले महत्वपूर्ण मानिएको यस बलेफी गाउँपालिकामा धार्मिक, पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा कपिलेश्वर मन्दिर, गोरखाली धारो, ओमपार्क, नागीचौर रहेको छ । पर्यटन क्षेत्रको रूपमा विकास गरिरहदा वातावरण माथि चरम अतिक्रमण भएको कुरा सार्वजनिक रूपमा उठ्ने गरेको पाइन्छ । विकास निर्माणका कार्य गर्दा दिगो विकासको अवधारणालाई आत्मासात गरी विकासका कार्य संचालन गर्नु आजको टड्कारो आवश्यकता हो ताकि विकासले विनाशको रूप नलियोस । त्यसैगरी यातायात सुविधालाई हेर्दा यस क्षेत्र भित्र तथा ग्रामिण ठाँउमा समेत सडक सुविधा भएकोले बलेफी गाउँपालिकामा खासै समस्या रहेको देखिँदैन । बलेफी गाउँपालिकाको प्राय ठाँउहरूसम्म वाह्रमासे यातायातका साधन संचालन भईरहेको छ । जसको माध्यमबाट पर्यटकहरूको आवगमनलाई सहज, सरल तथा सफल बनाएको छ । बलेफी गाउँपालिकालाई पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा रूपान्तर गर्नका लागि सबैले आ-आफ्नो क्षमता तथा जिम्मेवारीताको महशुस गरी योगदान गर्न सकेको खण्डमा बलेफी गाउँपालिकाको चौतर्फी विकासको अवसर तथा प्रवल सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

२.१० गाउँपालिकामा सांस्कृतिक पक्षको सम्भावना अवसर, चुनौती र समस्याहरू

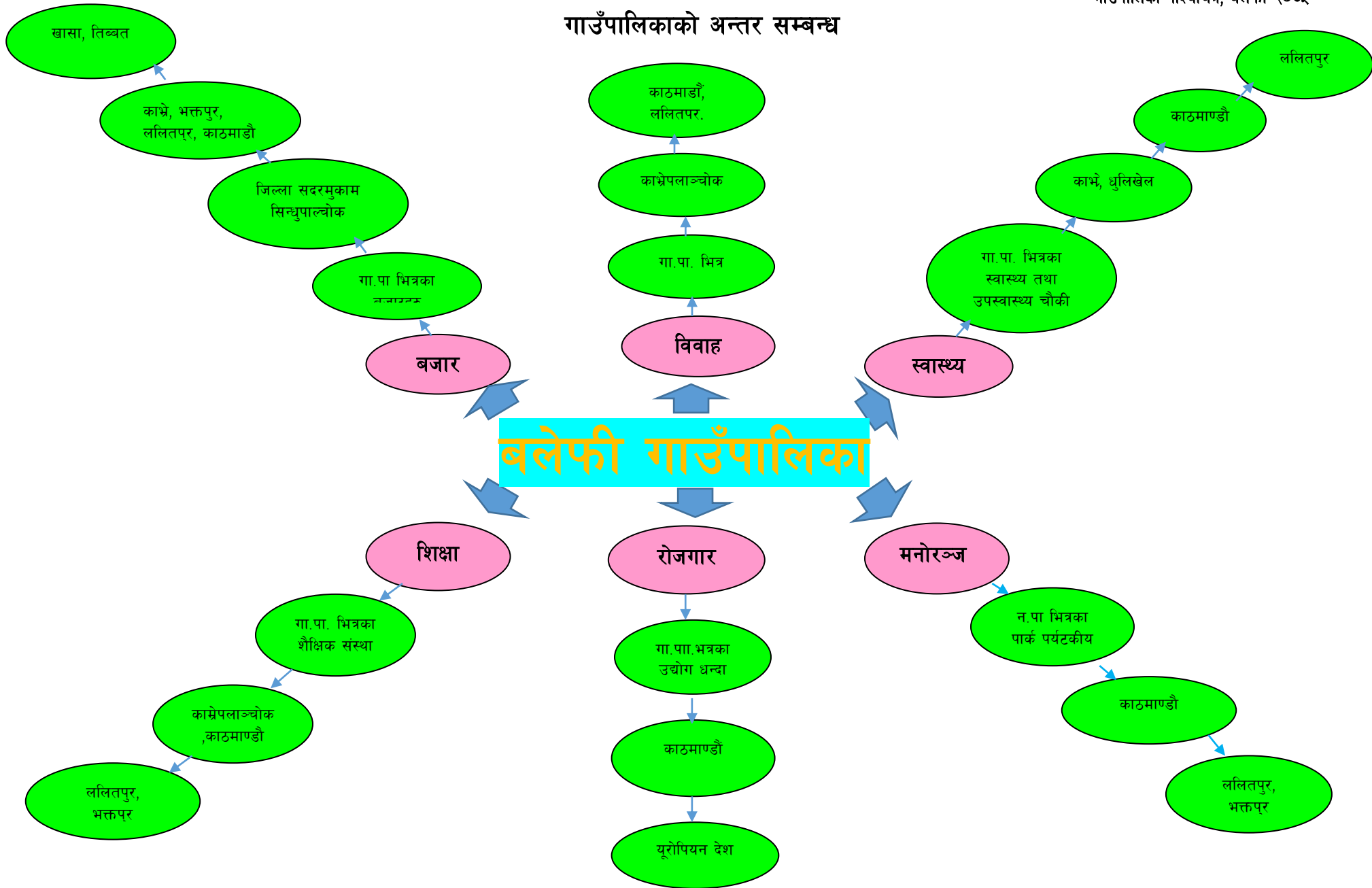
नेपाल एक बहुजातीय, बहुभाषी, बहुसांस्कृतिक तथा धार्मिक स्वतन्त्रता रहेको एक प्रजातान्त्रीक मुलुक हो । यस सन्दर्भलाई बलेफी गाउँपालिकासंग तुलना गरि हेर्दा बलेफी गाउँपालिकामा पनि धेरै जातजाति तथा भाषाभाषीका मानिसहरूको बसोवास रहेकोले सांस्कृतिक रूपमा विविधता रहेको पाइन्छ । आ-आफ्नै जाति अनुसार रितिरिवाज चालचलन मुल्य र मान्यता रहेको भएता पनि एक अर्काको धर्म तथा सस्कृतिलाई सम्मान गर्ने गरेको पाइन्छ । नेपालमा हाल धर्म परिवर्तनको होड पनि चलेको पाइन्छ । आर्थिक प्रलोभनमा परी धर्म परिवर्तन गराई आफ्नो निहित स्वार्थपूर्तिका लागि केही तत्वहरूले सक्रिय भुमिका खेलेका छन् । यसका साथै

विदेशी संस्कृति प्रतिको मोहले पनि तिब्र रूपमा धर्म संस्कृति माथि प्रहार भइरहेको छ । यसको लागि पनि संस्कृतिको जर्गेना गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ । समग्रमा बलेफी गाउँपालिकामा उच्च स्तरको शिक्षाको अध्ययनको पुर्वाधार न्यून रहेको हुँदा उच्च शिक्षाको लागी ललितपुर, काठमाण्डौं, भक्तपुर, पोखरा, हेटौडा, भरतपुर, भारत तथा तेस्रो मुलुकसम्म जाने गरेको देखिन्छ । यसका साथै यस ठाँउको शैक्षिक गतिविधी हेर्दा निम्न आयस्तर हुने परिवारका वाल वच्चाहरु सरकारी विद्यालयहरुमा पठनपाठन गर्ने गर्दछन भने आर्थिक सम्पन्नता भएका परिवारका वालवालिकाहरु नीजि विद्यालय तथा कलेजमा अध्ययन गरेको देखिन्छ । यस स्थानमा भएका सरकारी विद्यालयको गुणस्तरमा वृद्धी गर्न सकेको खण्डमा सबै वर्गका वालवालिकाहरु समेटिन सक्ने कुरामा कुनै दुइमत छैन ।

२.११ गाउँपालिकाको अन्तर सम्बन्ध

बलेफी गाउँपालिकाको अन्तरसम्बन्ध विशेषगरी छिमेकी जिल्ला तथा गाउँपालिका/नगरपालिकाहरु लगायत काठमाण्डौं, ललितपुर तथा मकवानपुरसंग बढी मात्रामा रहेको छ । यहाँका मानिसहरु दैनिक रोजगारी लगायत अन्य कारोवारको लागि गाउँपालिका भित्रैका स्थानीय बजार लगायत जिल्ला सदरमुकाम सिन्धुपाल्चोक जाने गर्दछन् । यस ठाँउमा उत्पादित कृषिजन्य वस्तुहरुको बिक्री वितरणका लागि छिमेकी गा.पा./न.पा. जिल्ला सदरमुकाम सिन्धुपाल्चोक चौतारा लगायत, काठमाण्डौं, ललितपुर, भक्तपुर र तातोपानी नाका हुँदै तिब्बत सम्म पनि हुने गरेको देखिन्छ । गाउँपालिकालाई चाहिने अन्य कृषि सामग्री, खाद्य सामग्री लगायत दैनिक आवश्यकताका वस्तुहरुको आयात भने मुलतः जिल्ला सदरमुकाम, चौतारा, खासा तिब्बत र अन्य जिल्लाहरुबाट नै हुने गरेको देखिन्छ ।

गाउँपालिकाको अन्तर सम्बन्ध

२.१२ गाउँपालिकाको गतिशिलता

यस गाउँपालिकाका मानिसहरुको गतिशिलता विश्लेषण गर्दा शिक्षा, स्वास्थ्य/औषधोपचार, रोजगारी र व्यापारको शिलशिलामा आफ्नै गाउँपालिका भित्रैका स्वास्थ्य चौकी, जिल्ला सदरमुकाम चौतारा देखि लिएर छिमेकी जिल्ला काभ्रेपलाञ्चोक, भक्तपुर, ललितपुर, काठमाण्डौसम्म हुने गरेको देखिन्छ । जिल्ला सदरमुकाम चौतारा, काभ्रेपलाञ्चोक, ललितपुर, भक्तपुर, काठमाण्डौ लगायतका ठाँउहरुमा र विभिन्न देश विदेशका स्थानहरुमा यहाँका मानिस रोजगार, व्यापार/व्यवसाय, शिक्षा, स्वास्थ्यसेवा र अन्य प्रयोजनका लागि जाने मुख्य स्थानहरु हुन् । ठुलो संख्यामा यहाँका मानिसहरु रोजगारका लागि विशेष गरेर नेपालका विभिन्न ठाँउहरु, खाडी मुलुक लगायत समुन्द्रपारी सम्म जाने गरेको पाइन्छ ।

२.१३ सामाजिक परिचालन

आजको बदलिदो युगमा समाज विकासका लागि एक व्यक्ति एक परिवारको सहभागिताले मात्र समाजले चाहे जस्तो विकासमा अघि बढ्न सकिँदैन । एउटाको धारणा सोचाई तथा विचार र धेरै जनाको विचारले निकालेको निर्णय पक्कै फरक पर्दछ । बलेफी गाउँपालिकामा समाज विकासमा सहभागितामुलक पद्धतीबाट अघि बढे मात्रै स्वच्छ समाजको निर्माण हुने परिकल्पना गरी समूह गठन गरेर दिगो रूपमा अघि बढ्न विभिन्न गैरसरकारी संघसंस्था, अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थाहरु सकृय रूपमा लागि परि काम गरिरहेका छन् ।

बलेफी गाउँपालिकामा समुदायको समग्र विकासका लागि सामाजिक परिचालन मार्फत स्थानीय तथा अन्य संघसंस्थाहरु जस्तै गाउँ स्तरीय समन्वय समिति गठन, गाउँ स्तरीय अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति गठन, गाउँ स्तरीय योजना तर्जुमा समिति गठन, गाउँ स्तरीय उद्योग वाणिज्य संघ गठन, गाउँ स्तरीय आदिवासी जनजाति, दलित, अपाङ्ग, निम्न आयस्रोत भएका, पिछडावर्ग, महिला समन्वय समिति, मध्यवर्ती उपभोक्ता समितिहरु, क्याम्पस व्यवस्थापन समिति, स्थानीय विपद जोखिम व्यवस्थापन समिति, आमा समूह, युवा क्लब, समूह बचत तथा अन्य विभिन्न संघसंस्थाहरुले कार्यहरु गर्दै आइरहेका छन् ।

परिच्छेद ३: पारिवारिक विवरण तथा जनसंख्याको अवस्था

३.१ बस्ती र घरपरिवार विवरण

बस्ती भन्नाले कुनै पनि ठाउँमा निश्चित क्षेत्र ओगटेर बसेका जनसंख्याको समूहलाई जनाउँदछ। परिवार, घर तथा टोल मिलेर एउटा बस्तीको संरचना हुन्छ। बस्ती भन्नाले त्यो स्थान भन्ने बुझिन्छ जहाँ भौतिक तथा जैविक पर्यावरणको अवस्थिति सन्तुलन रहेको हुन्छ। वास्तवमा कुनै पनि क्षेत्रको विकास तथा विस्तार हुनको लागि त्यस क्षेत्रमा रहेका बस्तीको ठुलो योगदान रहेको हुन्छ। “थोपा थोपा” मिलेर जसरी सागर बनेको हुन्छ त्यसैगरी बस्ती बस्ती मिलेर वडा अनि वडा वडा मिलेर सिंगो गाउँको स्वरूप तयार भएको हुन्छ। यस बलेफी गाउँपालिकामा रहेका ८ वटा वडामा रहेको घरपरिवार विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

३.२ जनसंख्या वितरणको अवस्था

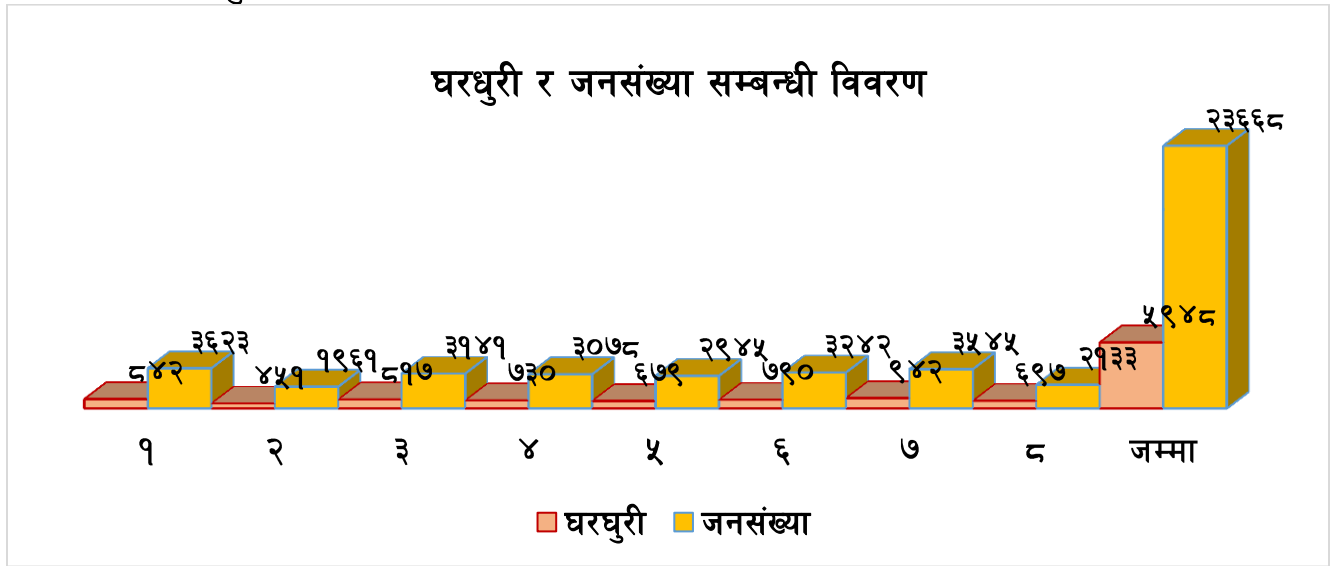
राज्य पुर्नसंरचना पश्चात नेपालका सबै स्थानिय निकायहरूलाई संशोधन गरी जम्मा ७५३ वटा स्थानीय तह कायम गरे अनुरूप बलेफी गाउँपालिका साविकका फुल्पिङकोट, फुल्पिङडाँडा, मांखा र जलविरे गाविसहरूलाई गाभेर हाल ८ वडा कायम गरी प्रशासनिक कार्य संचालन भईरहेको छ। बलेफी गाउँपालिकाको वडागत आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी अध्ययन गर्दा यहाँको कुल जनसंख्या २३६६८ रहेको जसमा पुरुषको कुल जनसंख्या ११३३० रहेको छ भने महिलाको कुल जनसंख्या १२३३५ रहेको छ र तेस्रो लिङ्गी ३ जना रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ। तुलनात्मक रूपमा हेर्दा वडा नं. १ मा अन्य वडामा भन्दा बढी जनसंख्या रहेको छ। यस्तै यस वडामा पुरुषको कुल जनसंख्या १७६५ र महिलाको कुल जनसंख्या १८५८ रहेको पाइएको छ। यसैगरी वडा नं. २ मा सबैभन्दा कम जम्मा १९६१ रहेको छ। यसमा पुरुष जनसंख्या ९४४ रहेको, महिला जनसंख्या १०१६ र तेस्रो लिङ्गी १ जना रहेको देखाएको छ। साथै यस गाउँपालिकामा जम्मा घरधुरी संख्या ५९४८ रहेको छ। यसमा सबैभन्दा बढी घरधुरी संख्या वडा नं. ७ मा ९४२ रहेको छ भने सबैभन्दा कम घरधुरी वडा नं. २ मा ४५१ रहेको पाइएको छ। यस सम्बन्धी विस्तृत जानकारी तलको तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका नं. ३.१ घरधुरी र जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नं	घरधुरी	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	जम्मा जनसंख्या
१	८४२	१७६५	१८५८	०	३६२३
२	४५१	९४४	१०१६	१	१९६१
३	८१७	१४७३	१६६७	१	३१४१
४	७३०	१५११	१५६७	०	३०७८
५	६७९	१४०१	१५४४	०	२९४५
६	७९०	१४९६	१७४६	०	३२४२
७	९४२	१७३७	१८०७	१	३५४५
८	६९७	१००३	११३०	०	२१३३
जम्मा	५९४८	११३३०	१२३३५	३	२३६६८

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

डायग्राम: ३.१ घरधुरी र जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

३.२.१ वडागत लैङ्गिक अनुपात तथा औषत घरपरिवार संख्या सम्बन्धी विवरण

वडागत लैङ्गिक अनुपात तथा औषत घरपरिवार संख्या सम्बन्धी अध्ययन गर्दा यस गाउँपालिकाको पुरुषको कुल जनसंख्या ११३३० र महिलाको १२३३५ रहेकोमा लैङ्गिक अनुपात १.०९ रहेको पाइयो । यस्तै कुल जनसंख्या २३६६८ र कुल घरधुरी संख्या ५९८७ रहेकोमा औषत घरपरिवार संख्या ३.९८ रहेको देखिन्छ । वडागत औषत घरपरिवार संख्यासम्बन्धी अध्ययन गर्दा सबैभन्दा बढी वडा नं. २ मा ४.३५ औषत घरपरिवार संख्या रहेको छ भने सबैभन्दा कम वडा नं. ८ मा ३.०६ औषत घरपरिवार संख्या रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ । तलको तालिकाबाट वडागत लैङ्गिक अनुपात तथा औषत घरपरिवार संख्या सम्बन्धी प्रष्ट हुन सकिन्छ ।

तालिका ३.२.१ वडागत लैङ्गिक अनुपात तथा औषत घरपरिवार संख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	कुल जनसंख्या	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	घरधुरी संख्या	लैङ्गिक अनुपात	औषत घरपरिवार
१	३६२३	१७६५	१८५८		८४२	१.०५	४.३०
२	१९६१	९४४	१०१६	१	४५१	१.०८	४.३५
३	३१४१	१४७३	१६६७	१	८१७	१.१३	३.८४
४	३०७८	१५११	१५६७		७३०	१.०४	४.२२
५	२९४५	१४०१	१५४४		६७९	१.१०	४.३४
६	३२४२	१४९६	१७४६		७९०	१.१७	४.१०
७	३५४५	१७३७	१८०७	१	९४२	१.०४	३.७६
८	२९३३	१००३	१९३०		६९७	१.१३	३.०६
जम्मा	२३६६८	११३३०	१२३३५	३	५९८७	१.०९	३.९८

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

३.२.२ कुल जनसंख्यामा स्वदेश तथा विदेशमा बस्ने जनसंख्याको विवरण

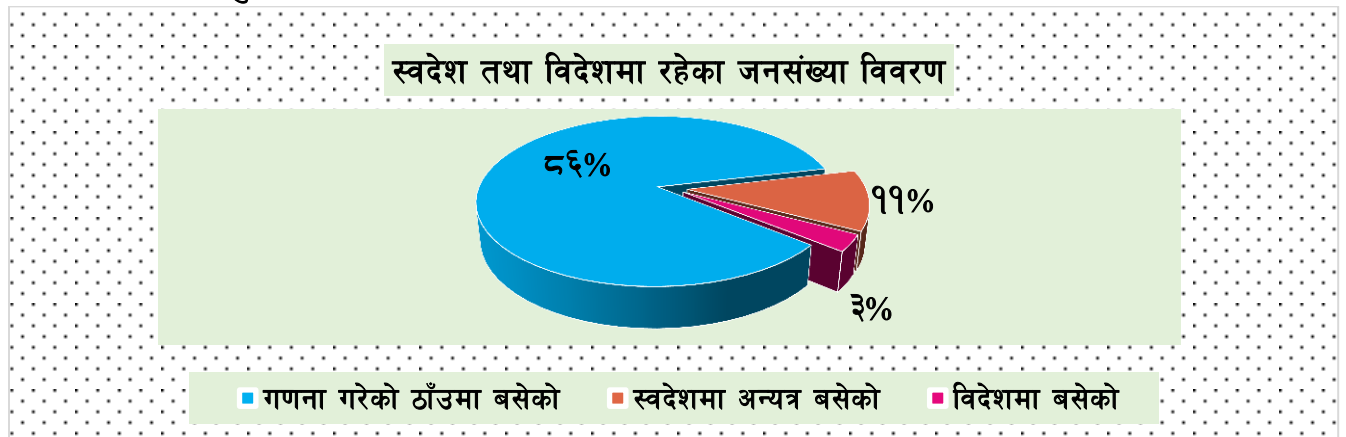
कुनै पनि क्षेत्रमा बसोबास गर्ने मानिसहरु आफ्नो उच्च भविष्यका लागि आफु बसोबास गर्दै आएको ठाउँ छोडेर अरु उच्च सेवा तथा सुविधा पहुँच भएको ठाँउमा जाने गर्दछ। कोही रोजगारीका क्रममा आफु बसेको घर छोडेर अन्यत्र बसेको हुन्छ भने कोही अध्ययन तथा उच्च शिक्षाका लागि घर छाडेर जाने गर्दछ। यस गाउँपालिकामा पनि यहाँका बासिन्दाहरु रोजगारी, उच्च शिक्षा तथा सेवा तथा सुविधाको उच्च पहुँच भएको ठाँउमा यो ठाउँ छोडेर गएका छन्। यस गाउँपालिकामा कुल जनसंख्याको २०२३७ जनसंख्या यसै ठाँउमा बसोबास गर्दै आएका छन् भने स्वदेशमा अन्यत्र ठाँउमा बसोबास गर्ने २६८९ जना रहेको छ र विदेशमा रोजगारी तथा उच्च शिक्षाका लागि गएका ७४२ जना रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ। यस सम्बन्धी विस्तृत जानकारी तलको तालिका तथा वृत्तचित्रमा देखाएको छ।

तालिका नं.३.२.२ कुल जनसंख्यामा स्वदेश तथा विदेशमा बस्ने जनसंख्याको विवरण

क्र.सं.	बसोबास किसिम	जम्मा	प्रतिशत
१	गणना गरेको ठाँउमा बसेको	२०२३७	८५.५०
२	स्वदेशमा अन्यत्र बसेको	२६८९	११.३६
३	विदेशमा बसेको	७४२	३.१४
	जम्मा	२३६६८	१००

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण बलेफी गाउँपालिका २०७५

डायग्राम नं: ३.२ कुल जनसंख्यामा स्वदेश तथा विदेशमा बस्ने जनसंख्याको विवरण

३.३ उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण

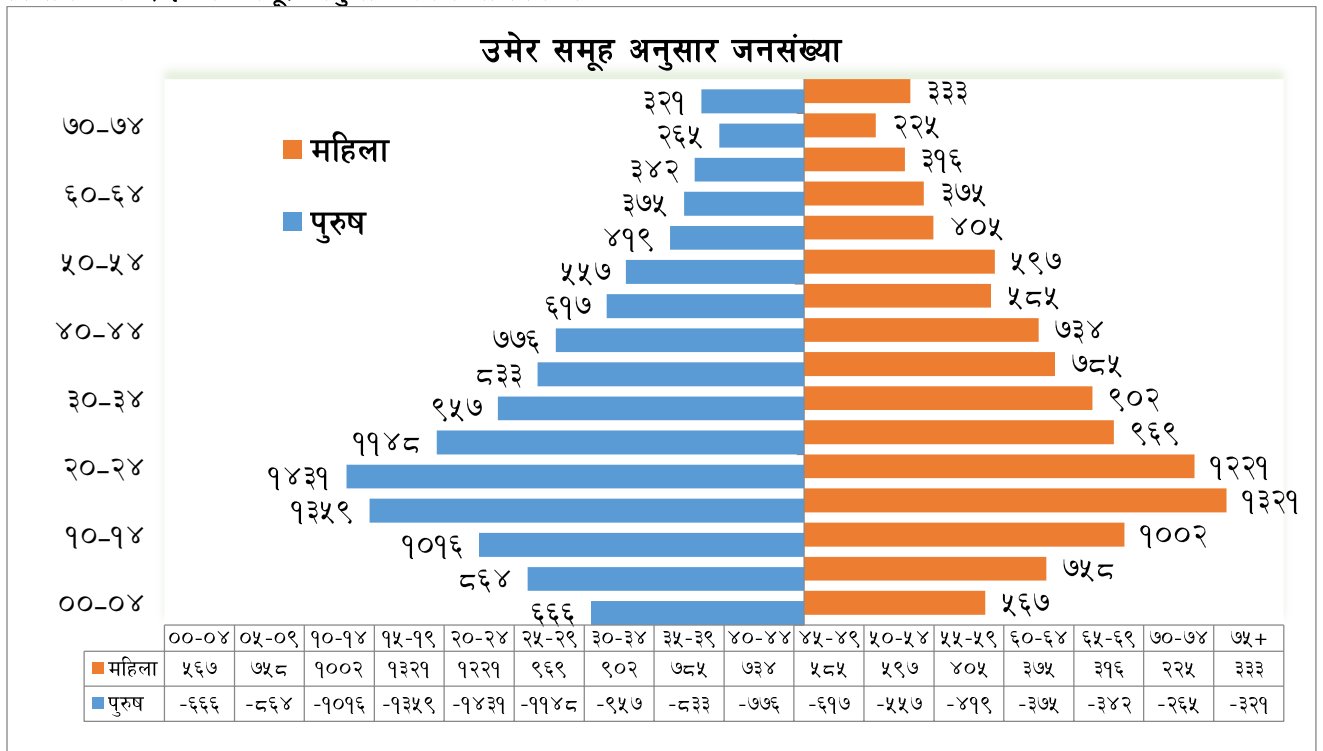
बलेफी गाउँपालिकाको उमेरको आधारमा जनसंख्या तथ्याङ्कलाई हेर्दा सबैभन्दा बढी जनसंख्या २०-२४ वर्ष उमेर समूहका मानिसहरु २५७२ रहेका छन् जसमा पुरुष जनसंख्या १०९५ र महिला जनसंख्या १४७७ रहेको पाइएको छ। यस्तै यस गाउँपालिकामा सबैभन्दा कम जनसंख्या ७०-७४ वर्ष उमेर समूहका रहेका छन्। यस उमेर समूहमा पुरुष जनसंख्या २३५ र महिला जनसंख्या २३६ रहेका छन्। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रष्ट पारिएको छ।

तालिका नं. ३.३ उमेर समूह तथा लिंग अनुसार जनसंख्या विवरण

उमेर	पुरुष	महिला	तेस्रो लिंग	जम्मा
०-४	६६६	५६७		१२३३
५-९	८६४	७५८		१६२२
१०-१४	१०१६	१००२	१	२०१९
१५-१९	१०६८	१०६३	१	२१३२
२०-२४	१०९५	१४७७		२५७२
२५-२९	१०५६	१३३९		२३९५
३०-३४	८९७	११७१		२०६८
३५-३९	८९२	१०३६		१९२८
४०-४४	७०८	८२८	१	१५३७
४५-४९	७०६	७७५		१४८१
५०-५४	६२२	६६१		१२८३
५५-५९	४५९	४४८		९०७
६०-६४	४१०	३७४		७८४
६५-६९	२९६	२८२		५७८
७०-७४	२३५	२३६		४७१
७५+	३४०	३१८		६५८
जम्मा	११३३०	१२३३५	३	२३६६८

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

पिरामिड नं: ३.१ उमेर समूह अनुसार जनसंख्या विवरण

३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

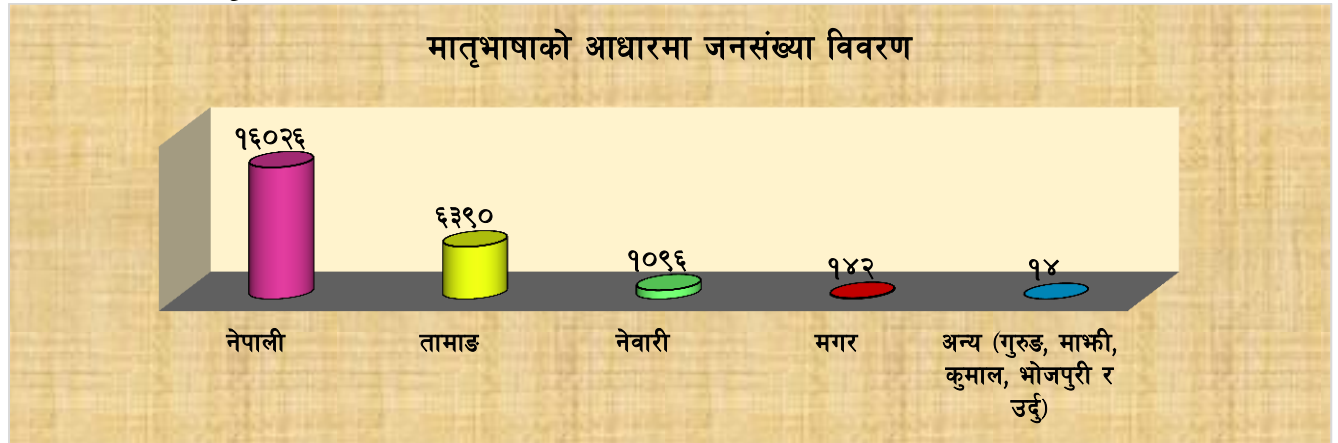
मातृभाषाका आधारमा यस गाउँपालिकाको जनसंख्यालाई हेर्दा यहाँ कुल जनसंख्यामध्ये नेपाली भाषा बोल्ने जनसंख्या सबैभन्दा बढी १६०२६ रहेको छ र यो संख्या कुल जनसंख्याको ६७.७१२ प्रतिशत हुन आउछ । यस्तै यस गाउँपालिकामा सबैभन्दा कम गुरुङ्ग, माझी, कुमाल, भोजपुरी र उर्दु भाषा बोल्ने जनसंख्या रहेको छ । मातृभाषाका आधारमा बलेफी गाउँपालिकाभित्र रहेको जनसंख्याको वितरणलाई तलको तालिका तथा स्तम्भचित्रमा देखाईएको छ ।

तालिका नं. ३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	१६०२६	६७.७१२
२	तामाङ	६३९०	२६.९९८
३	नेवारी	१०९६	४.६३१
४	मगर	१४२	०.६००
५	अन्य (गुरुङ्ग, माझी, कुमाल, भोजपुरी र उर्दु)	१४	०.०५९
	जम्मा	२३६६८	१००

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

डायग्राम: ३.३ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

३.५ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

बलेफी गाउँपालिकामा रहेका कुल जनसंख्याको जातिय बनावट हेर्दा बहु-सम्प्रदायिक जातजातिहरू पाउन सकिन्छ । खासगरी आदिवासी जनजाति अन्तर्गतका विभिन्न जातजातिहरू विगतदेखि नै बसोवास गर्दै आएका छन् । अर्को प्रमुख सम्प्रदायमा तहगत हिन्दु जात समूह रहेको छ, भने यसै अन्तर्गत पेशागत जाति समूह (दलित जातिहरू) पनि बलेफी गाउँपालिकामा रहेका छन् । बलेफी गाउँपालिकामा रहेका जातजातिहरू मध्ये बाह्य जातिको बाहुल्यता धेरै रहेको छ । बलेफी गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने मानिसहरूको जातिगत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ । तालिकामा देखाईए अनुसार बलेफी गाउँपालिकामा २२ प्रकारका जातजातिका मानिसहरू बसोवास गर्ने गरेका छन् । तलको तालिकामा यस सम्बन्धी विवरणलाई देखाईएको छ ।

तालिका नं. ३.५ जातजाति अनुसार जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	जात/जाति	जनसंख्या
१	तामाङ्ग	७८०८
२	क्षेत्री	५३१४
३	ब्राम्हण	४३०२
४	नेवार	२८८८
५	दमाई/ढोली	८३४
६	कामी	७०४
७	घर्ती/भुजेल	५६७
८	सार्की	३८०
९	ठकुरी	३०५
१०	मगर	२७३
११	माँझी	११४
१२	गुरुङ्ग	१०८
१३	घले	१८
१४	थामी	१७
१५	शेर्पा	१२
१६	राई	८
१७	अन्य (चौधरी, दराई, गाइने, कुमाल, मुस्लिम)	१६
	जम्मा	२३६६८

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

३.६ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

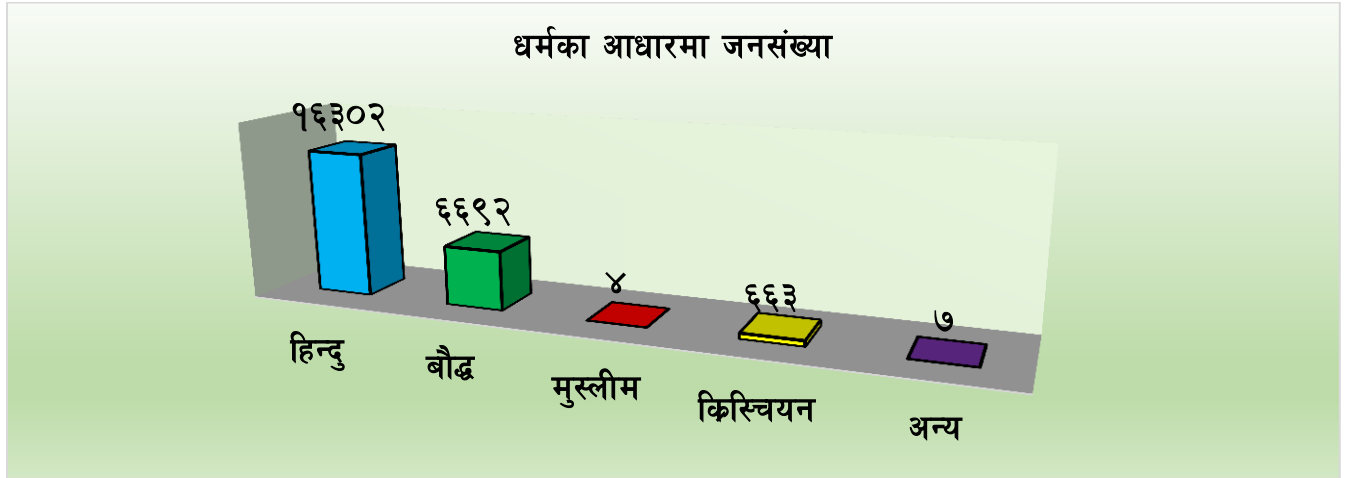
बलेफी गाउँपालिकामा ब्राम्हण, क्षेत्री र दलित जाति बढी रहेको गाउँपालिका हो । ब्राम्हण, क्षेत्री र दलित जाति बढी रहेकै कारण यहाँ हिन्दु धर्म मान्ने जनसंख्या पनि बढी रहेको पाइएको छ । यस गाउँपालिकामा हिन्दु धर्म मान्नेको जनसंख्या १६३०२ रहेको छ । यस्तै बौद्ध, क्रिस्चियन र मुस्लिम धर्म मान्नेहरु क्रमशः ६६९२, ६६३ र ४ रहेको छ । धर्मका आधारमा यहाँको जनसंख्याको अवस्था तलको तालिका र स्तम्भचित्रमा देखाइएको छ ।

तालिका नं.३.६ मुख्य धर्म

क्र.सं.	धर्म	घरपरिवार संख्या
१	हिन्दु	१६३०२
२	बौद्ध	६६९२
३	क्रिस्चियन	६६३
४	मुस्लीम	४
५	अन्य	७
	जम्मा	२३६६८

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

डायग्राम नं: ३.४ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

३.७ घरमुलीको विवरण

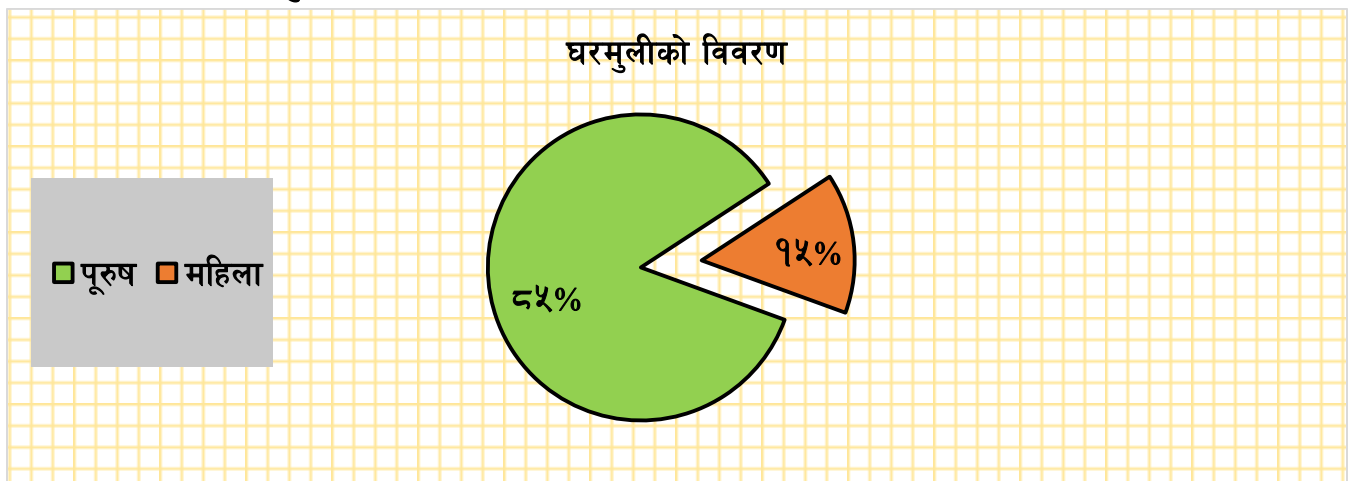
प्राचिनकाल देखि नै पुरुषको वरचस्व रहेको हाम्रो समाज पुरुष प्रधान समाजको रूपमा परिचित छ । घरायसी तथा अन्य हरेक काममा महिलाको सहभागिता हुदाँहुदै पनि समाजले महिलालाई पुरुष समान अधिकार दिन सकिरहेको भने अझै छैन । यसै सन्दर्भमा बलेफी गाउँपालिकामा गरिएको स्थलगत तथा घरघुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार यस क्षेत्रमा पनि घरमुलीको रूपमा महिला भन्दा पुरुषको नै बाहुल्यता रहेको देखिन्छ । घरमुलीका रूपमा रहेका महिला तथा पुरुषको तथ्याङ्क तथा अवस्थालाई तलको तालिका तथा स्तम्भ चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ३.७ घरमुलीको विवरण

क्र.सं.	लिङ्ग	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	महिला	८७९	१५
२	पुरुष	५०६९	८५
जम्मा		५९४८	१००

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

स्तम्भचित्र नं: ३.५ घरमुलीको विवरण

३.८ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या विवरण (Population by Disability)

अपाङ्गता सम्बन्धी अवस्था पहिचानको लागि शारिरीक, दृष्टि विहिन/कम दृष्टि भएका, बहिरा/कम सुन्ने, दृष्टि विहिन तथा बहिरा, बोल्न गाह्ने भएका, मानसिक अपाङ्ग, बौद्धिक रुपमा असक्त, विविध अपाङ्गता भएका पर्दछन् । घरपरिवार र समुदायमा हुने गरेका हिंसा, आमा बाबु र अभिभावकको मृत्यु, कुपोषण, गरिबी, अशिक्षा, अज्ञानता तथा चेतनाको कमी, बालश्रमको बोझ, मानसिक असन्तुलन आदिका कारण बालबालिकाहरु सानो छँदा मात्र होइन ठुलो भए पछि पनि उनीहरुको मनोविज्ञानमा गहिरो असर परेको हुन्छ । यसै सन्दर्भ हाम्रो देश लगायत क्षेत्र, जिल्ला र स्थानिय स्तरमा बसेका अधिकांश बालबालिकाहरु गरिबी, विपन्नता र अभावका बीचमा बाँचिरहेका छन् । उल्लेखित सुचकहरुको आधारमा हेर्दा बलेफी गाउँपालिकामा रहेका जम्मा जनसंख्या २३६६८ मध्ये ४८३ जना अपाङ्गता भएका मानिसहरु फेला परेका छन् जसमा शारिरीक अपाङ्ग ३०१ जना, बौद्धिक अपाङ्ग २४ जना, दृष्टिविहिन ६६ जना, बोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा) ५७ जना, स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्ग २३ जना, श्रवण दृष्टिविहिन ५ जना र मनोसामाजिक अपाङ्ग ७ जना रहेका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत जानकारी तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं. ३.८ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या

क्र.सं.	अपाङ्गताको विवरण	जनसंख्या
१	अपाङ्गता नभएको	२३१८५
२	शारिरीक अपाङ्ग	३०१
३	बौद्धिक अपाङ्ग	२४
४	दृष्टिविहिन	६६
५	बोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)	५७
६	स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्ग	२३
७	श्रवण दृष्टिविहिन	५
८	मनोसामाजिक अपाङ्गता	७
	जम्मा	२३६६८

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

३.८.१ अपाङ्गता परिचय-पत्र

यस गाउँपालिकामा अपाङ्गता भएका कुल जनसंख्या ४८३ मध्ये आपङ्गताको परिचय-पत्र प्राप्त व्यक्ति २५० रहेको छ र २३३ ले अपाङ्गताको परिचय-पत्र लिएका छैनन् । यस गाउँपालिकामा जनचेतनाको कमी तथा अज्ञानताको कारण कुल अपाङ्गताको ४८.२४ प्रतिशत अपाङ्ग भएका व्यक्तिहरु परिचय-पत्रबाट वञ्चित भएका छन् । तलको तालिकाबाट अपाङ्गता परिचय-पत्रको प्रकारका आधारमा रहेको अपाङ्ग भएका व्यक्तिहरुको विवरणलाई देखाइएको छ ।

तालिका नं: ३.८.१ अपाङ्गताको परिचय-पत्रको विवरण

अपाङ्गताको परिचय पत्र	संख्या	प्रतिशत
छ	२५०	५१.७६
छैन	२३३	४८.२४
जम्मा	४८३	१००

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ३.८.२ अपाङ्गता परिचय पत्रको प्रकार

क्र.सं.	अपाङ्गता परिचय पत्रको प्रकार	संख्या
१	पूर्ण अशक्त (रातो रंगको)	६०
२	अति अशक्त (नीलो रंगको)	५३
३	अन्य	३७०
	जम्मा	४८३

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

३.९ बसाइँ सराई सम्बन्धी विवरण

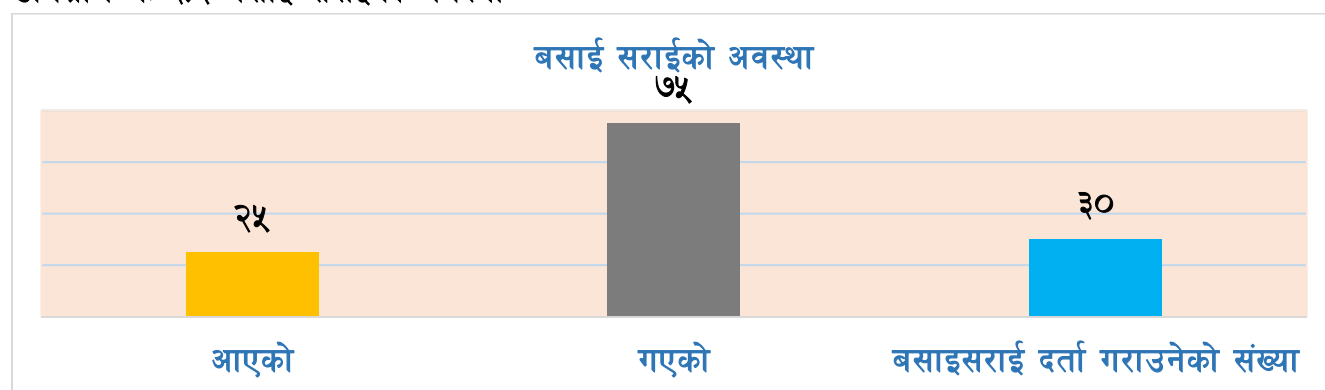
असल जीवन प्राप्तिका लागि चुलो नै सारेर एक ठाँउबाट अर्को ठाँउमा जाने भौगोलिक गतिशिलतालाई बसाइँ सराई भनिन्छ । यस प्रक्रियाले सामाजिक व्यवहार, सम्बन्ध तथा विचारहरूमा समेत थुप्रै परिवर्तन ल्याउँदछ । बसाइँ सराईले सामाजिक साँस्कृतिक परिवर्तनमा थप उर्जा प्रदान गर्दछ । सामाजिक, आर्थिक, राजनीतिक, भौगोलिक आदि थुप्रै कारणहरूले गर्दा मानिस आफु बसिरहेको स्थान छोडेर गन्तव्य स्थानमा जान्छ । गाउँबाट शहर, गाउँबाट गाउँ, हिमाल र पहाडबाट तराई बसाइँ सराई गर्ने पद्धतिले समाजमा परिवर्तन ल्याएको छ । यसै सन्दर्भमा बलेफी गाउँपालिका हाल साल बसाइँ सरेर आउने मानिसहरूको संख्या २५ रहेको पाइन्छ भने बसाइँ सरी जानेको संख्या ७५ रहेको छ, यसबाट बलेफी गाउँपालिकामा बसाइँ सरी जानेको संख्या भन्दा बसाइँ सरी आउनेको संख्या कम देखिन आएको छ । प्रशासनिक रूपमा बसाइँ तथा सराई गर्दा सम्बन्धित ठाँउमा गई दर्ता गराउने संख्या ३० रहेको छ । प्राप्त तथ्याङ्क तथा अध्ययनको आधारमा विवरणलाई तलको तालिकामा तथा पाईचार्टमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३.९ बसाइँ सराईको अवस्था

सि.नं.	बसाइँ सराई	परिवार संख्या
१	आएको	२५
२	गएको	७५
३	बसाइँ सराई दर्ता गराउनेको संख्या	३०
	जम्मा	१३०

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

डायग्राम नं: ३.६ बसाइँ सराईको अवस्था

३.१० व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

पञ्जिकरण तर्फ vital events वा जीवन सँग सम्बन्धित घटनाहरूको दर्ता गर्ने गरिन्छ । जसमा सम्बन्धित क्षेत्रमा एक निश्चित दिनहरूमा हुने र भएको कुनै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइँ सराई र सम्बन्ध बिच्छेद जस्ता घटनाहरूको लगत राखिँदै गर्दछ । विकसित देशहरूमा यो प्रकृतिलाई अनिवार्य रूपमा लागु गरेको र जनताहरूले पनि सहजै दर्ता गराउने गरेको पाइन्छ तर हाम्रो जस्तो अविकसित देशमा यो प्रणालीलाई त्यति गहिरो रूपमा लिएको देखिँदैन । यसै सन्दर्भमा बलेफी गाउँपालिकामा आ.व २०७४/७५ मा जन्म दर्ता गराउने बालकको संख्या ३६४ र बालिकाको संख्या ४०६ गरी जम्मा ७७० जनाको जन्म दर्ता भएको छ । यस्तैगरी मृत्यु दर्ता गराउने महिलाको संख्या ४८ र पुरुषको ८६ गरी जम्मा १३४ जनाको दर्ता भएको छ । साथै यस गाउँपालिकामा विवाह दर्ता गर्ने ३०० जना, सम्बन्ध बिच्छेद गर्नेको संख्या २ जोडी, र बसाइँ सराई दर्ता गराउने जम्मा ३० परिवार रहेको छ । बलेफी गाउँपालिकामा गरिएको अध्ययनबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार पञ्जिकरणको विवरणलाई तलको तालिकामा प्रष्ट पारिएको छ ।

तालिका नः ३.१० पञ्जिकरणको विवरण

क्र. सं.	महिना	जन्म			मृत्यु			विवाह	सम्बन्ध बिच्छेद	बसाइँ सराई		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा			दर्ता संख्या	गएको संख्या	आएको संख्या
१	बैशाख	३०	२५	५५	२	५	७	१२				
२	जेष्ठ	३५	२८	६३	३	२	५	१७				
३	असाढ	३५	३३	६८	४	८	१२	१५		२	८	
४	साउन	५७	४७	१०४	४	५	९	८८		५	११	४
५	भदौ	३६	४२	७८	६	१४	२०	२४		२	४	३
६	असोज	१८	१७	३५	४	९	१३	१०		५	७	९
७	कार्तिक	३२	२७	५९	१	९	१०	३२	१	६	२०	७
८	मंसिर	३५	१८	५३	३	६	९	२१		१		१
९	पुष	४६	४८	९४	६	९	१५	१४		१	३	
१०	माघ	२२	३१	५३	६	६	१२	२०		२	६	१
११	फागुन	२९	२८	५७	४	८	१२	२३		२	१०	
१२	चैत्र	३१	२०	५१	५	५	१०	२४	१	४	६	
	जम्मा	४०६	३६४	७७०	४८	८६	१३४	३००	२	३०	७५	२५

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

३.११ सामाजिक सुरक्षा विवरण

बलेफी गाउँपालिका अर्न्तगत सामाजिक सुरक्षा भत्ता सेवा प्राप्त गर्दै आएका विभिन्न वडाका जम्मा १३१३ जना रहेका छन् । वडागत रूपमा यस गाउँपालिकाको वडा नं ७ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्दै आएका सबैभन्दा बढि संख्या कुल ३३२ जना रहेको पाइयो भने वडा नं ८ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्दै आएका सबैभन्दा कम संख्या १९० जना रहेका छन् । बलेफी गाउँपालिकाको सामाजिक सुरक्षा भत्ताका सम्बन्धमा तलको तालिकाबाट विस्तृत जानकारी पाउन सकिन्छ ।

तालिका नं. ३.११ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	दलित जेष्ठ नागरिक		अन्य जेष्ठ नागरिक		विधुवा महिला	एकल महिला	पूर्ण अपाङ्ग		अति अशक्त अपाङ्ग		सामाजिक सुरक्षा तर्फ दलित बालबालिका		जम्मा
	म.	पु.	म.	पु.			म.	पु.	म.	पु.	बालिका	बालक	
१													
२													
३													
४	५	६	६३	५९	६१		४	६	३	५	८	११	२३१
५	९	८	७२	५४	७४		४	५	६	१०	१६	९	२६७
६	४	५	८३	७१	८१	२	२	३	१२	१६	४	१२	२९३
७	८	७	१०६	८४	७३	१	६	३	१०	१४	६	१५	३३२
८	३	५	६५	३५	५९	१	५	३	१	१०	३	१	१९०
कुल जम्मा	२९	३१	३८९	३०३	३४८	४	२१	२०	३२	५५	३७	४८	१३१३

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था

४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण

आर्थिक विकासले सामाजिक सांस्कृतिक परिवर्तनको सवालमा कायपलटरूपी भूमिका खेल्दछ । आर्थिक हैसियतले सामाजिक परिवर्तनको गति र दिशालाई पथपर्दशन गर्दछ । राम्रो र मजबुद आर्थिक अवस्था भएको समाजमा नयाँ नयाँ परिवर्तनरूपी क्रियाकलापलाई सजिलै आत्मसाथ गर्न सकिन्छ । अन्य विकासको तुलनामा आर्थिक विकास नेतृत्वदायि विकास हो । प्रत्येक सामाजिक प्राणि मानवको संवेदशील मानसपटलमा आर्थिक तत्वले घच्चचाई रहेको हुन्छ । वास्तवमा सामाजिक क्रियाकलापको केन्द्रबिन्दु नै आर्थिक विकास हो । आर्थिक हैसियतकै आधारमा सामाजिक व्यवहार, मुल्य मान्यता, क्रियाकलाप, सम्बन्धको दायरा तथा अन्य अवस्थाको विकास हुन्छ । जब मानिस आर्थिक रुपले सम्पन्न हुन्छ तब शिक्षा, स्वास्थ्य, सञ्चार, पोषण लगाएतका क्षेत्रमा उसको पहुँच विस्तार हुन्छ, परिणम स्वरुप समाजलाई हेर्ने वैज्ञानिक दृष्टिकोण र मान्यताको विकास हुन्छ । नयाँ मान्यता, संस्कार व्यवस्था र व्यवहारलाई आत्मसाथ गर्न समाजका मानिसहरु घनिभुत भएर लाग्छन । जसले गर्दा सामाजिक परिवर्तनको गति तिब्र बन्दै जान्छ । यसरी आर्थिक विकासले सामाजिक परिवर्तनमा प्रमुख स्थान ओगटेको छ । यसै अनुरुप यस क्षेत्रको आर्थिक विकासका सिमा तथा स्रोतहरुको विवरण लाई तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.२ औसत आम्दानी विवरण

बलेफी गाउँपालिकाका नगरबासीहरुले विभिन्न पेशा व्यवसाय गरेर प्रति महिनाको आम्दानी जुटाउने गरेको पाइएको छ । यहाँका बासिन्दाहरुको मुख्य पेशा कृषि रहेको र कृषि बाहेक यहाँका मानिसहरुले बैदेशिक रोजगार, व्यापार व्यवसाय र सीपयुक्त कामहरु पनि गर्दै आएको सर्वेक्षणले देखाएको छ । बलेफी गाउँपालिकाका मानिसहरुको मासिक आम्दानीको अवस्थालाई तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं: ४.१ औसत मासिक पारिवारिक आम्दानी

क्र.सं.	औषत मासिक पारिवारिक आम्दानी	घरपरिवार संख्या
१	१००० भन्दा कम	५४७७
२	१००० देखि २०००	७८
३	२००१ देखि ३०००	१३
४	३००१ देखि ५०००	१९
५	५००१ देखि १००००	५८
६	१०००० देखि १५०००	६७
७	१५००० देखि २५०००	३६
८	२५००० भन्दा माथि	२००
	जम्मा	५९४८

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

माथिको तालिकामा बलेफी गाउँपालिकाका बासिन्दाहरुको प्रति महिना आम्दानीको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । प्राप्त विवरण अनुसार बलेफी गाउँपालिकाका मानिसहरुले मासिक रुपमा औषत रु १००० भन्दा कम कमाउनेको परिवार संख्या ५४७७ रहेको देखिन्छ । १००० देखि २००० सम्म आम्दानी गर्नेको संख्या ७८ रहेको

छ । त्यसैगरी २००१ देखि ३००० सम्म कमाउने परिवार संख्या १३ रहेको छ, यस अनुसार ३००१ देखि ५००० कमाउनेको संख्या १९ रहेको छ । समग्रमा बलेफी गाउँपालिकाको २०० घरपरिवारको मासिक आम्दानी २५००० भन्दा बढी रहेको छ । मासिक रूपमा जति आम्दानी हुन्छ उतिकै मात्रामा खर्च हुनुले उनीहरूको आर्थिक अवस्था पनि कमजोर रहेको देखिन्छ । व्यापार व्यवसायको कमी, खेतीको असमान वितरण, चेतना र प्राविधिक ज्ञानको कमी आदि कारणले गर्दा बलेफी गाउँपालिकाको मासिक आय स्तर कम भएको हो । आय कम भएका कारण नै मानिसहरूले अत्यावश्यक वस्तुहरूमा पनि कटौती गर्ने हुनाले यसका लागि सिपमुलक तालिम, शिक्षाको प्रचुरतम प्रचारप्रसार तथा आय आर्जनका वैकल्पिक उपायको खोजी गर्न पनि त्यत्तिकै आवश्यक देखिन्छ ।

४.३ औसत खर्च तथा बचत विवरण

बलेफी गाउँपालिकाका अधिकांश परिवारको बचत अवस्था प्रायः शून्य रहेको छ । किनभने आफ्नो भू-स्वामित्व कम भएका परिवार संख्याको अवस्था उल्लेख्य रहेको र भू-स्वामित्व भएका परिवार संख्याहरूको पनि जग्गा जमिनको मात्रा ज्यादै कम भएको हुँदा बचत गर्न सक्ने अवस्था देखिँदैन । जति आम्दानी हुन्छ त्यसैलाई परिवार पाल्नको लागि खर्च गर्ने भएको हुँदा बचतको अवस्था नगण्य नै रहेको छ । बलेफी गाउँपालिकामा १४४ घरपरिवारको औषत मासिक बचत ५०० देखि १००० गर्ने गरेको पाइएको छ, भने १००१ देखि २००० सम्म बचत गर्नेको संख्या ३५ मात्र रहेको छ । यस्तै यस गाउँपालिकामा १०००० भन्दा माथि मासिक बचत गर्नेको संख्या ९५ जना रहेको छ । औषत मासिक पारिवारिक बचतको आधारमा परिवार संख्याको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ ।

तालिका नं: ४.२ औसत मासिक पारिवारिक बचत

क्र.सं.	औषत मासिक बचत	संख्या
१	शून्य	५५६९
२	५०० देखि १०००	१४४
३	१००१ देखि २०००	३५
४	२००१ देखि ३०००	१२
५	३००१ देखि ५०००	२४
६	५००१ देखि १००००	६९
७	१०००० भन्दा माथि	९५
	जम्मा	५९४८

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.४ खाद्यान्न सुरक्षाको अवस्था

बलेफी गाउँपालिकाको अत्यधिक मानिसहरूको मुख्य पेशा कृषि नै हो भन्ने कुरा प्रशङ्कवस माथि नै चर्चा गरिएको छ । कृषि पेशा भन्नाले जमिनमा खेतीपाती गर्ने वा पशुपालन व्यवसाय गर्ने कुनै एक वा दुवै क्षेत्रहरू पर्दछन् । अतः बलेफी गाउँपालिकाका मानिसहरूलाई उर्वरभूमि भएको कारण वर्षभर कृषि पेशामा लाग्दा खान लगाउन भने समस्या नरहेको देखिन्छ । खाद्यान्न उपलब्धताको स्थितिलाई हेर्दा बलेफी गाउँपालिकाभित्र वर्षभरी नै खान पुग्ने र बचत सम्म हुने परिवार संख्या ७०२ रहेको छ र यो कुल घरपरिवार संख्याको ११.८० प्रतिशत

हुन आउछ । यस्तै यसमा उत्पादन गर्दै नगर्ने परिवार संख्या १८५४ रहेको र यो कुल परिवार संख्याको ३१.१७ प्रतिशत हुन आउछ । यस सम्बन्धी तलको तालिकाबाट प्रष्ट पारिएको छ ।

तालिका नं: ४.३ खाद्यान्नको अवस्था सम्बन्धी विवरण

कृषि उत्पादनबाट खान पुग्ने	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
वर्षभरी नै पुग्ने र बचत हुने	७०२	११.८०
१० -१२ महिना सम्म	९७५	१६.३९
७ -९ महिना सम्म	८८५	१४.८८
४ -६ महिना सम्म	१०४७	१७.६०
३ महिना भन्दा कम	४८५	८.१५
उत्पादन नगर्ने	१८५४	३१.१७
जम्मा	५९४८	१००

श्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.५ आयात र निर्यातको अवस्था

विपेशगरी कुनै पनि स्थानमा कुनै चिजको अधिक उत्पादन पश्चात अन्य स्थानमा त्यसको सेवा तथा सुविधाको पहुँच विस्तार गर्नुलाई निर्यात भनिन्छ भने अन्य स्थानबाट आफ्नो बासस्थानमा रहेको कमीलाई पुरा गर्न अन्य कुनै स्थानबाट आवश्यक वस्तुको माग तथा ल्याउने कार्यलाई आयात भनिन्छ । विपेशगरी बलेफी गाउँपालिकामा निर्यात तथा आयात हुने सामग्रीहरू मध्ये खाद्यान्न अन्तर्गत दाल, चामल, नुन, बेसार, तेल, लगायत लत्ताकपडा, तरकारी तथा दुग्ध पदार्थको आयात निर्यात हुने गरेको देखिन्छ ।

४.६ भू- उपयोग तथा स्वामित्व

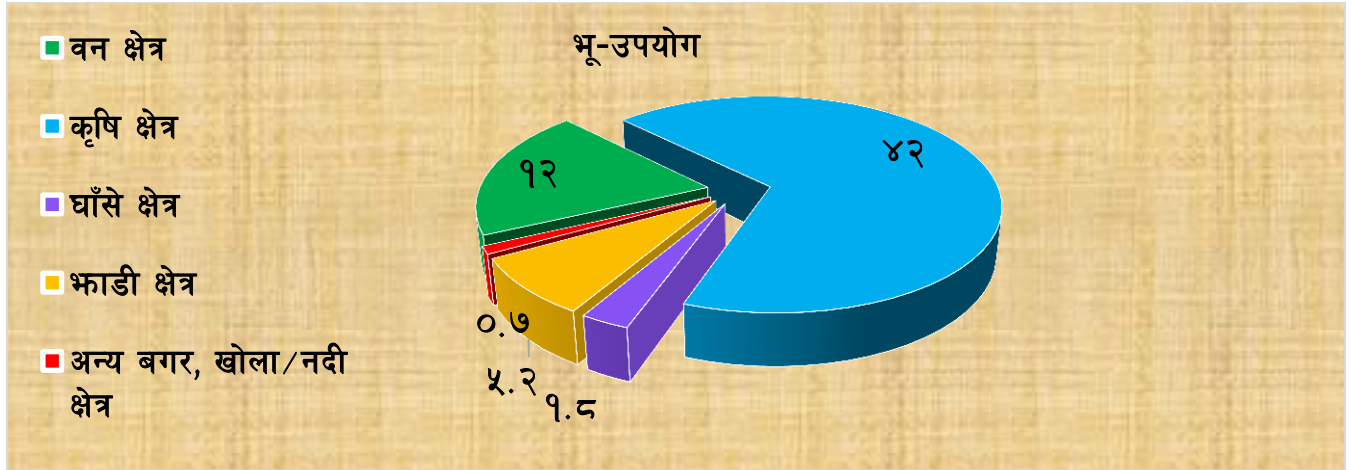
भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण हेर्दा बलेफी गाउँपालिकाको जम्मा क्षेत्रफल ६१.६० वर्ग कि.मी. रहेको छ । जसमध्ये वन जंगलले ओगटेको क्षेत्र १२ वर्ग कि.मी छ भने कृषि मैदान ४२ वर्ग कि.मी रहेको छ । त्यसैगरी घाँसे क्षेत्र १.८ वर्ग कि.मि. रहेको छ । साथै भ्वाडी क्षेत्र र अन्य बगर, खोला तथा नदी क्षेत्र क्रमशः ५.२ र ०.७ रहेको छ । तलको तालिका तथा चार्टमा बलेफी गाउँपालिकाको भू उपयोग सम्बन्धी विवरणलाई देखाइएको छ ।

तालिका नं: ४.४ भू -उपयोग सम्बन्धी विवरण

भू-उपयोग	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)
वन क्षेत्र	१२.०
कृषि क्षेत्र	४२.०
घाँसे क्षेत्र	१.८
भ्वाडी क्षेत्र	५.२
अन्य बगर, खोला/नदी क्षेत्र	०.७
जम्मा	६१.६०

स्रोत: जि.आई.एस. नक्सांकन २०७५

डायग्राम नं: ४.१ भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण

४.७ घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवार संख्या

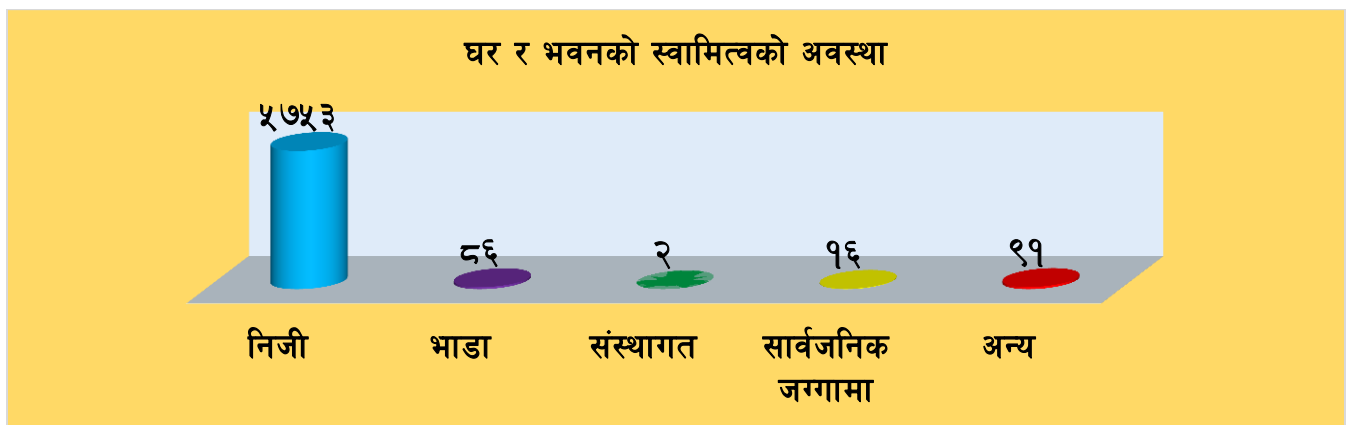
यस गाउँपालिकामा घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवारको संख्यालाई हेर्दा निजी स्वामित्वमा रहेको घर संख्या ५७५३ रहेको छ । यस्तै भाडा, संस्थागत र सार्वजनिक भवन क्रमशः ८६, २ र ९६ रहेको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं: ४.५ घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	घर तथा भवनको स्वामित्व	संख्या
१	निजी	५७५३
२	भाडा	८६
३	संस्थागत	२
४	सार्वजनिक भवन	९६
५	अन्य	९९
	जम्मा	५९४८

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

डायग्राम नं: ४.२ घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवार संख्या

४.८ घरको जगको प्रकारका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्बन्धी विवरण

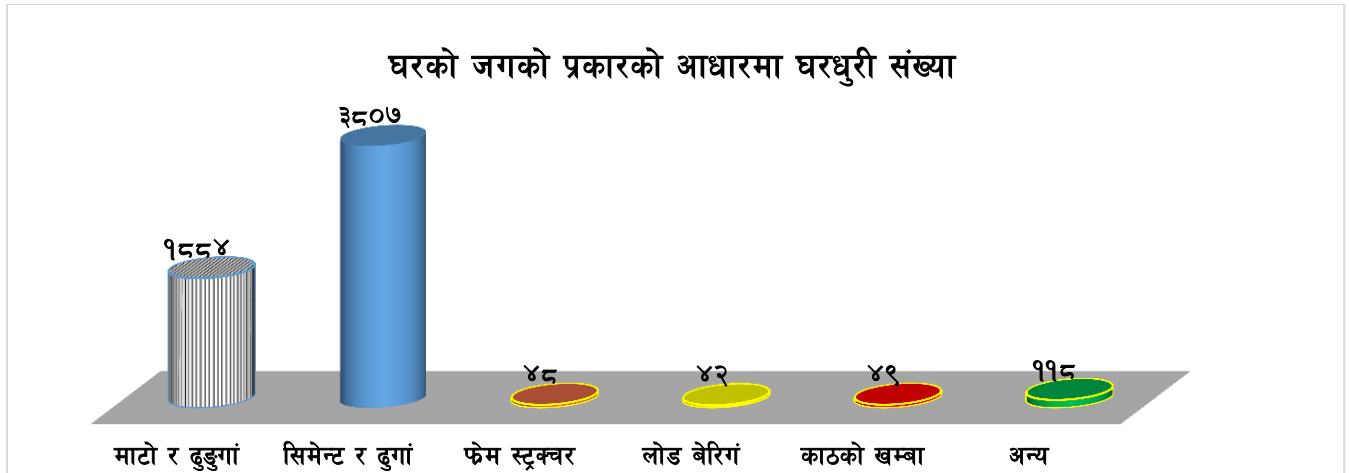
यस गाउँपालिकामा घरको जगको प्रकारका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्बन्धमा अध्ययन गर्दा सिमेन्ट र ढुङ्गाको जग भएको घर ३८०७ रहेको पाइयो भने माटो र ढुङ्गाको जग भएको घर १८८४ रहेको पाइयो । घरको जगको प्रकारका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं: ४.६ घरको जगको प्रकारका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	जगको प्रकार	संख्या
१	सिमेन्ट र ढुङ्गा	३८०७
२	माटो र ढुङ्गा	१८८४
३	फेम स्ट्रक्चर	४८
४	लोड बेरिङ्ग	४२
५	काठको खम्बा	४९
६	अन्य	११८
	जम्मा	५९४८

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

डायग्राम नं: ४.३ घरको जगको प्रकारका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्बन्धी विवरण

४.९ मापदण्ड अनुसारको घर बनावटको अवस्था

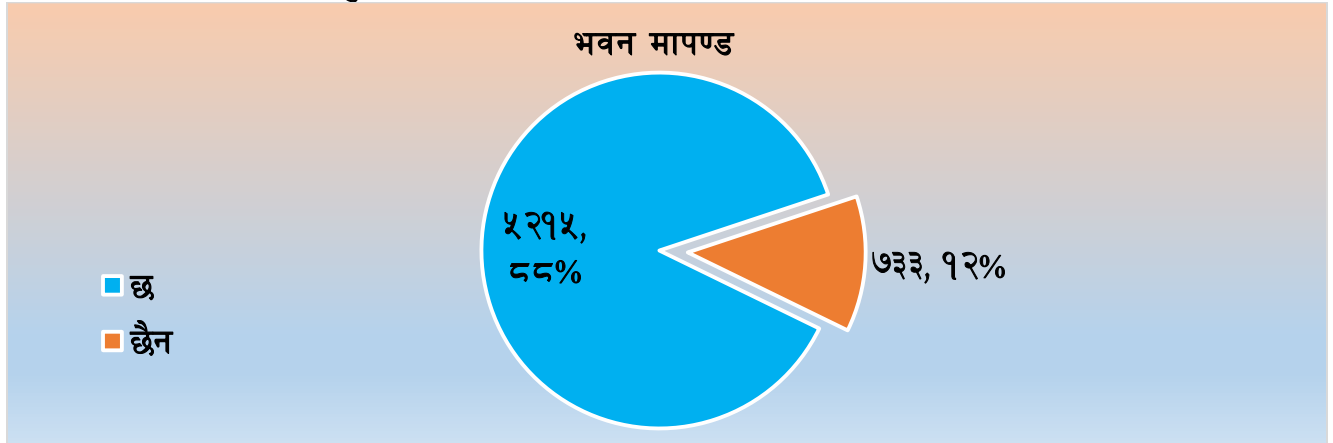
नेपालमा २०७२ साल वैशाख १२ गतेको भुकम्पबाट देशका अधिकांश क्षेत्र प्रभावित भएको छ । भुकम्पबाट हुने क्षतिलाई न्युनिकरण गर्नका निमित्त घर बनाउने क्रममा देशका नागरिकहरूले विभिन्न मापदण्डहरू अपनाउनु पर्ने नेपाल सरकारले तोकिदिएको छ । यसै मापदण्डमा रहि हाल घर निर्माण गर्ने क्रम बढी राखेको अवस्थामा बलेफी गाउँपालिकाले पनि यहाँका बासिन्दाहरूलाई सोही मापदण्डमा घर निर्माण गर्न प्रोत्साहन गरेको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं. ४.७ मापदण्ड अनुसारको घर बनावटको अवस्था

भवन मापण्ड	वडागत								जम्मा
	१	२	३	४	५	६	७	८	
छ	८३१	४३५	७९३	७०३	६३६	६९६	४७१	६५०	५२१५
छैन	११	१६	२४	२७	४३	९४	४७१	४७	७३३
जम्मा	८४२	४५१	८१७	७३०	६७९	७९०	९४२	६९७	५९४८

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

डायाग्राम: ४.४ मापदण्ड अनुसारको घर बनावटको अवस्था

४.१० घरको बनावटका आधारमा भुकम्प प्रतिरोधी घरको अवस्था

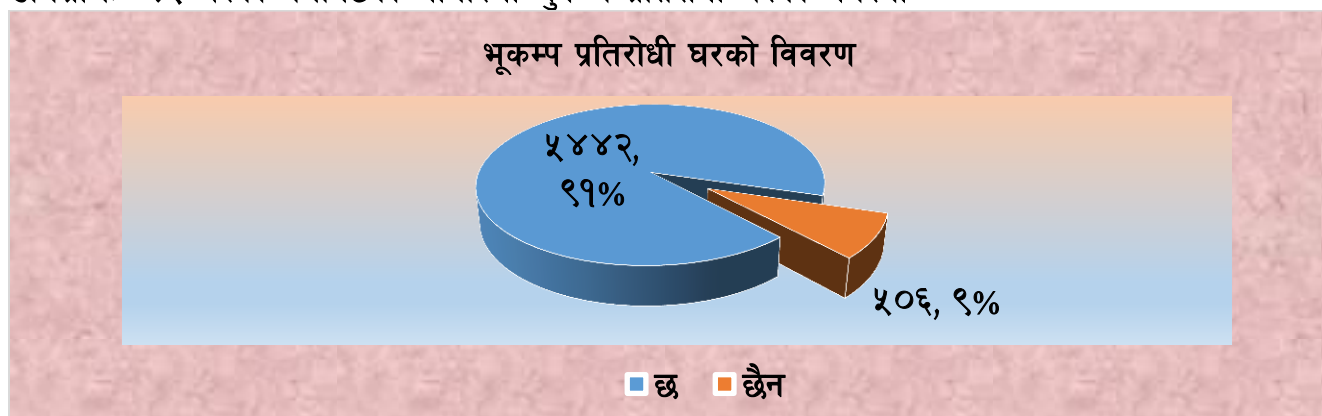
२०७२ साल वैशाख १२ गतेको महाभुकम्पमा नेपालका अधिकांश पहाडी जिल्लामा बढि घर क्षति ग्रस्त भएको थियो । यसै क्षतिलाई मनन गर्दै देशका हेरक जिल्ला तथा नगरमा भुकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण गर्ने क्रम बढेको छ । यस गाउँपालिकाका वासिन्दाहरुले पनि भुकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण गर्ने क्रम बढेको छ । जसअनुसार घरको बनावटका आधारमा यस गाउँपालिकामा भुकम्प प्रतिरोधी घर ५४४२ मात्रै रहेको छ भने ५०६ घर भुकम्प प्रतिरोधी नभएको घर रहेको छ । साथै सबैभन्दा बढी भुकम्प प्रतिरोधी घर वडा नं. ७ मा ८५१ घर रहेको छ भने सबैभन्दा कम ४३५ घर वडा नं. २ मा रहेको सर्वेक्षणले देखाएको छ । यस्तैगरी सबैभन्दा बढी भुकम्प प्रतिरोधी नभएको घर वडा नं. ५ मा रहेको छ भने सबैभन्दा कम वडा नं १ मा रहेको छ । घरको बनावटका आधारमा भुकम्प प्रतिरोधी घरको अवस्था सम्बन्धी वडागत रुपमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.८ वडागत रुपमा घरको बनावटका आधारमा भुकम्प प्रतिरोधी घरको अवस्था

भुकम्प प्रतिरोधी घर	वडागत								जम्मा
	१	२	३	४	५	६	७	८	
छ	८३१	४३५	७९२	७०२	५०४	६९६	८५१	६३१	५४४२
छैन	११	१६	२५	२८	१७५	९४	९१	६६	५०६
जम्मा	८४२	४५१	८१७	७३०	६७९	७९०	९४२	६९७	५९४८

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

डायग्राम: ४.५ घरको बनावटका आधारमा भुकम्प प्रतिरोधी घरको अवस्था

४.११ कृषि तथा पशु विकास

कृषि र पशुपालनलाई हामी ग्रामीण समुदायमा बस्ने धेरै मानिसहरुको जनजीवनको आधार मान्दछौं । कृषि र पशुपालन एक अर्कोमा अन्तर सम्बन्धित हुन्छन् । किनकी खेतीपातीका लागि ग्रामीण भेगमा गाई वस्तुको मल प्रयोग गरिन्छ । मल नभएमा उत्पादन नहुने भएकाले जग्गा जमिन धेरै भएका किसानहरुले बाध्य भएर पशुपालन पनि धेरै गरेको पाइन्छ । खेतीपातीबाट गाईवस्तुलाई पराल पनि हुने हुदाँ र गोरु राँगा बिना खेतीपाती असम्भव भएकाले ग्रामीण भेगमा धेरै मानिसहरुले कृषि तथा पशुपालनलाई मुख्य पेशा तथा व्यवसायको रूपमा अंगालेको पाइन्छ । यस गाउँपालिकामा पनि प्राय सबै घरपरिवारमा पशुचौपाय रहेको तलको तालिकाबाट थाहा हुन आउछ । २५९१ घरपरिवारमा पशुपंक्षी नभएको र बाँकीमा धेरै जसो गाई, गोरु, भैसी, राँगो, बाखा, भेडा, हाँस, कुखुरा आदि पाल्दै आएको पाइएको छ ।

तालिका नं: ४.९ कृषि तथा पशु विकास

पशुपक्षी/वडा	वडागत घरधुरी संख्या								जम्मा
	१	२	३	४	५	६	७	८	
गाई/गोरु	४२	२९	१४२	४९	१२७	६४	३३	४	४९०
भैसी/राँगो	३६	१९	६०	२५	४८	९७	४१	११	३३७
बाखा/भेडा/भेडी	९७	३४	९९	५४	९०	६९	१०७	२८	५७८
बंगुर/सुंगुर				१			१		२
हाँस/कुखुरा	९	१	२	३	६	५	१८	४	४८
गाई/गोरु/भैसी	१३	२१	१४	३७	६	५	१६	३	११५
गाई/भैसी/बाखा	४१	४३	४५	५९	१३	८५	२२	१३	३२१
गाई/बाखा	६५	४५	४७	७५	६०	७०	७१	२५	४५८
भैसी/बाखा	७७	९०	६६	१२४	५६	१०४	८७	१७	६२१
गाई/भैसी र हाँस/कुखुरा	७	२४	६	१३	५	६	३२	४७	१४०
केहि छैन	४४७	१४५	३३६	२०३	२२६	२८४	५०८	४४२	२५९१
जम्मा	८३५	४५३	८२०	६४७	६४२	७९५	९४३	६०२	५७०१

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.१२ सिंचाइ सुविधाको उपलब्धता विवरण

बलेफी गाउँपालिकाका प्राय वडाहरूमा व्यवस्थित तथा आधुनिक सिंचाई पूर्वाधारको सुविधा रहेको देखिदैन र हालसम्म पनि यहाँ बसोबास गर्ने बासिन्दाहरूले परम्परागत रूपमा नै पुराना राजकूलो, खोला, कुल कुलेसाहरूको सहायताबाट सिंचाई गरेको देखिन्छ । यस क्षेत्रमा बढ्दो जनसंख्यासँगै कृषि योग्य जमिन मासिँदै गएको अवस्थामा कृषि योग्य जमिनलाई बचाइ राखी व्यवस्थित सिंचाईको प्रक्रियालाई अवलम्बन गरी भएका सिंचाइका स्रोतबाट आधुनिक सिंचाई प्रणाली अपनाउनु पर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

तालिका नः ४.१० सिंचाइको स्रोत सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	सिंचाई स्रोतको नाम	स्थान
१	सिम्ले सिंचाई	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२	कालीखोला बाइबुजे सिंचाई योजना	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
३	काली दह सिंचाई योजना	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
४	कालीखोला पानी बहाव नियन्त्रण	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
५	ढाडखोला सिंचाई योजना	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
६	नाम्दा खोला सिंचाई	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
७	घुमसिङ्ग सिंचाई	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
८	वोगन डाँडा सिंचाई	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
९	खहरे खोला सिंचाई	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१०	अर्धेरी सिंचाई	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
११	कालीमाटी सिंचाई	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
१२	ताक्ले खोला धनसार सिंचाई	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७

श्रोतः बलेफी गाउँपालिका २०७५

बलेफी गाउँपालिका सिंचित क्षेत्रफल न्युन रहेकोले अधिकांश कृषिको उत्पादन वर्षाको पानीमा निर्भर रहनु पर्ने अवस्था छ । पानीको उच्चतम् उपयोग गर्न थोपा सिंचाई, आकाशे सिंचाई तथा प्लाष्टिक पोखरी जस्ता सुख्खा क्षेत्रमा अपनाइने सिंचाईका नयाँ प्रविधिले नगरको कृषि उत्पादनमा निकै सघाउ पुऱ्याउने देखिन्छ ।

४.१३ कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण

बलेफी गाउँपालिकाको भौगोलिक धरातलीय स्वरूप अनुसार स्थान विशेष विभिन्न प्रकारको माटो पाईन्छ तथापि अधिकांश भूभागमा फुस्रो एवं चिम्ट्याईलो दोमट माटोको बाहुल्यता रहेकोले धान, मकै, गहुँ, आलु, भटमास, केरा, मेवा, कोदो, दलहन, गहत, मस्याङ्ग, मास, रहर, वर्षे फलफूल, आँप आदि बालीहरू उत्पादन गरिन्छ । बलेफी गाउँपालिका कृषि क्षेत्रको लागि अत्यन्तै उपयुक्त क्षेत्र मानिन्छ । बलेफी गाउँपालिकामा लगाईने मुख्य बालीहरूमा धान, गहुँ, मकै, तरकारी बाली, तेलहन, नगदे तथा दलहन बाली पर्दछन् । यहाँ खाद्यान्न बाली अन्तरगत धान, गहुँ तथा मकै जस्ता बालीहरू कुल कृषि योग्य क्षेत्रको करीब ७५ प्रतिशत जमिनमा लगाउने गरिएको छ भने तोरी, सूर्यमुखी जस्ता तेलहन बालीहरू १५ प्रतिशत जमिनमा लगाएको देखिन्छ । यसैगरी तरकारी बाली अन्तर्गत काउली, प्याज, आलु जस्ता खेतीहरू सिजन अनुसारको हुने हुँदा यसलाई पनि लगाएको

देखिन्छ भने मास, मसुरो जस्ता दलहन बाली पनि लगाउने गरिएको छ । विशेषगरी बलेफी गाउँपालिकामा लगाईने प्रचलित उन्नत जातहरूको बालीको विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ४.११ बलेफी गाउँपालिकामा प्रचलित बालिका उन्नत जातहरू

क्र.सं.	बालीको नाम	प्रचलित जात
१.	धान	सुनौलो सुगन्धा, रामधान, मकवानपुर १, सावित्री, स्थानीय मन्सुली, राधा ७, राधा ११, राधा १२, बर्मेली, गोला, बातीसरा, खोले जर्नेली, पाखे जर्नेली, स्थानीय पहेंले, गोरखनाथ, लोकनाथ, खुमल, चैते २, चैते ४, हर्दिनाथ १
२.	मकै	मनकामना १, मनकामना ३, खुमल पहेलो, रामपुर कम्पोजिट, अरुण १, अरुण २, हेटौडा कम्पोजिट, गणेश (हाइब्रीड), गौरव, देउती, सितला, पोसिलो, मनकामना १, अरुण १,२
३.	गहुं	WK १२०४, गौतम, NL २९७, BL१०२२, BL१४७३, RR२१, सिद्धार्थ, अन्नपुर्ण आदि

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ४.१२ मौसमी पात्रो

विवरण	वैशाख	जेष्ठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पुष	माघ	फाल्गुण	चैत्र
अन्नवाली लगाउने												
क) धान		→										
ख) गहुं							→					
ग) मकै	→											→
३) कोदो			→									
अन्नवाली भित्र्याउने												
क) धान							→					
ख) गहुं	→											
ग) मकै				→								

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.१४ पशुपन्छीजन्य उत्पादन सम्बन्धी विवरण

पशुपालन बलेफी गाउँपालिकाको ग्रामीण क्षेत्रका मानिसहरूको मुख्य पेशा हो । आफुलाई चाहिने दुध उपभोग गरी बाँकी रहेको दुध विभिन्न डेरीहरूमा बिक्री गरी आय आर्जनको राम्रो स्रोत बनेको छ साथै बालीमा लगाउने मलको आपूर्तिमा पनि यसले मद्दत पुऱ्याएको छ । वन जंगलको कमी, सुख्खा हावापानी, सिंचाईको असुविधा, चरन क्षेत्र एवं घाँसपातको कमी आदि विविध कारणले गर्दा पशुपालन व्यवसायमा पछि परेको देखिएको भएतापनि गाई पालन, बाख्रा पालन एवं भैसी पालनमा केही राम्रो स्थिति भएको पाईन्छ । पशु सेवाकेन्द्र स्थापना गरी यस गाउँपालिकाका कृषकलाई विभिन्न सेवा उपलब्ध गराउदै आइरहेको छ । बलेफी गाउँपालिकामा मुख्यगरी पालन हुने पशुहरू यस प्रकार छन् ।

गाई : कृत्रिम गर्भाधान तथा उन्नत साढेँको प्रयोगले स्थानीय गाईहरूमा क्रस ब्रिडिङ भई स्थानीय गाईहरूको संख्या घटेपनी उन्नत जातको संख्या भने बढ्दो छ ।

भैंसी : गाईको तुलनामा भैंसीको व्यवस्थापन गर्न कठिनाई हुने भएकोले भैंसी पालनको क्रम घट्दो देखिन्छ, साथै शहरन्तोमुख गाउँहरूमा जग्गा जमिनहरू घडेरीको रूपमा विकास भइरहेकोले पशुको संख्यामा वृद्धि हुन सकेको छैन ।

बाखा : मासुको लागि खसी बोका उत्पादन भइरहेका कारण बाखा पालनमा कृषकको आकर्षण देखिन्छ । साथै यस गाउँपालिका क्षेत्रमा चरन भएकोले बाखा पालनको लागि सुहाउँदो छ ।

बंगुर : शहरी क्षेत्रमा खेर गइरहेका खाद्य वस्तुहरूको सदुपयोग हुने, सानो क्षेत्रमा पनि पाल्न सकिने, शारिरीक तौल छिटो वृद्धि हुने भएकोले बंगुर पालन गर्ने किसानको संख्या पनि बढ्दो क्रममा छ ।

कुखुरा : मासु खानको लागि कुखुराको बजार माग बढिरहेको हुँदा यहाँका बसिन्दाहरू पनि कुखुरा पालन तर्फ आकर्षक बनेको पाइन्छ ।

४.१५ खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा किरा

साधारणतया बलेफी गाउँपालिकाभित्र तरकारी बाली, फलफुल तथा खाद्यान्न बालीमा विभिन्न रोग तथा किरा लाग्ने गरेको पाईएको छ । खासगरी यहाँका विभिन्न वडा तथा बस्तीहरूमा तरकारीमा लाग्ने रोगमा विशेषगरी लाई, खुम्रे, डडुवा, ढुसी तथा गवारो राते जस्ता रोग देखा परेको छ भने फलफुल खेती तर्फ लाग्ने रोगमा लाई, खुम्रे, डडुवा, ढुसी, सुन्तलाको पात पहेँलो हुनु, सिरुस, फल भर्ने, फल कुहिने तथा फुल भर्ने जस्ता रोग लाग्ने गरेको देखिन्छ । खाद्यान्न बालीमा डडुवा, लाइ, ढुसी, गवारो, पात सुक्ने, पतेरो आदि जस्ता रोगहरू लाग्ने गरेको देखिन्छ । विभिन्न खाद्यबालीमा लाग्ने विभिन्न रोग किरा सम्बन्धी विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ४.१३ खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा किरा

क्र.सं.	बाली	प्रमुख रोगको नाम	प्रमुख किराको नाम
१	धान	मरुवा, फेद कुहिने, खैरा र नेक ल्वाष्ट	पात बेरुवा, पतेरो, गवारो, फड्के, रिठ्ठेकीरा, बिराली कीरा, राइस स्पि
२	मकै	डाठ कुहिने, घोगा कुहिने	खुम्रे कीरा, फेद काट्नु, फौजी कीरा
३	गहुँ	सिंदुरे, कालोपोके	लाही, भण्डारणको घुन
४	आलु	लेट ब्लाइट, अर्ल ब्लाइट, ओइलाउने	रातो कमिला, हरियो पतेरो, धमिरा, लाही, फेदकटुवा, इटकटुवा, इटबुट्टे
५	कोदो	मरुवा	गवारो, खुम्रे
६	तरकारी	बेर्ना कुहिने, थोप्ले रोग, खराने रोग, फल कुहिने, ओईलाउने, मोजाइक भाइरस	रातो कमिला, हरियो पतेरो, धमिरा, लाही, फेदकटुवा, इटबुट्टे पुतली
७	फलफुल	फेद कुहिने, जरा कुहिने, खराने, सुटी मोल्ड	कल्ले कीरा, पात खन्ने कीरा, पतेरो, मधुवा, गवारो, फल कुहाउने औंसा, लाही

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

,४.१६ पशुपंक्षीमा लाग्ने रोग तथा कीरा

बलेफी गाउँपालिका भित्र पशुहरुमा लाग्ने मुख्य रोगमा खोरेत, नाम्ले तथा जुगा लाग्ने गरेको पाइन्छ भने पंक्षीहरुमा लाग्ने मुख्य रोगमा आखाँ पाक्ने, नाम्ले, रानी खेत, गंभारो तथा वर्ड फ्लू हुन । यस्तै माछामा लाग्ने मुख्य रोग पडगास हो ।

तालिका नं: ४.१३.१ पशुपंक्षीमा लाग्ने रोगको विवरण

पशुहरुमा लाग्ने मुख्य रोग	पंक्षीहरुमा लाग्ने मुख्य रोग	माछामा लाग्ने मुख्य रोग
खोरेत, नाम्ले, माटे	आखाँ पाक्ने, नाम्ले	पडगास
खोरेत, नाम्ले	आखाँ पाक्ने, नाम्ले	पडगास
खोरेत, नाम्ले, जुगा	आखाँ पाक्ने	पडगास
खोरेत, नाम्ले, जुगा	नाम्ले	पडगास
खोरेत, भ्यागुते, चाचो,पटंगे, विषालु जिवाणु	रानी खेत, गंभारो, वर्ड फ्लू	

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ४.१३.२ उच्च उत्पादन क्षेत्र सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण
१	नौबिसे फाँट
२	विञ्ज्याल वेशी फाँट
३	टोप्का फाँट

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.१७ आधुनिक (व्यवसायिक) पशुपंक्षी पालन (फार्म) सम्बन्धी विवरण

बलेफी गाउँपालिकाको समग्र तथा वडा अनुसारको पशुपालनको तथ्याङ्कलाई हेर्दा मुख्य रूपमा यस गाउँपालिका भित्र विभिन्न किसिमका पशुहरु जस्तै गाई, गोरु, भैंसी, राँगा, भेडा, बाखा, सुंगुर आदि पाल्ने गरेको पाईएको छ । यस गाउँपालिकामा व्यवसायिक रुपबाट पनि पशुपालन गरेको देखिन्छ भने पशुपालनको लागि अत्यन्तै उपयुक्त क्षेत्र मानिन्छ । विशेषगरी यस गाउँपालिकामा रहेका पशुपन्छीको तथा व्यवसायिक तरिकाले पशुपालन फार्म संचालनको विवरणलाई तलको तालिकाहरुमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ४.१७.१ आधुनिक (व्यवसायिक) पशुपंक्षी पालन (फार्म) सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	फार्म, प्रोप्राईटरको नाम	वडा नं.	फार्म रहेको स्थान	उत्पादित बस्तु	वार्षिक उत्पादन	प्रोप्राईटरको नाम	रोजगारी संख्या		
							परिमाण	महिला	पुरुष
१	विञ्ज्याल नमुना बहुदेशीय कृषि तथा पशुपालन फार्म	५	विञ्ज्याल	दुध	४००० ली	श्री नारायण पराजुली	२	१	१
२	रश्मी नमुना बहुदेशीय कृषि तथा पशुपालन फार्म	५	विञ्ज्याल	दुध	३५००ली	रेशम बहादुर तामाङ्ग	२	१	१

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ४.१७.२ आधुनिक बाखा पालन फार्म सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	फार्मको नाम	वडा नं.	फार्म रहेको स्थान	उत्पादित बस्तु	वार्षिक उत्पादन	प्रोप्राईटरको नाम	रोजगारी संख्या		
							परिमाण	महिला	पुरुष
१	विप्लुज श्रेष्ठ कृषि तथा पशु पालन फार्म	१	विप्लुज	बाखा, बोका	३०	चन्द्र बहादुर श्रेष्ठ	१		१
२	कमलामाई बाखा पालन फार्म	५	बलेफी	बाखा, बोका	२०	लीला काजी श्रेष्ठ	१	१	
३	मंखा पशु पालन तथा कृषि फार्म	६	मांखा	बाखा, बोका	२५	देवि प्रसाद पराजुली	१		१

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ४.१७.३ आधुनिक कुखुरा पालन फार्म सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	फार्म/नाम	वडा नं.	फार्म रहेको स्थान	उत्पादित बस्तु	बार्षिक उत्पादन	प्रोप्राईटरको नाम	रोजगारी संख्या	रोजगारी संख्या		
								परिमाण	महिला	पुरुष
१	ज्ञान बहादुर श्रेष्ठ	१	साञ्चोटे	ब्रोईलर कुखुरा	२००००	ज्ञान बहादुर श्रेष्ठ	२	१	१	१
२	ओम काजी श्रेष्ठ	१	जलबिरे	ब्रोईलर कुखुरा	१५००	ओम काजि श्रेष्ठ	२	१	१	१
३	हरि खडका	१	जलबिरे	ब्रोईलर कुखुरा	१५००	हरि खडका	२	१	१	१
४	जुगल कृषि तथा पशु पालन फार्म	१	साञ्चोटे	ब्रोईलर कुखुरा	१०००	सुमन कुमार श्रेष्ठ	१			१
५	रुद्र सिंह खडका	१	कार्तीके	ब्रोईलर कुखुरा	२०००	रुद्र सिंह खडका	१			१
६	पाचकन्या पोल्ट्री फार्म	१	जलबिरे	ब्रोईलर कुखुरा	२०००	प्रकास थापा	१			१
७	काईराला पोल्ट्री फार्म	२	ठाडखो ला	ब्रोईलर कुखुरा	४०००	नवराज कोईराला	२			२
८	भोज प्रसाद नेपाल	४	टुनिबोटे	ब्रोईलर कुखुरा	६०००	भोज प्रसाद नेपाल	३	१	१	२

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ४.१७.४ कुखुराको मासु व्यावसाय सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	मासु पसल र प्रोप्राइटरको नाम	वडा नं.	मासु पसल रहेको स्थान	उत्पादित वस्तु	वार्षिक उत्पादन	प्रोप्राइटरको नाम	रोजगारी संख्या		
							परिमाण	महिला	पुरुष
१	श्रेष्ठ मासु पसल	१	जलबिरे	कुखुराको मासु	१०००० के.जी.	ओम काजी श्रेष्ठ	१		१
२	अनिस फ्रेस हाउस	१	जलबिरे	कुखुराको मासु	८०००० के.जी.	अनिस श्रेष्ठ	१		१
३	मिन बहादुर श्रेष्ठ	२	ढाडखोला	कुखुराको मासु	५००० के.जी	मिन बहादुर श्रेष्ठ	१		१
४	राई फ्रेस हाउस	१	जलबिरे	कुखुराको मासु	१०००० के.जी	ज्ञान बहादुर राई	१		१

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ४.१७.५ औषधी तथा दाना पसल सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	पसल र प्रोप्राइटरको नाम	वडा नं.	पसल रहेको स्थान	बिक्री गरीने वस्तु	प्रोप्राइटरको नाम	रोजगारी संख्या		
						परिमाण	महिला	पुरुष
१	बैद्य एग्रोभेट सेन्टर	१	जलबिरे	औषधी, दान	सबिन श्रेष्ठ	१		१
२	बनकाली एग्रोभेट सेन्टर	१	जलबिरे	औषधी	दिल प्रसाद श्रेष्ठ	१		१
३	उमन पोल्ट्री सप्लायर्स	१	जलबिरे	दाना	उर्मीला श्रेष्ठ	१	१	

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ४.१७.६ कृषि तथा पशु पालन सँग सम्बन्धित सामुदायिक संस्थाहरु

क्र.सं.	समूहको नाम	वडा नं.	समूह रहेको स्थान	सहभागिता	
				महिला	पुरुष
१	श्री बनकाली कुखुरा पालन समूह	१	बनकाली	१०	०
२	श्री पञ्चमाय कुखुरा पालन समूह	१	बनकाली	१०	०
३	श्री बनकाली पाडा पालन समूह	१	बनकाली	५	५
४	बनकाली कृषि युवा समूह	१	बनकाली	५	५

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ४.१७.७ दुध चिस्यान केन्द्र सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	संस्थाको नाम	वडा नं.	चिस्यान केन्द्र रहेको स्थान	बार्षिक बिक्री
१	कुबिन्डे दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था लि.	२	नौबिसे	८ लाख लि.
२	शान्ति दिप कृषि सहकारी संस्था लि.	१	जलबिरे	३ लाख

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ४.१७.८ दुध उत्पादक सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	दुध उत्पादक सहकारी	वडा नं.	वार्षिक उत्पादन
१	कालिका दुध उत्पादक सहकारी संस्था	२	१००००० लि.
२	कल्लेरिवेशी दुध उत्पादक सहकारी संस्था	२	८०००० लि.
३	कामधेनु दुध उत्पादक सहकारी संस्था	२	१५०००० लि.
४	आदर्श परोपकार दुध उत्पादक सहकारी संस्था	२	१३०००० लि.

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ४.१७.९ औषधी तथा दाना पसल सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	नाम थर	वडा नं.	पसलको नाम	पसल रहेको स्थान
१	दिल प्रसाद कर्माचार्य	१	बनकाली भेट्नी सेन्टर	जलबिरे
२	सबिन श्रेष्ठ	१	बैध एगोभेट सेन्टर	जलबिरे
३	मिनु राई	१	नभएको	
४	सविता भण्डारी	२	नभएको	
५	अनिता श्रेष्ठ	२	नभएको	

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ४.१७.१० दुधको उच्च उत्पादान हुने क्षेत्रहरुको विवरण

क्र.सं.	विवरण
१	विञ्ज्याल
२	नौबिसे
३	मांखा

स्रोत: कृषि शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.१८ महिला समूह सम्बन्धी विवरण

बलेफी गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने अधिकांश घरपरिवारका सदस्यहरु कुनै न कुनै संघसंस्थामा आवद्ध रहेको देखिन्छ। यस गाउँपालिका भित्र बसोवास गर्ने धेरै परिवार सहकारी संस्थामा र समूहमा आवद्ध छन्। समाजको हित तथा दिगो विकासका लागि सामाजिक संघसंस्थाहरुले विभिन्न तह तथा क्षेत्रहरुबाट विभिन्न प्रकारका योगदानहरु पुर्याइरहेका हुन्छन्। सामाजिक संघ संस्थाहरुमा उपभोक्ता समिति, युवा क्लब, बाल क्लब, महिला तथा आमा समूह, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, नागरिक मञ्च, सहकारी संस्था आदि पर्दछन्। यसको साथै बलेफी गाउँपालिकामा सामाजिक क्षेत्रमा काम गरिरहेका महिला समूहहरुको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं: ४.१८ महिला समूह सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना
१.	श्री शान्ति समाज महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
२.	श्री महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
३.	श्री महा लक्ष्मी महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
४.	श्री डाँडाली टोल महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४

५.	श्री जन सुधार महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
६.	श्री वरमिमल टोल महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
७.	श्री मुलावारी टोल महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
८.	श्री दाहाल पौडेल टोल आमा समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
९.	श्रीसगरमाथा महिला समूह भोटे विन्जेल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१०.	श्री रक्तकाली महिला समूह तल्लो ज्यामिरे	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
११.	श्री कोठे महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१२.	श्री श्री जनचेतना महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१३.	श्री माख्खो ज्यामिरे टोल आमा समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१४.	श्री फलाटे देवी महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१५.	श्री बलेफी महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१६.	श्री चुरिया माई महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१७.	श्री जनजाग्रिती महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
१८.	श्री कोपिला महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
१९.	श्री निलम महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२०.	श्री डाँफे महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२१.	श्री भिमेश्वर महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२२.	श्री एकल महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
२३.	श्री बचत महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
२४.	श्री एकिकृत महिला समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.१९ पर्यटन विकास

नेपाल प्राकृतिक, सांस्कृतिक एवं जैविक पर्यटकिय सम्पदाको धनी भएर पनि विश्व पर्यटन बजारमा आवश्यक पहुँच र प्रचार प्रसारको कमीले सोचे अनुरूप पर्यटकहरूको संख्यामा वृद्धि र पर्यटन गतिविधिलाई विकास गरी यसबाट अपेक्षित लाभ लिन नसकेको अवस्था छ। नेपालमा पर्यटन विकासका प्रमुख आधार भनेको यहाँका प्राकृतिक एवं सांस्कृतिक सम्पदाहरू हुन्। उत्कृष्ट परम्परागत मान्यता एवं चालचलनका कारण प्राचिन आर्य सभ्यता र हिमाली संस्कृतिको समेत धनी रहेको नेपाली जनजीवन साँच्चै अनौठो र रोचकपूर्ण रहेको छ भने तिनीहरूको आस्थाका केन्द्र मठमन्दिर, गुम्बा र स्मारकहरू पर्यटकका लागि थप आकर्षणका केन्द्रका रूपमा रहेका छन्। बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी, हिन्दूहरूका आराध्यदेव पशुपतिनाथ, मुक्तिनाथ, दामोदरकुण्ड, गोसाइकुण्ड, स्वर्गद्वारी, जनकपुरधाम, खप्तड आश्रम, बराहक्षेत्र लगायतका स्थानहरूले नेपालमा धार्मिक पर्यटनको बलियो सम्भावना देखाएका छन्। सन् २०१२ मा नेपाल भित्रिने कुल पर्यटकमा १३.७ प्रतिशत धार्मिक पर्यटकहरू रहेको तथ्याङ्कले समेत यसलाई पुष्टि गरेको छ (MOTCA, 2013)। पर्यटन विकासका लागि आफ्नो मौलिक ब्राण्डको आवश्यक पर्दछ जो हामीले हिमाल आरोहण, पर्वतीय पदयात्रा, हिन्दू तथा बौद्ध धर्ममा आधारित धार्मिक पर्यटन र उपत्यकामा हेरिटेज पर्यटन मार्फत प्राप्त गरिरहेका छौं। तर तिनै क्षेत्रहरूको उचित व्यवस्थापन, संरक्षण र प्रवर्द्धनको अभावमा नेपालले पर्यटनबाट अपेक्षित सफलता प्राप्त गर्न सकिरहेको छैन। यसको अलावा नदीहरूमा जल विहारका साथै वन्यजन्तु आरक्षण तथा राष्ट्रिय निकुञ्जमा जङ्गली जनावर, चरा,

पुतली लगायतका जीवजन्तुको अवलोकन नेपालको पर्यटन विकासका अर्को महत्वपूर्ण आधारका रूपमा रहेका छन् ।

४.१९.१ पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

बलेफी गाउँपालिकामा रहेका प्रमुख धार्मिक एवं पर्यटकीय स्थानहरूमा ऐतिहासिक/धार्मिक र पर्यटकीय महत्व बोकेका केही स्थलहरू पर्दछन् । ती मध्ये केही प्रमुख स्थलहरूको नाम र ठेगाना तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ४.१९ प्रमुख ऐतिहासिक/ धार्मिक र पर्यटक स्थलहरूको विवरण

क्र.सं.	ऐतिहासिक/धार्मिक र पर्यटकीय स्थलहरूको नाम	महत्व	ठेगाना
१.	वनकाली देवी	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२.	नारायणथानशिवालय	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
३.	देवाटे महादेव	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
४.	लक्ष्मी नारायण मन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
५.	सेती देवीमन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
६.	सातकन्यादेवीमन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
७.	रक्तकाली	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
८.	मंगलादेवीमन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
९.	महादेव मन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
१०.	भिमसेन मन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
११.	भुमीदेवी मन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
१२.	ओम पार्क	पर्यटकीय	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
१३.	नागी चौर	पर्यटकीय	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
१५.	गोरखाली धारो	ऐतिहासिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
१६.	कपिलेश्वर मन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१७.	चुरेमाईदेवी मन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१८.	फलाटेदेवी मन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१९.	कमलामाई देवी	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
२०.	पञ्चकन्या मन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२१.	सातकन्या मन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२२.	वेत्रावती मन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२३.	अमलटार काली देवी	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
२४.	खाडीचौर गुम्बा	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
२५.	ओम शान्ति साईबाबा	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
२६.	क्रिश्चीयन चर्च	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
२७.	लामोसाधु चर्च	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७

क्र.सं.	ऐतिहासिक/धार्मिक र पर्यटकीय स्थलहरुको नाम	महत्व	ठेगाना
२९	ज्वालादेवी मन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
३०	सेतीदेवी मन्दिर	धार्मिक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.२० होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण

बलेफी गाउँपालिकामा रहेका प्रमुख होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरणलाई हेर्दा मुख्यतया ४ वटा रहेका छन् जसको विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ४.२० होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	नाम	प्रकार	स्थान	वडा नं.
१	राज भण्डारी भोजनालय	रेष्टुरेन्ट	छातेखोला	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
२	फ्याफुल्ला गेष्टहाउस	रेष्टुरेन्ट	अंधेरी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
३	कञ्चन वेलकम गेष्टहाउस	रेष्टुरेन्ट	अंधेरी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
४	अरनीको टप रिसोर्ट	रेष्टुरेन्ट	जलविरे	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.२१ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका भित्र बसोवास गर्ने बासिन्दाहरु विभिन्न किसिमका व्यवसायमा संलग्न रहेको पाइन्छ । संख्यात्मक रुपमा हेर्ने हो भने यहाँका बासिन्दाले किराना पसल, होटल व्यवसायी, कपडा पसल, खाजा घर चिया पसल आदि संचालन गर्नेको संख्या अत्याधिक रहेको छ भने अरु विभिन्न प्रकारका व्यवसाय गर्नेको संख्या पनि न्यून मात्रामा रहेको छ । तलको तालिकामा यस गाउँपालिका भित्र रहेका व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विवरणलाई स्पष्ट पारिएको छ ।

तालिका नं: ४.२१ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	व्यापार, व्यवसाय विवरण	जम्मा
१	दुग्ध व्यवसायी	१६
२	टेलर्स	७२
३	सुनचाँदी व्यवसायी	७
४	भाडा व्यवसायी	१४
५	होटल व्यवसायी	१०१
६	फेन्सी व्यवसायी	१७
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	८
८	तरकारी तथा फलफूल व्यवसायी	२६
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	१५
१०	माछामासु पसल, व्यवसायी	२२
११	हेयर सैलुंग तथा सौन्दर्यकला व्यवसायी	६
१२	उद्योग	५

सि.नं.	व्यापार, व्यवसाय विवरण	जम्मा
१३	आर्ट व्यवसायी	३
१४	बेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसायी	२
१६	बंगुर पालन	५
१७	कार्ड बोर्ड उत्पादन	१
१८	बोर्डिंग स्कूल संचालन	७
१९	ठेक्कापट्टा	४०
२०	जुत्ता पसल	१२
२१	फोटो स्टुडियो	६
२२	फर्निचर	२६
२३	किनारा पसल तथा व्यवसायी	३९४
२४	सि.डि.पसल	२
२५	पुल हाउस	१
२६	अटो वर्कसप	४
२७	कपास उद्योग	१
२८	राइस मिल	३७
२९	घडि रेडियो टि.भी मर्मत	८
३०	पेट्रोल पम्प	३
३१	मसला उद्योग	६
३२	चस्मा पसल	१
३३	घट्ट	२
३५	माटाका भाडा, मकुण्डो तथा सेरामिक्स	२
३७	खाजाघर तथा चिया पसल	९०
३८	हुवानी सेवा	१०
४२	कार्पेट पसल	२
४३	सरसफाइ तथा फोहोर मैला संकलन	२
४६	मदिरा व्यवसाय	६५
४७	ग्यास डिलर	६
५२	जिमखाना	१
५३	निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स	१९
५४	कवाडी संकलन केन्द्र	१
५६	कम्प्युटर टेनिंग सेन्टर साईवर व्यवसायी	४
५८	सिसा पसल	२
५९	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी	१०
६०	मनी टान्सफर	४
६१	सहकारी	७१
६२	बैंक	६
६३	बिज्ञापन मिडिया र केवल सेवा	१
६४	कागज उद्योग तथा छापाखाना	१

सि.नं.	व्यापार, व्यवसाय विवरण	जम्मा
६६	पार्टी प्यालेस	१
६७	भेटनरी	७
६८	चटपटे व्यवसाय	१५
जम्मा		११९०

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.२१.१ औद्योगिक विकास (लघु, घरेलु, साना, मझौला, ठूला उद्योग, सरकारी, पब्लिक, नीजि र सहकारी)

बलेफी गाउँपालिका भित्र विभिन्न किसिमका व्यवसायहरु गरेर बस्ने मानिस तथा परिवारहरुको यकिन तथ्याङ्क प्राप्त गर्नका लागि घरधुरी सर्वेक्षण लगायत बलेफी गाउँपालिकामा दर्ता भई पेशा गर्नेहरुको तथ्याङ्कलाई संकलन गरिएको छ। संख्यात्मक रूपमा हेर्ने हो भने यहाँका बासिन्दाले किराना पसल, होटल व्यवसाय, कपडा पसल, खाजाघर, चियापसल आदि लगायतका पेशा संचालन गर्नेको संख्या अत्याधिक रहेको छ भने अरु विभिन्न प्रकारका व्यवसाय गर्नेको संख्या पनि रहेको छ। तलको तालिकामा बलेफी गाउँपालिकामा दर्ता भई वार्षिक आयस्रोत खुलेका व्यापार व्यवसाय संचालन विवरणलाई प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं: ४.२१.१ औद्योगिक विकास

क्र.सं.	व्यापार व्यवसाय तथा कम्पनीको नाम	वडा नं.	व्यापार व्यवसायको किसिम	व्यवसायको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामीत्व	वार्षिक कारोवार रु.
१.	जलविरे मासु पसल	१	मासु विक्री केन्द्र	मध्यम	एकल	५४,०००,००
२.	खाडीचौर फलफूल	७	तरकारी तथा फलफूल विक्री केन्द्र	मध्यम	एकल	६०,०००,००
३.	हिरा स्टोर	७	किराना तथा व्यापारिक वस्तु	मध्यम	एकल	१४,४०,०००,००
४.	कैलाश हार्डवेयर	७	निर्माण सामाग्री	मध्यम	एकल	२०,००,०००,००
५.	खाडीचौर हार्डवेयर	७	निर्माण सामाग्री	मध्यम	एकल	२५,००,०००,००
६.	सृजनाहार्डवेयर	७	निर्माण सामाग्री	मध्यम	एकल	२,५०,०००,००
७.	सुनकाशी हार्डवेयर	७	निर्माण सामाग्री	मध्यम	एकल	३,००,०००,००
८.	त्रीपुरा सुन्दरी हार्डवेयर	७	निर्माण सामाग्री	मध्यम	एकल	६,००,०००,००

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका, उद्योग वाणिज्य संघ २०७५

४.२१.२ घट्ट, मिल तथा संकलन र प्रशोधन सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	नाम	स्थान	वडा नं.
१	वेत्रावती कुटानी पिसानी	खाडिचौर	७

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका, २०७५

४.२१.२ व्यापारी केन्द्रहरु सम्बन्धी विवरण

विशेषगरी स्थानीय स्थानमा स्थानीय बासिन्दाहरुद्वारा नै उत्पादित वस्तुहरुको आयात तथा निर्यात गर्ने केन्द्रबिन्दुलाई स्थानीय व्यापारिक केन्द्र भन्ने गरिन्छ । साथै दैनिक उपभोग्य वस्तुहरुको स-शुल्क आदान प्रदान हुने केन्द्र व्यापारिक केन्द्र हो । बलेफी गाउँपालिकामा पनि गाउँवासीहरुको आवश्यकता चाहाना तथा स्रोत साधनको आधारमा विभिन्न स्थानमा व्यापारिक बजार केन्द्र व्यवस्थापन रहेका छन् । बलेफी गाउँपालिकामा हाल संचालित बजार केन्द्रको विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ४.२१.२ व्यापारी केन्द्रहरु सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	व्यापारिक बजार केन्द्र	मुख्य व्यापारिक वस्तुहरु
१	जलबिरे	कृषिजन्य, तरकारी तथा खुद्रा व्यापार व्यवसाय, होटल, किराना तथा दैनिक उपभोग्य वस्तु, लत्ताकपडा, औषधी, स्टेशनरी आदि ।
२	कल्लेरी	
३	बलेफी	
४	गर्दुम काभ्रे	
५	खाडिचौर	
६	बुवाँसे	
७	धुस्कोट	
८	ओखेनी	
९	कोठे	
१०	नौविसे	
११	मांखा	
१२	चिम्लिङ	
१३	कोट	
१४	चिलौने	
१५	विञ्ज्याल	
१६	करङ्गौरा	
१७	जालवारी	
१८	लामसाघु	
१९	वर्दपा	
२०	अंधेरी	
२१	टोप्का	

स्रोत: उद्योग वाणिज्य संघ, बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.२२ बैंक तथा वित्तिय संस्था सम्बन्धी विवरण

बलेफी गाउँपालिकामा हाल ६ वटा बैंकले बैंकिङ्ग सेवा प्रदान गर्दै आएको पाइएको छ । यस गाउँपालिकामा हाल एक मात्र सरकारी बैंक राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक रहेको छ । हालै मात्र गाउँपालिकामा व्यापारिक केन्द्रहरु रहेका जलविरे, खाडिचौर र लामोसाघुँ तर्फ भने नीजि बैंकहरु पनि स्थापना भएका छन् । नेपाल बैंक लि. र वाणिज्य बैंक लि. सरकारी बैंकको रुकम पहिले देखि नै रहेता पनि द्वन्द्वको समयमा यी बैंकहरु सदरमुकाम केन्द्रित भएका थिए । यहाँका बासिन्दाहरुले सरकारी बैंकहरुमा भन्दा धेरै नीजि बैंकमा वित्तिय कारोबार गर्ने गरेको छ । पछिल्लो समयमा सहकारी संस्थाहरु धेरै मात्रामा खोलिए पनि व्यवसायिकताको अभावका कारण ती सहकारी संस्थाहरुले अझै आर्थिक विकासमा लाग्न सकेको देखिदैन । बलेफी गाउँपालिका भित्र रहेका बैंक सम्बन्धी विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ४.२२ बैंक तथा वित्तिय संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बैंकको नाम	ठेगाना
१	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२	एन आई सि एसिया	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
३	देव विकास बैंक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
४	महालक्ष्मी विकास बैंक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
५	सिन्धु विकास बैंक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
६	सिन्धु विकास बैंक	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.२३ सहकारी सम्बन्धी विवरण

व्यक्ति, परिवार, टोल, समुदाय वा समाज बीचको आन्तरिक अन्तरसम्बन्ध तथा सहकार्यबाट जुन साना तथा ठूला आर्थिक आवश्यकता तथा समस्याहरुको निवारण गर्नका लागि बनाईएको संगठनलाई सहकारी संस्था भनिन्छ । यस गाउँपालिकामा प्रायः मानिसहरुले सानो रकमको आवश्यकतालाई टोल छिमेकबाटै सरसापटी लिई चलाउने गरेको पाइन्छ, भने ठूलो रकमको आवश्यकताको बेलामा बैंक तथा सहकारी संस्थाबाट लिने गरेको पाइन्छ । यहाँका अधिकांश मानिसहरुले कुनै व्यवसाय संचालन गर्न वैदेशिक रोजगारीमा जान, घर बनाउन, सवारी साधन किन्न आदि विभिन्न कारणले सहकारी संस्था मार्फत ऋण लिइरहेका हुन्छन् । बलेफी गाउँपालिकामा रहेका यस्ता सहयोगी संस्थाहरुबाट यहाँका बासिन्दाहरुको जीवनस्तर सहज, सरल र सफल बनेको छ । बलेफी गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न सहकारी संस्थाको विवरणलाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ४.२३ सहकारी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	सहकारी संस्थाको नाम	ठेगाना
१	श्री नमूना बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
३	ब्रम्हायणी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
४	श्री जलवीरे बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
५	शुद्ध ब्रम्हायणी कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १

क्र.सं.	सहकारी संस्थाको नाम	ठेगाना
६	जुगेपानी दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
७	आदर्श परोपकार दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
८	फुल्पीडकोट एकृत बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
९	शान्ती समाज बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
१०	ब्रम्हायणी प्रगतिशिल कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
११	जुगल जैविक कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
१२	मिलिजुली मातृशिशु बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
१३	दुग्ध विवास बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
१४	समाज सुधार महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१५	सिन्धु जनकल्याणकारी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१६	श्री विञ्ज्याल वेशी ज्यामिरे कृषि तथा सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१७	मेलडाँडा दुध उत्पादन कृषि समूह	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१८	विञ्ज्याल दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१९	मेलडाँडा सामुदायिक कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
२०	फूल्पीडडाँडा जैविक प्रांगरिक सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
२१	फूल्पीडडाँडा बहुदेशीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
२२	बलेफी कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
२३	भरिमहल गार्मेन्ट बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
२४	भोटेकोशी पर्यटन कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
२५	श्री चाँपवोट महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
२६	जलबारी दुग्ध उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२७	सातकन्या बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२८	मंगललामाई दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२९	ग्रामीण कृषि विकास सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
३०	जालबारी दुध सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
३१	जोगिडाँडा कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
३२	श्री जलसुन्दरी साना किसान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
३३	कुवापानी महिला कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
३४	उमा महेश्व कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
३५	कुपकन्य कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
३६	मांखा उपभोक्ता सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
३७	सुन्दर समाज बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
३८	चिम्लिड दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
३९	श्री गौतमबुद्ध बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
४०	मांखा जैविक कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
४१	नव जागरण बहुदेशीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
४२	श्री सदावहार बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७

क्र.सं.	सहकारी संस्थाको नाम	ठेगाना
४३	मांखा एकिकृत बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
४४	सुन बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
४५	सुनकोशी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
४६	खाडिचौर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
४७	समाज कल्याणकारी दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
४८	लामेसाँघु बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
४९	श्री हाम्रो सहयोगी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
५०	श्री टोफ्का महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
५१	तारे भिर तामाखानी कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
५२	जीवन सुधार उपभोक्त सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
५३	प्रयत्नशिल उपभोक्त सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
५४	चेतनशील कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
५५	मुलाबारी सानाकिसान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
५६	प्रकृत कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
५७	कामुधेनु दुग्ध उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
५८	सर्वोच्च शिखर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
५९	जय महाकाली कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
६०	मानुषी साना किसान सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
६१	गौलोचन कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
६२	श्री धैरेघारम कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
६३	श्री जुनतारा साना किसान सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
६४	जनहित बहुद्देश्य सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
६५	सामुदायिक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
६६	सिन्धु बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
६७	भूमिदेवी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
६८	ग्रिन लाईन बहुद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
६९	नमूना उपभोक्त सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
७०	अपेक्षा सानाकिसान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.
७१	विफ्रेचौर कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं.

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

४.२४ युवा रोजगारी

यस गाउँपालिकाका धेरै जसो मानिसहरु कृषिमा संलग्न रहेको पाइन्छ। भने केही युवाहरुको दैनिक ज्यालादारी नै रोजगारको मुख्य स्रोत रहेको पाइन्छ। केही युवाहरु निजी तथा संस्थागत नोकरी तथा आफ्नो व्यापार व्यवसाय तर्फ आकर्षित छन्। आफ्नो देशमा रोजगारीको अवसरको कमी भएको कारणले अधिकांश युवाहरु विदेश पलायन भएको पाइन्छ। देशकै समस्याको रुपमा रहेको यस समस्याबाट बलेफी गाउँपालिकाका युवा युवतीहरु

पनि अछुतो रहेका छैनन् । यस गाउँपालिकामा रहेका आर्थिक रूपले कमजोर रहेका तथा विपन्न वर्गका युवाहरु खाडी मुलुकमा अति जोखिमपूर्ण काम गर्न गएको पाइन्छ । यसको मुख्य कारण अशिक्षा, गरीबी, युवाहरु सीप विहिन हुनु साथै यस गाउँपालिकामा कृषिमा आधुनिकीकरण नभएको हुँदा जिविकोपार्जनका लागि यस गाउँपालिकाका युवाहरु विदेशीन बाध्य भएका छन् ।

परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था

यस परिच्छेद भित्र बलेफी गाउँपालिका भित्र रहेको शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, बालबालिका तथा महिला विकास आदि लगायतको वर्तमान अवस्थालाई अध्ययन विश्लेषण गरिएको छ। गाउँपालिका भित्र माथि उल्लेख गरिएका शिर्षक भित्रका उपलब्ध हुन सकेसम्मका तथ्यांकहरूलाई संकलन गरी अध्ययन विश्लेषण गरिएको छ।

५.१ शिक्षा

सहस्राब्दी विकास लक्ष्यले बालबालिका विकासका लागि लिएको लक्ष्य तथा गन्तव्य (लक्ष्य २: गन्तव्य ३:) सन् २०१५ सम्ममा सबैले प्राथमिक शिक्षा पाएका हुनेछन्। लक्ष्य ३: गन्तव्य ४: सन् २०१५ सम्ममा शिक्षाका सबै तहमा लैङ्गिक विभेद अन्त्य भएको हुनेछ। त्यसैगरी नेपाल सरकारले पनि सबै नेपालीलाई कम्तीमा साक्षर बनाउने नीति तथा रणनीति लिएको छ। नेपाल सरकार लगायत अन्तर्राष्ट्रिय समुदायले समेत शिक्षा प्रति लिएको चासोलाई मनन गर्दै अगाडी बढ्नु पर्ने देखिन्छ।

यसै सन्दर्भमा नेपालको कुल साक्षरता ६५.९ प्रतिशत रहेकोमा शिक्षा शाखाको तथ्यांक अनुसार बलेफी गाउँपालिकाको साक्षरता ६६.५ प्रतिशत (महिला साक्षरता प्रतिशत ५८.३ र पुरुष साक्षरता ७५.१ प्रतिशत) रहेको देखिन्छ। तर घरधुरी सर्वेक्षण २०७५ अनुसार यस गाउँपालिकाको कुल साक्षरता ८३.४ प्रतिशत रहेको र जसमध्ये महिला साक्षरता ८१.४ प्रतिशत र पुरुष साक्षरता ८५.२ प्रतिशत रहेको सर्वेक्षणले देखाएको छ। यस गाउँपालिकाको साक्षरतालाई आगामी दिनहरूमा द्रुतगतिमा अगाडी बढाउनका लागि सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय गरी शिक्षा सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमहरू संचालन गर्नुपर्ने बलेफी गाउँपालिकाको आवश्यकता रहेको छ। साविकको जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सिन्धुपाल्चोक र निर्वाचित प्रतिनिधिहरूसंगको अन्तरकृया र स्थलगत सर्वेक्षणका अनुसार बलेफी गाउँपालिकामा रहेका विद्यालयहरूको विवरणलाई तलको तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका नं: ५.१ बलेफी गाउँपालिकामा रहेका शैक्षिक संस्थाहरू सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना
१	श्री ब्रम्हायणी इड्लिस बोर्डिङ स्कूल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२	श्री फोडामेटा मोर्फिक एकेडेमी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
३	श्री वनकाली आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
४	श्री आनन्द मा.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
५	श्री लक्ष्मीदेवी मा.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
६	श्री फूलिपडकोट मा.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
७	श्री सेतीदेवी आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
८	श्री अर्चले आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
९	श्री भिमसेन मा.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
१०	श्री मंगलामाई आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
११	श्री सिम्मासिङ आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
१२	श्री च्यानडाँडा आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
१३	श्री सेतीदेवी प्र.मा.वि	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना
१४	श्री केउरेनीडाँडा आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१५	श्री करङ्गौरा आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१६	श्री फलाटेदेवी आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१७	श्री जालपादेवी मा.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१८	श्री बलेफी मा.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१९	श्री जनसेवा आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
२०	श्री विञ्ज्याल आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
२१	श्रीसेतीदेवी आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
२२	श्री सनराइज ईडिलस बोर्डिङ स्कूल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
२३	श्री सातकन्या बाल विकास केन्द्र	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२४	श्री सातकन्या बाल विकास केन्द्र	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२५	श्री पञ्चकन्या आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२६	श्री कुपकन्या मा.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२७	श्री सरस्वती मा.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२८	श्री सातकन्या आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२९	श्री वेत्रावती आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
३०	श्री सुन्दरादेवी आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
३१	श्री बाल शिक्षा मा.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
३२	श्री बालज्योति आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
३३	श्री गोल्मादेवी आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
३४	श्री ग्रीनल्याण्ड सेकेण्डरी स्कूल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
३५	श्री वनसाँघु मा.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
३६	श्री कालीदेवी आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
३७	श्री जनचेतना आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
३८	श्री सुनाखरी ईडिलस बोर्डिङ स्कूल,	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८

स्रोत: शिक्षा शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ५.२ विद्यालय तथा विद्यार्थीहरुको तहगत विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	तह													जम्मा
		ECD	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	
१	आनन्द मा.वि., बलेफी-१, जलविरे	३४	५१	२४	१९	१८	२०	२८	४०	४१	६१	६१	०	०	३९७
२	वनकाली आ.वि.(कक्षा १-८), बलेफी-१, जलविरे	२०	१०	९	१६	११	१८	१५	१७	१३	०	०	०	०	१२९
३	फूलिपडकोटव मा.वि.(कक्षा ECD-१२), बलेफी-२, कोटटोल	८	८	१०	९	८	८	१४	१५	१५	१९	१३	३१	३८	१९६
४	भिमसेन मा.वि.(ECD-कक्षा १०), बलेफी-३, धुस्कोट	३६	२५	२२	२०	१३	२०	३७	२३	२०	२१	१५	०	०	२५२
५	भिमसेन मा.वि.(ECD-कक्षा१०), बलेफी-३, धुस्कोट	११	८	६	७	५	९	२०	२८	२२	२२	३२	०	०	१७०
६	मंगलामाई आ.वि.(ECD-कक्षा ३), बलेफी-३, चिलौने	६	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०
७	सिम्मासिड आ.वि.(ECD-कक्षा ५), बलेफी-३, ओखनी	१२	८	६	७	८	१०	०	०	०	०	०	०	०	५१
८	सेतीदेवी आ.वि..(ECD-कक्षा ६), बलेफी-२, नौबिसे	९	८	११	१४	१०	१६	१७	०	०	०	०	०	०	८५
९	च्यानडाँडा आ.वि.(ECD-कक्षा ५), बलेफी-३, धुस्कोट	२२	२०	१९	११	१४	११	०	०	०	०	०	०	०	९७
१०	अर्चले आ.वि.(कक्षा १-४), बलेफी-२, भोलुङ्गे	१३	८	१०	१३	८	०	०	०	०	०	०	०	०	५२
११	बलेफी मा.वि.(कक्षा ECD-कक्षा१०), बलेफी-५, बलेफी	१३	१४	१३	१५	३३	२७	२३	३३	३१	३३	३४	०	०	२६९
१२	जालपादेवी मा.वि.(ECD-कक्षा १२), बलेफी-४, विञ्ज्याल	१९	२९	५	१६	९	१५	११	२४	२४	४२	५३	०	०	२४७
१३	फलाटेदेवी आ.वि.(कक्षा १-३), बलेफी-४, अदमारा	०	४	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	७
१४	सेतीदेवी प्र.मा.वि.(ECD-कक्षा कक्षा ९), बलेफी-४, गहते	१५	७	७	५	६	८	६	२०	४	२३	०	०	०	१०१
१५	जनसेवा आ.वि.(ECD-कक्षा ८), बलेफी-५, बाघखोर	१५	१०	१३	७	१४	१५	९	९	११	०	०	०	०	१०३
१६	करङ्गौरा आ.वि.(ECD-कक्षा ८), बलेफी-४,	७	५	२	०	२	२	१	०	०	०	०	०	०	१९
१७	विञ्ज्याल आ.वि.(ECD-कक्षा ५), बलेफी-५,	७	६	०	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	१६
१८	सेतीदेवी आ.वि.(ECD-कक्षा ५), बलेफी-५, ज्यामिरे	६	१	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	९
१९	केउरेनीडाँडा आ.वि.(ECD-कक्षा कक्षा ३),बलेफी-४	४	७	६	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२२
२०	बाल शिक्षा मा.वि.(कक्षा १-१२), बलेफी-७, खाडीचौर	१४	११	१०	१३	१८	३०	३७	५५	५६	५७	६५	८४	१२८	५७८
२१	कृपकन्या मा.वि.(ECD-कक्षा१०),बलेफी-६, मांखा	१०	११	९	८	२१	३८	२६	४६	३१	३५	२९	०	०	२६४
२२	सरस्वती मा.वि.(ECD-कक्षा१०), बलेफी-६, चिम्लिड	१४	१०	८	८	१९	२२	२२	१६	९	३०	१६	०	०	१७४
२३	वनसाँघु मा.वि.(ECD-कक्षा१०), बलेफी-८, ड्यामसाइड	६	१	३	५	५	११	१६	७	१२	१७	१४	०	०	९७
२४	कालीदेवी आ.वि.(कक्षा १-८), बलेफी-८, टोप्का	०	२०	७	५	७	४	८	११	१०	०	०	०	०	७२
२५	सातकन्या आ.वि.(ECD-कक्षा ५), बलेफी-६, जालवारी	१५	९	७	१६	१०	१२	०	०	०	०	०	०	०	६९
२६	वेत्रावती आ.वि.(ECD-कक्षा ३), बलेफी-६, बंदर्पा	२०	११	२	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४०
२७	सुन्दरादेवी आ.वि.(ECD-कक्षा ४), बलेफी-६, ब्याँसे	१८	८	५	७	७	०	०	०	०	०	०	०	०	४५

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	तह													जम्मा
		ECD	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	
२८	पञ्कन्या आ.वि.(ECD-कक्षा ३), बलेफी-६, जोगिडाँडा	४	४	४	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२२
२९	सेतीदेवी आ.वि.(ECD-कक्षा ३), बलेफी-७, पुरानागाउँ	०	७	२	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१३
३०	बालज्योति आ.वि.(ECD-कक्षा ३), बलेफी-७,	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६
३१	जनचेतना आ.वि.(ECD-कक्षा २), बलेफी-८,	८	५	५	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२५
३२	गोल्मादेवी आ.वि.(कक्षा १-४), बलेफी-७, माथिल्ले चिम्लिङ	०	११	४	८	१२	०	०	०	०	०	०	०	०	३५
३३	सातकन्या बाल विकास केन्द्र, बलेफी-६, भन्ज्याङ्ग	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	९
३४	ग्रीनल्याण्ड सेकेण्डरी स्कूल, बलेफी-७, लामोसाँघु	१६१	४०	४४	३३	३१	२७	३३	२२	६	१७	९	०	०	४२३
३५	फोडामेटा मोर्फिक एकेडेमी, बलेफी-१, जलविर	१७	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२०
	जम्मा	५५९	३८२	२७८	२९७	२९२	३२३	३२३	३६६	३०५	३७७	३४१	११५	१६६	४१२४

स्रोत: शिक्षा शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ५.३ सिकाई उपलब्धी वेसलाइन २०७४ तथा प्रक्षेपण २०७५

कक्षा १ देखि कक्षा ३ सम्म								
कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	सामाजिक	विज्ञान	ऐच्छिक		
१	६६.८	६९	६७	६८	६८.५	६५		
२	८६	८२.५	८१	८४.२	८३.४	८१		
३	९४.१	९२	९३.७	९३	९५	९२		
कक्षा ४ र ५								
कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	सामाजिक शिक्षा	विज्ञान तथा स्वास्थ्य	ऐच्छिक		
४	९७	७७	७४	७८	७८.६	७४		
५	७५	७०	७०	७५	७४	७१.२४		
कक्षा ६ देखि १० सम्म								
कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	सामाजिक जनसंख्या शिक्षा	विज्ञान तथा वातावरण शिक्षा	स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा	नैतिक शिक्षा	प्राविधिक शिक्षा
६	५६.२६	५६.०१	४७.७३	५०.४६	५६.११	३४.३४	३३.४१	८९.४४
७	५६.३६	५०.५१	५२.१२	५३.९६	५३.६४	३६.८८	३७.७४	४६.७०
८	५८.६७	६१.६७	५३.००	५९.६७	५९.३३	५४.६७	५९.००	५९.००
९	५६.०८	४८.४२	३३.२४	५५.४१	४९.३६	५६.६०	४५.१९	५१.७४
१०	५६.९१	५१.५१	२७.६४	५०.८५	४६.९८	५६.२९	५५.४१	५६.२४

स्रोत: शिक्षा शाखा, बलेफी गाउँपालिका, २०७५

५.१.२ शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण

शिक्षा व्यक्ति एवं समाज विकासको लागि मेरुदण्ड हो । शिक्षा विना देश विकासको कल्पना पनि गर्न सकिदैन । व्यक्तिलाई सामाजिककरण गर्न शिक्षाले नै ठूलो सहयोग पुऱ्याएको हुन्छ । आजको दिनमा शिक्षा हासिल गर्न विद्यालयमा अध्ययन गर्न जाने बालबालिकाहरुनै भोलिको देशको कर्णाधार हुने हुँदा पनि शिक्षालाई यति धेरै महत्व दिनु परेको स्पष्ट हुन्छ । भनिन्छ शिक्षा नै सामाजिक परिवर्तनका वाहक हुन् । त्यसैले हामीले यो पनि बिर्सनु हुँदैन कि सम्पूर्ण शैक्षिक प्रकृयाको केन्द्र नै विद्यार्थी हुन् । बलेफी गाउँपालिकामा रहेका शैक्षिक विवरणलाई हेर्दा यस गाउँपालिका भित्र क्याम्पस १ वटा, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय ११ वटा, आधारभूत विद्यालय १ वटा, संस्थागत आधारभूत विद्यालय ५ वटा र बाल विकास केन्द्र २९ वटा रहेका छन् । बलेफी गाउँपालिका भित्र रहेका शैक्षिक विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ५.४ शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण

क्र.सं.	विवरण	संख्या
१	क्याम्पस	१
२	सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय	११
३	संस्थागत माध्यमिक विद्यालय	१
४	आधारभूत विद्यालय	२१

क्र.सं.	विवरण	संख्या
५	संस्थागत आधारभूत विद्यालय	५
६	बाल विकास केन्द्र	२९

स्रोत: शिक्षा शाखा, बलेफी गाउँपालिका, २०७५

५.१.३ सामुदायिक सिकाई केन्द्र

सरकारले सन् २०३० सम्ममा देशलाई साक्षर बनाउने लक्ष्य अर्न्तगत सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई राखिएको छ । अहिले देशभरि नै प्रौढ शिक्षा अनौपचारिक शिक्षा महिला विद्यालय वा सामुदायिक सिकाई केन्द्र मार्फत अनौपचारिक साक्षरताको काम चलिरहेको छ । बलेफी गाउँपालिका भित्र सञ्चालन भइरहेका सामुदायिक सिकाई केन्द्रहरूको विवरणलाई तलको तलिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ५.५ सामुदायिक सिकाई केन्द्रहरूको विवरण

क्र.सं.	केन्द्रको नाम
१.	जलविरे सामुदायिक सिकाई केन्द्र
२.	फुल्पिङ्कोट सामुदायिक सिकाई केन्द्र
३.	विञ्जल सामुदायिक सिकाई केन्द्र
४.	सदाबहार सामुदायिक सिकाई केन्द्र

स्रोत: शिक्षा शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ५.६ उत्तीर्ण प्रतिशत सम्बन्धी विवरण

कक्षा १ देखि कक्षा ३ सम्म						
कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	सामाजिक	विज्ञान	ऐच्छिक
१	१६०४	१६५७	१५९९	१६३२	१६४३	१५६६
प्रतिशत	६६.८	६९	६७	६८	६८.५	६५
२	२०७०	१९८१	१९४७	२०२०	२००१	१९५०
प्रतिशत	८६	८२.५	८१	८४.२	८३.४	८१
३	२२५९	०	२२४९	२२३३	२२८१	२२०६
प्रतिशत	९४.४	०	९३.७	९३	९५	९२
कक्षा ४ र ५						
कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	सामाजिक शिक्षा	विज्ञान तथा स्वास्थ्य	ऐच्छिक
४	१३४४	१३०५	१२६०	१३२९	१३३७	१२५८
प्रतिशत	७९	७७	७४	७८	७८.६	७४
५	१२८१	११९२	११९२	१२७१	१२५९	१२११
प्रतिशत	७५	७०	७०	७५	७४	७१.२४

स्रोत: शिक्षा शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

कक्षा ६ देखि १० सम्म								
कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	सामाजिक जनसंख्या शिक्षा	विज्ञान तथा वातावरण शिक्षा	स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा	नैतिक शिक्षा	पेशा व्यवसाय र प्राविधिक शिक्षा
६	१०२५	९७०	८८३	९६९	९२७	९४५	९६१	१०२७
प्रतिशत	९३.२	८८	८०	८८	८४	८६	८७	९३.४
७	९८३	९४२	९३१	९५७	९६२	९१४	९२१	९९३
प्रतिशत	८९	८६	८५	८७	८७	८३	८४	९०
८	५६१	५५६	५५६	५६५	५५७	५२८	५२९	५६५
प्रतिशत	९४	९३	९३	९४	९३	८८	८८	९४
९	७५८	७४१	६०९	७५९	६९१	७६७	६७६	६९९
प्रतिशत	९५	९३	७६	९५	८६	९६	८५	८७
१०	३३४	३२२	२८५	३०८	२९९	३३४	३३२	३२५
प्रतिशत	८४	८१	७१	७७	७५	८४	८३	८१

स्रोत: शिक्षा शाखा, बलेफी गाउँपालिका, २०७५

५.१.४ शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरण

बलेफी गाउँपालिकाभित्र अध्यापन गराउने कुल शिक्षक शिक्षिका संख्या १७२ मध्ये प्राथमिक तहमा प्रथम २, द्वितीय ३९, तृतीय १३, अस्थायी १७ र राहत ३८ गरी जम्मा १०९ शिक्षक शिक्षिका रहेका छन् । यसैगरी निम्न माध्यमिक तहमा द्वितीय २, तृतीय २ अस्थायी ७ र राहत गरी जम्मा ३२ शिक्षक शिक्षिका रहेको र माध्यमिक तहमा तृतीय ३, अस्थायी ४, राहत १६ र उ.मा.शि ८ गरी जम्मा ३१ शिक्षक शिक्षिका कार्यरत छन् । तलको तालिकामा तहगत रूपमा कूल शिक्षक सम्बन्धी विवरण देखाइएको छ ।

तालिका नं: ५.७ शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरण

माध्यमिक तह	
तह	संख्या
तृतीय	३
अस्थायी	४
राहत	१६
उ.मा.शि.	८
जम्मा	३१
निम्न माध्यमिक तह	
द्वितीय	२
तृतीय	२
अस्थायी	७
राहत	२१
जम्मा	३२

प्राथमिक तह	
प्रथम	२
द्वितीय	३९
तृतीय	१३
अस्थायी	१७
राहत	३८
जम्मा	१०९
लेखापाल	१०
बाल कक्षा शिक्षक	२९
विद्यालय सहयोगी (का.स.)	३२

स्रोत: शिक्षा शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.२ स्वास्थ्य संस्था (अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी र आयुर्वेद केन्द्र)को विवरण

हाल नेपाल सरकारले स्थानीय तहमा यथाशक्य गाउँपालिकाको प्रत्येक वडा भित्र एउटा स्वास्थ्य चौकी स्थापना गर्ने निर्णय गरेपछि देशका विभिन्न भागहरूमा स्वास्थ्य चौकी तथा अस्पतालहरू बन्न लागेका देखिन्छन् । यसैगरी बलेफी गाउँपालिका पनि स्वास्थ्य चौकीहरू स्थापना हुने क्रममा छन् । यस बलेफी गाउँपालिका भित्र वस्ने अधिकांश घरपरिवारहरूले विरामी हुंदा सरकारी अस्पतालको सेवामा निर्भर रहेका हुन्छन् भने केहि मात्रामा नीजि अस्पतालमा जाने गरेको पनि देखिन्छ । स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधालाई ध्यानमा राखि बलेफी गाउँपालिका रहेका विभिन्न स्वास्थ्य केन्द्र तथा सेवाहरूलाई तलको तालिकामा प्रष्ट्याइएको छ ।

तालिका नं: ५.२.१ विद्यमान स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य सेवा	संख्या
१	स्वास्थ्य चौकी	३
२	प्राथमिक स्वास्थ्य स्याहार केन्द्र	१
३	फार्मसी	१०
४	चिकित्सक संख्या	१(३ जना करार)
५	चिकित्सक अनुपात	१:५९१७
६	बर्थिङ्ग सेन्टर:	४
७	पोलि क्लिनिक	२
८	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने प्रतिशत	१६.४%
९	दक्ष स्वास्थ्यकर्मी बाट सुत्केरी गराउने प्रतिशत	१६.४%
१०	महिला स्वयम सेविका संख्या:	३६
११	टि.बी. उपचार केन्द्र:	४
१२	गर्भवती जाँच पहिलो पटकको प्रतिशत:	३०.२%
१३	गर्भवती जाँच चौथो पटक सम्मको प्रतिशत:	२२.८०%
१४	सुत्केरी पश्चात जाच गराउन आउने प्रतिशत:	२३.६७%
१५	औसत आयु, महिला: ६८.४ वर्ष र पुरुष: ६७.७ वर्ष	

स्रोत: स्वास्थ्य शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

बलेफी गाउँपालिकाभित्र हेल्थ असिस्टेन्ट ४ जना, अहेव ६ जना र अनमी १३ जना रहेका छन् । यी स्वास्थ्यकर्मीहरू वडा नं १, ३, ४, ६ र ७ का स्वास्थ्य केन्द्र र स्वास्थ्य चौकीमा रहेका छन् । यस सम्बन्धी विवरणलाई तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं: ५.२.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण

क्र.सं.	विवरण	वडा नं.	हे.अ.	अहेव	अनमी
१	जलविरे प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	१	१	२	४
२	फुल्पीडकोट स्वास्थ्य चौकी	३	१	१	३
३	फुल्पीडकाडाडा स्वास्थ्य चौकी	४	१	१	३
४	मांखा स्वास्थ्य चौकी	७	१	१	२
५	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	६	०	१	१
जम्मा		२१	४	६	१३

स्रोत: स्वास्थ्य शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.२.१ खोप सेवा सम्बन्धी विवरण

सहस्राब्दी विकास लक्ष्य (Millennium Development Goals) अर्न्तगतको चौथो बुँदामा बाल मृत्युदर न्युनिकरण अर्न्तगत ५ वर्ष मुनिका सबै बालबालिकालाई उच्च प्राथमिकता दिई अकाल मृत्युबाट जोगाउनु पर्ने र सबै बालबालिका र शिशुहरूको बाँच्न पाउने अधिकारका लागि सहकार्य गर्दै समयमा नै आवश्यक मात्रामा खोप दिनु पर्ने कार्यलाई पनि जोड दिएको छ । त्यसैगरी सहस्राब्दी विकास लक्ष्यले बालबालिका विकासका लागि लिएको लक्ष्य ४ तथा गन्तव्य ५ अनुसार सन् १९९० को तुलनामा सन् २०१५ सम्ममा पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाको मृत्युदर दुई तिहाइले कम भएको हुने लक्ष्य थियो । जसको फलस्वरूप हाम्रो देशले पनि आफ्नो केन्द्र देखि स्थानीय स्तरसम्म केहि हद सम्म यसको कार्यान्वयन गरेको देखिन्छ, तर पुर्ण रुपमा सन्तोष गर्ने स्थिति भने रहेको छैन । बलेफी गाउँपालिकाको अवस्थालाई तुलना गर्दा बालबालिकाले पाउनु पर्ने खोप सम्बन्धी सुविधाको अवस्था पनि राम्रो नै रहेको छ ।

बलेफी गाउँपालिका भित्र गरिएको अध्ययन तथा सर्वेक्षणले देखाए अनुसार ५ वर्ष मुनिका बालबालिका जम्मा १८७८ रहेको पाइयो । यस्तै यस गाउँपालिकामा रहेका १८७८ बालबालिका मध्ये २३९ बालबालिकाले विसिजि खोप, २८३ बालबालिकाले पेण्टा भ्यालेण्टु, २८३ बालबालिकाले पोलियो तेश्रो, २४६ बालबालिकाले दादुरा/रुबेल र ३०२ जना बालबालिकाले जापानिज इन्सेफ्लाइटिस खोप लिएको पाइएको छ । खोप तथा पोषणको अवस्था सम्बन्धी विवरण तलको तालिकाहरूमा देखाइएको छ ।

तालिका नं: ५.२.१.१ खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	बालबालिका संख्या			खोप लिने बालबालिका संख्या					५ वर्ष मुनिका बालबालिका	
	१ वर्ष मुनिका	२ वर्ष मुनिका	५ वर्ष मुनिका	वि.सि.जि.	पेण्टा भ्यालेण्ट	पोलियो तेश्रो	दादुरा / रुबेला	जापानिज इन्सेफ्लाइटिस (जे.ई.)	बुद्धि अनुगमन गरिएका	बुद्धि अनुगमन गरिएका मध्ये कुपोषित
१	५६	१११	२३१	३४	४२	४२	३९	३४	११६	०
२,३	८२	१६३	४०३	४८	७०	७०	७०	६८	२२३	२
४,५	१०६	२१०	४७७	६२	६५	६५	४२	८३	१००	०

वडा नं.	बालबालिका संख्या			खोप लिने बालबालिका संख्या					५ वर्ष मुनिका बालबालिका	
	१ वर्ष मुनिका	२ वर्ष मुनिका	५ वर्ष मुनिका	वि.सि.जि.	पिण्टा भ्यालेण्ट	पोलियो तेश्रो	दादुरा / रुबेला	जापानिज इन्सेफ्लाइटिस (जे.ई.)	बृद्धि अनुगमन गरिएका	बृद्धि अनुगमन गरिएका मध्ये कुपोषित
६,७,८	१८३	३५०	७६७	९५	१०६	१०६	९५	११७	९४	०
जम्मा	४२७	८३४	१८७८	२३९	२८३	२८३	२४६	३०२	५३३	२

स्रोत: स्वास्थ्य शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ५.२.१.२ खोप सेवाको विवरण

क्र.सं.	विवरण	आ.व. २०७४/०७५	
		संख्या	प्रतिशत
१	वि.सि.जि.	२१३	५०.५९%
२	डि.पि.टि.	२८८	६८.४०%
३	हेपाटाइटिस "वि"	२८८	६८.४०%
४	दादुरा	२४६	५८.४३%
५	पोलियो ३	२८८	६८.४०%
६	टि.टि. (गर्भवती महिला)	२१२	४१.३२ %

स्रोत: स्वास्थ्य शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.२.२ बाल स्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था

बलेफी गाउँपालिकाको बाल स्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था सम्बन्धमा अध्ययन गर्दा यहाँ ५ वर्ष भन्दा मुनिका बालबालिकाको औषत बृद्धि दर १.६४ रहेको छ। यस्तैगरी यस गाउँपालिकामा आइरन चक्की लिने र जुकाको औषधी प्राप्त गर्भवती महिला संख्या क्रमशः १९९ र २१४ रहेको छ र भिटामिन ए प्राप्त सुत्केरी भएका महिलाहरुको संख्या जम्मा १२४ रहेको छ। साथै भिटामिन ए खुवाइएका ६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चाहरुको संख्या १२६१ रहको र जुकाको औषधी खुवाइएका १ देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चाहरुको संख्या ११५८ रहेको तलको तथ्याङ्कले देखाएको छ।

तालिका नं: ५.२.२ पोषणको अवस्था

सुचांकहरु	आ.व. २०७४/०७५
५ वर्ष भन्दा मुनिको बृद्धि अनुगमन (पटक)	१२१९(औषत १.६४ पटक)
गर्भवती महिलाहरुका लागि आइरन चक्की वितरण (जना)	१९९
गर्भवती महिलाहरुले प्राप्त गरेको जुकाको औषधी (जना)	२१४
सुत्केरी भएका महिलाहरुका लागि भिटामिन ए वितरण (जना)	१२४
६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चाहरुलाई खुवाएको भिटामिन ए (जना)	१२६१
१ देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चाहरुलाई खुवाएको जुकाको औषधी (जना)	११५८

स्रोत: स्वास्थ्य शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.२.३ प्रमुख रोग सम्बन्धी विवरण

हाल नेपाल सरकारले स्थानीय तहमा यथासक्य एउटा वडा भित्र एउटा स्वास्थ्य चौकी स्थापना गर्ने निर्णय गरेपछि देशका विभिन्न भागहरुमा स्वास्थ्य चौकी तथा अस्पतालहरु बन्न लागेका देखिन्छन् । बलेफी गाउँपालिका भित्र बस्ने अधिकांश घरपरिवारहरुले बिरामी हुँदा नजिकको सरकारी अस्पतालको सेवामा निर्भर रहेका हुन्छन् भने केहि मात्रामा निजी अस्पतालमा जाने गरेको पनि देखिन्छ । बलेफी गाउँपालिकामा घरपरिवारका सदस्य बिरामी हुँदा सरकारी अस्पताल, निजी अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी, निजी क्लिनिक जाने गरेका छन् । अज्ञानताको कारण लामा भाँकी तथा फुकफाक गर्ने चलन पनि रहेको छ भने केही परिवारहरु कही पनि नगई आफै ठिक हुन्छ भनि बस्ने गरेको पनि पाईएको छ । समष्टिगत रुपमा बलेफी गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने परिवारहरुका सदस्यहरुमा देखा परेका प्रमुख रोगका प्रकारलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएका छ ।

तालिका नं: ५.२.३.१ समुदायमा देखिने प्रमुख रोगहरु

क्र.सं.	रोगको नाम	क्र.सं.	रोगको नाम
१.	भाडा पखाला	१७.	टि. बि.
२.	ज्वरो	१८.	दातँ सम्बन्धी
३.	एलर्जी चिलाउने रोग	१९.	सुगर
४.	घाउँ खटिरा	२०.	प्रेसर
५.	वाथ	२१.	पेट सम्बन्धी रोग
६.	स्वास प्रस्वास	२२.	दम
७.	ग्यास्टिक	२३.	युरिक एसिड
८.	ढाडको दुखाई	२४.	क्यान्सर
९.	खुट्टा बाउडिने	२५.	थाईराइड
१०.	हाड जोर्नी	२६.	नशा सम्बन्धी
११.	ट्रन्सिल	२७.	महिलाको पाठेघर सम्बन्धी
१२.	रुघाखोकी	२८.	हड्डी खिईने
१३.	टाउको दुख्ने	२९.	मानसिक रोग
१४.	फडगल ईन्फेक्सन	३०.	जन्डीस
१५.	आँखा ईन्फेक्सन आँखा पाक्ने	३१.	टाइफाइड
१६.	जुका ईन्फेक्सन	३२.	निमोनिया आदि

स्रोत: स्वास्थ्य शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ५.२.३.२ गाउँपालिकामा देखा परेका प्रमुख रोग र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१	निमोनिया	२५६	२५६	७४	८	०
२	भाडा पखाला	९८५	९८२	१६९	३	१ (फुल्पीडकोट)
५	क्षयरोग (टिबी)	८	८	८	०	०
७	रक्तचाप	५९	४९	८	१०	०

क्र.सं.	रोगको नाम	विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
८	मुटु रोग	४	४	०	०	०
९	ग्यास्ट्रिक/अल्सर	९००	९००	२००	०	०
१३	क्यान्सर	१	०	०	१	०
१४	मधुमेह (चिनी रोग)	४	४	०	०	०
१५	दम (स्वासप्रश्वास)	८१३	७८७	६५	२६	०
१६	प्रसुतीजन्य रोग	२	०	०	२	०
१७	अन्य	९११७	९११७	२७१	४४	०
जम्मा		१२१४९	१२१०७	७९५	९४	१

स्रोत: स्वास्थ्य शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.२.४ सुरक्षित मातृत्व

सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी अध्ययन गर्दा यस गाउँपालिकामा गर्भावस्थामा, प्रसुती अवस्थामा, र सुत्केरी पछिको ६ हप्ता भित्र कुनै पनि महिलाको मृत्यु नभएको देखिएको छ र नवजात शिशु मृत जन्म पनि नभएको देखिएको छ । यस्तै जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु २ जना रहेको छ । यस गाउँपालिकामा परिवार नियोजनको साधनमा महिला र पुरुष दुवैले अस्थायी साधन प्रयोग गर्ने गरेको छ भने महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या ३६ रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ ।

तालिका नं: ५.२.४ सुरक्षित मातृत्व

जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु	१५-४९ वर्षका महिलाको संख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने महिला		परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने पुरुष		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या
		स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	
२	४९६६	०	७७४	०	१२१	३६

स्रोत: स्वास्थ्य शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई

खानेपानी तथा सरसफाई स्वास्थ्यसँग प्रत्यक्ष सरोकार रहेको विषय हो । स्वस्थ जीवन जिउनका लागि यी तत्वको निकै महत्व रहेको हुन्छ र यस बारेमा सचेत पनि रहनु पर्दछ । खानेपानीले मानिसको स्वास्थ्यमा प्रत्यक्ष रूपमा असर गर्ने गर्दछ तसर्थ खानेपानी सफा तथा शुद्ध हुन आवश्यक छ र यसको साथसाथै सरसफाईमा पनि त्यतिकै जानकारी राख्नु पर्दछ ।

५.३.१ खानेपानी सुविधाको अवस्था

बलेफी गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने अधिकांश घरपरिवारमा धाराको पानीको सुविधा रहेको देखिन्छ तर २०७२ वैशाख १२ गतेको महाभुकम्पका कारण अधिकांश पानीका श्रोतहरु नष्ट भएको स्थानीयवासीको गुनासो रहेको छ । बलेफी गाउँपालिकामा धरैजसो घरपरिवारमा निजी तथा सार्वजनिक धाराहरु रहेको र यहाँ खानेपानीको सुविधा प्रसस्त रहेको पाइयो । धारामा पानी नआउदा मानिसहरु घरबाट टाढा रहेको जुरुवा वा मूलको पानी

प्रयोग गर्ने गरेको पाइयो । उपलब्ध तथ्याङ्क अनुसार बलेफी गाउँपालिकामा खानेपानीको सुविधा घरमै उपलब्ध भएको घरपरिवार संख्या २१९१ रहेको छ ।

५.३.२ खानेपानीको स्रोतको विवरण

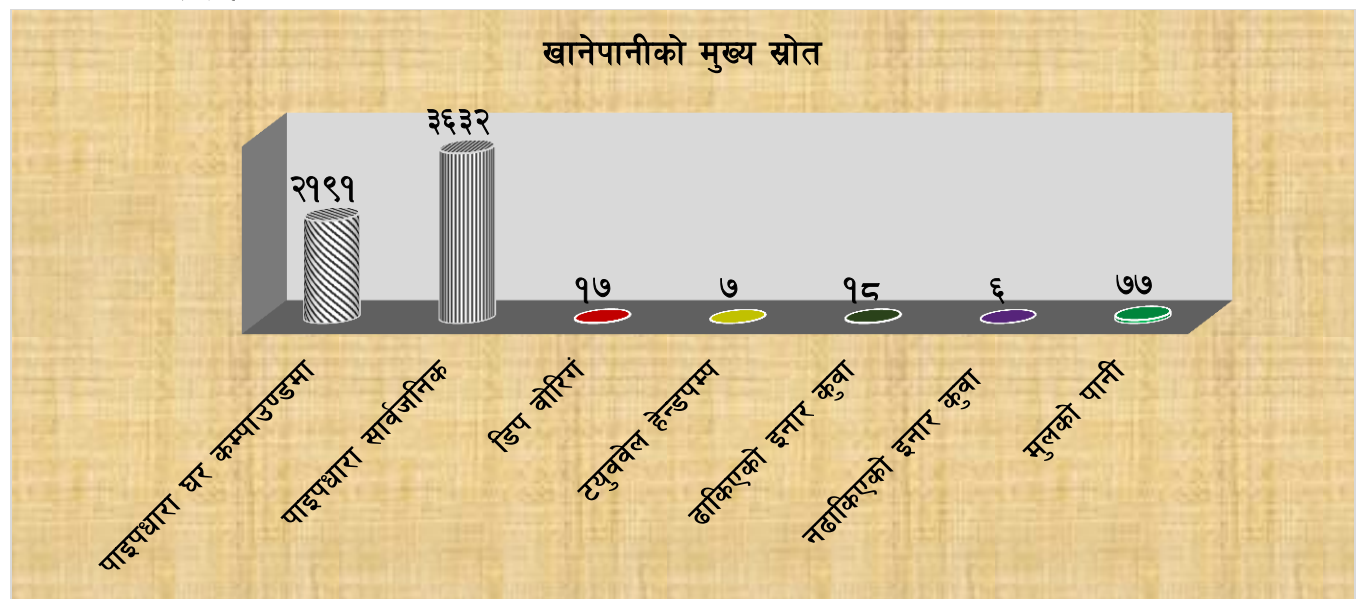
बलेफी गाउँपालिकामा खानेपानी सुविधाको अवस्थालाई हेर्दा यहाँ प्रसस्त जलभण्डार रहेका छन् । तर बलेफी गाउँपालिकामा प्रयोग हुने पानीको मुख्य स्रोत भनेको सार्वजनिक पाइपधारा रहेको छ । यहाँ सार्वजनिक पाइपधारा प्रयोग गर्ने घरपरिवार संख्या जम्मा ३६३२ रहेको छ र यो कुल घरपरिवार संख्याको ६१.०६ प्रतिशत हुन आउछ । यस्तै निजी पाइपधारा प्रयोग गर्ने घरपरिवार संख्या २१९१ रहेको र यो कुल घरपरिवार संख्याको ३६.८४ रहेको छ । अन्य खानेपानीको स्रोतमा डिप बोरिङ्ग, मूलको पानी, ढाकिएको इनार कुवा, नढाकिएको इनार कुवा र ट्युबवेल हेन्डपम्प पनि रहेको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिका तथा डायग्राममा देखाइएको छ ।

तालिका नं: ५.३.२ खानेपानी स्रोतको विवरण

क्र.सं.	खानेपानीको मुख्य स्रोत	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	पाइपधारा घर कम्पाउण्ड भित्र (निजी)	२१९१	३६.८४
२	पाइपधारा सार्वजनिक	३६३२	६१.०६
३	मूलको पानी	७७	१.२९५
४	ढाकिएको इनार कुवा	१८	०.३०३
५	डिप बोरिङ्ग	१७	०.२८६
६	ट्युबवेल हेन्डपम्प	७	०.११८
७	नढाकिएको इनार कुवा	६	०.१०१
	जम्मा	५९४८	१००

श्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

डायग्राम नं: ५.३.१ खानेपानी स्रोतको अवस्था

५.३.३ शौचालय प्रयोगको अवस्था

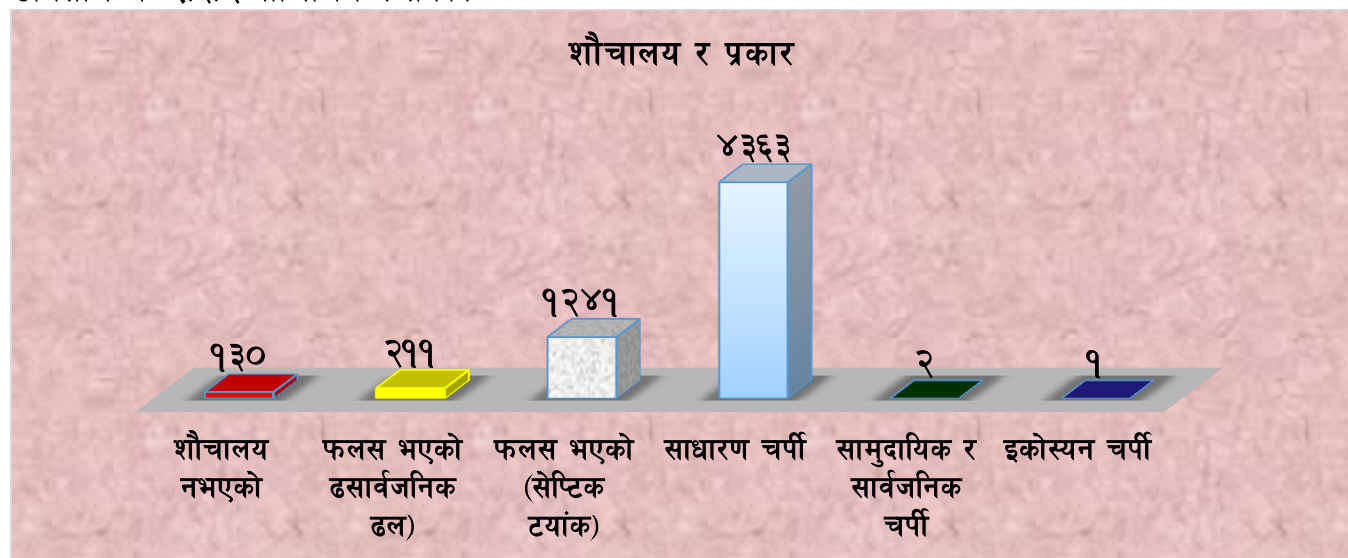
बलेफी गाउँपालिकाभित्र बस्ने ५९४८ घरपरिवार संख्या मध्ये ७३.३५ प्रतिशत अर्थात ४३६३ परिवारले शौचालयको रूपमा साधारण चर्पी प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ भने १२४१ (२०.८६ प्रतिशत) को फलस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क) रहेको छ। तलको तालिका तथा डायग्राममा शौचालय र यसको प्रकारको अवस्थालाई स्पष्ट पारिएको छ।

तालिका नं: ५.३.३ शौचालय र प्रकार

क्र.सं.	शौचालयको प्रयोग	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	साधारण चर्पी	४३६३	७३.३५
२	फलस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क)	१२४१	२०.८६
३	फलस भएको (सार्वजनिक ढल)	२११	३.५४७
४	शौचालय नभएको	१३०	२.१८६
५	अन्य	३	०.०५१
	जम्मा	५९४८	१००

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका, २०७५

डायग्राम नं: ५.३.२ शौचालय र प्रकार

५.४ फोहोरमैला व्यवस्थापन

फोहोरमैला व्यवस्थापनमा यस गाउँपालिकावासीमा अझै पनि फोहोरमैलालाई कसरी व्यवस्थापन गर्ने भन्ने कुराको ज्ञानको कमी भएको देखिन्छ। जसको फलस्वरूप मानिसको स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर त पर्छ, नै, यसको अलावा गाउँको सुन्दरतामा समेत कमी हुन आउछ। यसका लागि समय समयमा विभिन्न किसिमका कार्यक्रम संचालन गरेमा फोहोरमैला व्यवस्थापनमा विकास हुन गई गाउँपालिकालाई सफा, स्वच्छ, तथा हरियाली बनाउन सकिन्छ।

खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी सहभागीतामुलक योजना निर्माण गरि यस गाउँपालिकालाई खुलादिशा मुक्त गाउँपालिका घोषणा भएको भए तापनि यसको उचित सम्बोधन अझ हुन सकेको देखिदैन । यस गाउँपालिकामा वसोवास गर्ने अधिकांस घरपरिवारले घरवाट निस्कने फोहोर निश्चित स्थानमा फाल्ने गरेको पाइदैन । यस गाउँपालिकामा जताततै खुल्ला क्षेत्र भएका कारणले गर्दा केही घरपरिवारले खोला, कूलोमा फाल्ने गर्ने गरेको पाइएको छ । फोहोर फाल्ने ठाँउको उचित व्यवस्थापन नहुदा तथा यस सम्बन्धी चेतना कम हुदा फोहोरकै कारणवाट विभिन्न किसिमका रोग लाग्ने गरेको पाइन्छ । यसकारण यस गाउँपालिकामा वसोवास गर्ने घरपरिवारले आफ्नो घरवाट निस्कने फोहोरलाई उचित व्यवस्थापन गर्नु अनिवार्य जस्तै भएको छ ।

५.५ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशिकरण

विश्वमा आधा जनसंख्याको भाग ओगटेको महिलालाई विकासको मुल प्रवाहमा समाहित गर्दै लैजानु आजको चुनौती हो । “जहाँ महिला सहभागीता त्यहाँ विकासमा परिपक्वता” भने भै महिला सहभागीताले पनि यस गाउँपालिकामा प्राथमिकता पाउन थालेको छ । बलेफी गाउँपालिकामा वसोवास गर्ने परिवारका सदस्यहरु कुनै न कुनै संघसंस्थामा आवद्ध रहेको देखिन्छ । बलेफी गाउँपालिका भित्र वसोवास गर्ने धेरै परिवारका महिलाहरु सहकारी संस्थामा आवद्ध छन् । समाजको हित तथा दिगो विकासका लागि यस गाउँपालिकामा रहेका सामाजिक संघ संस्थाहरुले गाउँपालिका भित्र विभिन्न तह तथा क्षेत्रहरुवाट विभिन्न प्रकारका योगदानहरु पुर्‍याइरहेका छन् । सामाजिक संघ संस्थाहरुमा वन उपभोक्ता समिति, युवा क्लव, बाल क्लव, महिला तथा आमा समूह, नागरीक मञ्च, सहकारी संस्था आदी पर्दछन् ।

५.५.१ बालक्लव तथा संजालको विवरण

बलेफी गाउँपालिका भित्र रहेका बाल क्लवको विवरणलाई हेर्दा समुदायमा आधारित विभिन्न बाल क्लवहरु रहेका छन् । यस्ता बाल क्लवको संख्या ६ वटा रहेका छन् । यी बाल क्लवहरुले बालबालिकाको हक अधिकार तथा शिक्षा र स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न कार्य गर्दै आइरहेका छन् । तलको तालिकामा बलेफी गाउँपालिका रहेका बाल क्लवको विवरणलाई स्पष्ट पारिएको छ ।

तालिका नं: ५.५.१ बालक्लवको विवरण

क्र.सं.	बाल क्लव/समूह/मञ्चको नाम	ठेगाना
१	छार मेन्दो युवा क्लव	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
२	पञ्चकन्या युवा क्लव	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
३	को म्हेन्दो युवा क्लव	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
४	वसेरी बाल क्लव	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
५	तामाङ्ग हित संरक्षण मञ्च	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
६	बाल हित संरक्षण मञ्च	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८

स्रोत: शिक्षा शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.५.२ लैङ्गिक समानता र विकास

जन्म देखि नै पुरुष र महिलाको फरक पहिचान र भूमिका हुनु पर्छ भन्ने मान्यता हाम्रो समाजमा छ । अर्थात पुरुष र महिलाले यस्तो यस्तो भूमिका निर्वाह गर्नु भन्ने अपेक्षा समाजले लिएको हुन्छ । केटीहरूले फ्रक, गुन्यु जस्ता लुगा लगाउनु पर्ने, घाँस दाउराको जोहो गर्नु पर्ने, पानी पधेरो र भान्साको काम गर्नुपर्ने, घरबाट एकलै बाहिर हिड्न नहुने, सामाजिक कार्यमा अग्रसर नहुने जस्ता भूमिकाहरूको अपेक्षा समाजले गरेको छ, भने पुरुषले चाहि पाइन्ट लगाउनु पर्ने, घर बाहिरको भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने, सामाजिक कार्यहरूमा सकृय सहभागी हुनुपर्ने जस्ता मान्यता राखेको छ । समाजमा भएका यस्ता मान्यता व्यक्तिले जन्मिदै लिएर आएको हुँदा उसलाई समाजले दिएको हुन्छ । यसरी महिला वा पुरुष भएकै आधारमा व्यक्तिलाई परिवार वा समाजले दिने भूमिका नै लैङ्गिकता हो भने महिला र पुरुष दुवैलाई सामाजिक विभेद नगरी समान दृष्टिकोणको समान व्यवहार गर्नु नै समानता भनिन्छ । समानतामा कुनै पनि व्यक्तिलाई जातिय, लिंग, धर्म, अपांगता आदिको कारणले भेदभाव नगरी समान दृष्टिकोणले हेरिन्छ । बलेफी गाउँपालिकाको स्थलगत अध्ययन क्रममा प्राप्त जानकारी तथा तथ्याङ्कको आधारमा यस गाउँपालिका भित्र घरमा विभिन्न विषयमा निर्णय गर्नुपर्दा वा सामाजिक कार्यहरूमा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुने गरेको छ र बिना भेदभाव छोराछोरीलाई शिक्षित बनाउने पनि पाइएको छ । लैङ्गिक समानता र विकासको सवालमा यो गाउँपालिकालाई नमुनाको रूपमा लिन सकिन्छ ।

५.६ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जनस्थल सम्बन्धी विवरण

खेलकुद मानव जिवनको एक अभिन्न अङ्ग हो । मानिस स्वस्थ वन्न साथै स्वस्थ समाज निर्माण गर्न खेलकुदको महत्व अपरिहार्य जस्तै बनेको छ । बलेफी गाउँपालिकामा पनि स-साना विभिन्न किसिमका खेदकुद मैदान रहेका छन् । यस्ता मैदानहरूमा प्रायः फुटवल तथा भलिबल खेल्ने गरेको पाइएको छ । तलको तालिकामा बलेफी गाउँपालिका भित्र भएका खेलकुद मैदान तथा पार्क सम्बन्धी विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ५.६ खेल मैदान तथा पार्क सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना
१	आनन्द मा.वि. खेलमैदान	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२	डिफोकस खेल मैदान	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
३	धुसकोट खेल मैदान	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
४	फयाफूला युवा क्लब खेलमैदान	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
५	गोल्माथान खेलमैदान	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
६	फलाँटे खेलमैदान	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
७	अँधेरी खेल मैदान	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
८	खाडीचौर खेलमैदान	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
९	म्याग्नेसाइड खेलमैदान	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
१०	वन साँघु मा.वि. खेलमैदान	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८

स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.७ सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण

नेपालकको संविधान २०७२ अनुसार संघीय संरचना अनुसार बलेफी गाउँपालिका ८ वटा वडामा विभाजन गरेर प्रशासनिक कार्य गरिदै आएको छ । हाल बलेफी गाउँपालिका २ वडा कार्यालयहरुको भवन भाडामा नै रहेका छन् । जसमध्ये गाउँपालिकाको आफ्नै स्वामित्वमा रहेका भवनहरुको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ५.७ सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण

नाम	विवरण	ठेगाना
१	वडा कार्यालयको भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२	वडा कार्यालयको भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
३	वडा कार्यालयको भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं: ५.७.१ बलेफी गाउँपालिकाका कार्यालय देखि प्रत्येक वडा केन्द्र सम्मको दुरी

वडा कार्यालय	बलेफी गाउँपालिकाको दुरी (कि.मी.)
वडा नं. १ को वडा कार्यालय	१०
वडा नं. २ को वडा कार्यालय	१२
वडा नं. ३ को वडा कार्यालय	१५
वडा नं. ४ को वडा कार्यालय	८
वडा नं. ६ को वडा कार्यालय	६
वडा नं. ७ को वडा कार्यालय	६
वडा नं. ८ को वडा कार्यालय	८

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.८ सामुदायिक भवनहरुको विवरण

यस गाउँपालिका भित्र रहेका वडाहरुमा विभिन्न प्रकारका सामुदायिक भवनहरु रहेको पाइन्छ । यस्ता भवनहरुमा विभिन्न किसिमका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने, वडा भेलागर्ने गरेको पाइन्छ । यहाँका सामुदायिक भवनमा क्लब, समिति, वडा कार्यालय महिला समूह, स्थानीय कृषकहरु तथा धर्मशाला आदी रहेका छन् । तलको तालिकामा बलेफी गाउँपालिका भित्र रहेका सामुदायिक भवनहरुको विवरणलाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ५.८ सामुदायिक भवनहरुको विवरण

क्र.सं.	सामुदायिक भवनको नाम	ठेगाना	हालको उपयोग
१	जेष्ठ नागरीक सामुदायिक भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १	जेष्ठ नागरीक
२	महिला सामुदायिक भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १	महिला समूह
३	थापागाउँ सामुदायिक भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १	स्थानीय बासिन्दा
४	कल्लेरी सामुदायिक भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २	स्थानीय बासिन्दा
५	मिलीजुली महिला भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३	स्थानीय बासिन्दा
६	दुग्ध उत्पादन सहकारी भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३	स्थानीय बासिन्दा

७	स्वास्थ्य भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३	स्थानीय बासिन्दा
८	डाँडागाउँ तरकारी संकलन केन्द्र	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४	स्थानीय कृषक
९	समाज सुधार महिला सहकारी भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४	सहकारी
१०	महिला सहकारी भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५	महिला समूह
११	ग्रामीण महिला समाज सुधार भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५	महिला समूह
१२	शहिद स्मारक भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५	स्थानीय बासिन्दा
१३	कोम्न्दो सामुदायिक भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६,७	स्थानीय बासिन्दा
१४	जोगीडाँडा सामुदायिक भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६	स्थानीय बासिन्दा
१५	जालवारी सामुदायिक भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६	स्थानीय बासिन्दा
१६	कुप कन्या सामुदायिक भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६	स्थानीय बासिन्दा
१७	वेत्रावती महिला सामुदायिक भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६	स्थानीय बासिन्दा
१८	धनसार सामुदायिक महिला भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७	निर्माणाधिन
१९	चिम्लीङ्ग वेशी सामुदायिक महिला भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७	स्थानीय बासिन्दा
२०	पुराना गाउँ महिला सामुदायिक भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७	महिला समूह
२१	माथिल्लो चिम्लीङ्ग सामुदायिक भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७	स्थानीय बासिन्दा
२२	टोक्का महिला विकास भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८	निर्माणाधिन
२३	तामाङ्ग हित संरक्षण मञ्च भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८	तामाङ्ग समुदाय
२४	लामोसाँघु भवन	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८	निर्माणाधिन

स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.८.१ सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्बन्धी विवरण

बलेफी गाउँपालिका भित्र रहेका वडाहरुमा विभिन्न प्रकारका पाटीपौवा र चौतारा रहेको पाइन्छ । यस्ता ठाँउहरुमा विश्राम स्थल लगायत विभिन्न किसिमका छलफल र कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने, वडा भेला गर्ने गरेको पाइन्छ । बलेफी गाउँपालिका भित्र रहेका सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्बन्धी विवरणलाई देहाय बमोजिम तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ५.७.१ सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना
१	शिवालय पाटीपौवा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२	वनकाली पाटीपौवा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
३	नाराणथान पाटीपौवा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
४	डवली चौतारा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
५	अल्छी ढुङ्गा चौतारा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
६	रुम्टा बिसौनी चौतारा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
७	भण्डारी गाउँ चातारा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
८	नाकुडाँडा पुराना छाप चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
९	गा.वि.स. चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना
१०	डाँडा गाउँ चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
११	शहीद पार्क चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१२	करङ्गौरा चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१३	तल्लो वर पिपल चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
१४	गोनुबास्थान देउराली	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१५	चापावोट देउराली	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१६	ज्यामीरे भञ्ज्याङ्ग चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१७	थुम्का भञ्ज्याङ्ग चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
१८	माड्खा चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
१९	जालवारी भञ्ज्याङ्ग चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२०	अमिला पानी वर पिपल चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२१	चिम्लिडवेशी वर पिपल चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
२२	पुराना गाउँ वर पिपल चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
२३	राम्चेडाँडा वर पिपल चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
२४	लामोसाँघु चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
२५	सिमपानी चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
२६	मानेडाँडा चौतारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८

स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.८.२ सरकारी सार्वजनिक जग्गाहरूको विवरण

सरकारी सार्वजनिक जग्गा सम्बन्धी विवरण हेर्दा बलेफी गाउँपालिकाको जम्मा क्षेत्रफल ६१.६० वर्ग कि.मी. रहेको छ । जसमध्ये बलेफी गाउँपालिकामा रहेका सरकारी सार्वजनिक जग्गाको विवरण र रहेको स्थानका बारेमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ५.८.२ सरकारी सार्वजनिक जग्गाहरूको विवरण

क्र.सं.	जग्गा रहेको स्थान	ठेगाना	स्वामीत्व
१.	बजार एरिया जलविरे	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १	सार्वजनिक
२.	आहाल चौर	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १	सार्वजनिक
३.	जिप्तीचौर	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३	स्थानीय बासिन्दा
४.	पुरानो गा.वि.स.को जग्गा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३	स्थानीय बासिन्दा
५.	मैने डाँडा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३	स्थानीय बासिन्दा
६.	सुनकोशी नदीको किनार (सानिटार)	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४	नेपाल सरकार
७.	सुनकोशी नदीको किनार (सानिटार)	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४	जालपा देवी मा.वि.
८.	शिलापर्वत	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५	स्थानीय बासिन्दा
९.	फलाँटे	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५	मन्दिर
१०.	जालवारी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६	स्थानीय बासिन्दा
११.	माड्खा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६	स्थानीय बासिन्दा

१२.	ठवाँसे	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६	स्थानीय बासिन्दा
१३.	जोगिडाँडा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६	स्थानीय बासिन्दा
१४.	खाडीचौर चौर	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७	बिद्यालय
१५.	म्याग्नेसाईड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८	नेपाल सरकार
१६.	लामुसाँघु	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८	बिद्युत प्राधिकरण

स्रोत : वडा कार्यालय बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.९ गाउँपालिकाको अचल सम्पत्ती सम्बन्धी विवरण

बलेफी गाउँपालिकाको अचल सम्पत्ती विवरणलाई हेर्दा बलेफी गाउँपालिकाको स्वामीत्वमा रहेको चल अचल सम्पत्ती सम्बन्धी विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ५.९ गाउँपालिकाको अचल सम्पत्ती सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	संख्या
१	गाडी	२
२	मोटरसाईकल	१२

स्रोत : बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.१० गाउँपालिकामा संचालित एम्बुलेन्सको स्थिति

गाउँपालिकामा अति जरुरी परेका विरामीहरुको उद्धार कार्यको लागि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा चौविसै घण्टा खुला रहने व्यवस्था मिलाईएको छ । गाउँपालिका भित्रका स्वास्थ्य संस्था र जिल्ला बाहिर उपचार गर्न लैजानको लागि हाल ३ वटा एम्बुलेन्स सेवाहरु संचालनमा रहेका छन् । गाउँपालिकामा उपचारको लागि विशेषज्ञ सेवाको अभावमा अन्य ठाउँहरुमा जानु पर्ने बाध्यता रहेकोले ३ वटा एम्बुलेन्स अझै अपुग भएको छ । गाउँपालिकामा रक्त सञ्चार सेवाको अभाव रहेको छ । बलेफी गाउँपालिकामा एम्बुलेन्स संचालन संस्थाहरुको विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ५.१० एम्बुलेन्स सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	संस्थाको नाम	स्थान
१	जलविरे स्वास्थ्य चौकी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२	न्यू सदावहार अस्पताल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
३	न्यू सदावहार युवा क्लव	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७

स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

५.११ सुरक्षा स्थिति

मानिसको प्रमुख आवश्यकता मध्ये गुणस्तरीय जीवन यापनको लागि सामाजिक सुरक्षा पनि महत्वपूर्ण मानिन्छ । त्यसैले गाउँपालिकामा बसोबास गरेका नागरिकहरुलाई सुरक्षात्मक सेवाको उचित व्यवस्था गरिनु पर्दछ । आगलागी महामहारी, दैविक प्रकोप एवं विपत्तीका बेला तत्कालै जनतालाई सेवा पुऱ्याउनु पर्ने कुराहरु सुरक्षात्मक सेवामा समेटिएको हुन्छ । आगलागी तथा बाढीका बखत जिल्ला प्रशासन जिल्ला प्रशासन, प्रहरी, शसस्त्र प्रहरी, स्थानीय सरोकार वाला निकायहरु, नेपाली सेना रेडक्रस, राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी

संस्थाहरु र स्थानीय व्यक्तिहरुबाट उद्धारका काम गरिदै आएको छ । जिल्लाका प्रत्येक ईलाका प्रहरी कार्यालयहरुमा दैविक प्रकोपलाई सामना गर्न आवश्यक सामग्री सहितको उद्धार टोली गठन गरिने व्यवस्था रहेको छ । बलेफी गाउँपालिकामा विद्यमान रहेका सुरक्षा सम्बन्धी विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ५.११ सुरक्षा सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना
१	जिल्ला ट्राफिक कार्यालय	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
२	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल हेडक्वाटर १६ नम्बर गण	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
३	ईलाका कार्यालय	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
४	प्रहरी चौकी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
५	प्रहरी चौकी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
६	अस्थाई चेक पोष्ट	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६

स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

परिच्छेद ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति

६.१ वन क्षेत्रको स्थिति

प्राकृतिक सम्पति जल, जमिन र जंगल (वन) को उचित उपयोगको स्थिति कुनै पनि राष्ट्रको सामाजिक उन्नती र विकासको सवाल सँग प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपले जोडिएको हुन्छ । हाल विश्वमा कार्वनडाइ अक्साइडको उच्च उत्पादनको कारण भएको तापक्रम बृद्धि एवं जलवायु परिवर्तनले गर्दा हिमाल पग्लिरहेको छ ।

बलेफी गाउँपालिकाको भू-भाग वन तथा भाडीले ओगटेको छ । यस गाउँपालिकामा पाइने प्रमुख प्रजातीहरूमा सल्ला, कटुस र चिलाउने पर्दछन् । तल्लो भेगमा सालको वन पनि प्रशस्तै पाइन्छन् भने उच्च भेगमा गुँरास, खसु, बाँफ, चिमल आदि प्रजातीहरू पाइन्छन् । यस जिल्लामा वि.स. २०१७ सालमा चौतारा वन डिभिजन कार्यालयको स्थापना भएपछि व्यापक रूपमा नर्सरीहरू स्थापना भई वृक्षारोपणको कार्य थालनी भएको पाइन्छ । त्यसैगरी सन् १९७० को दशकमा स्वीस सरकार र अष्ट्रेलियन वन विकास परियोजनाको सहयोगमा नर्सरी स्थापना र वृक्षारोपणको कार्य सिन्धुपाल्चोकका नाङ्गा डाँडाहरू क्रमश हरियालीमा परिणत भएका पाइन्छन् । वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभागले सन् २०१५ मा निकालेको FRA प्रतिवेदन अनुसार वनले सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको ११३८०३ हेक्टर क्षेत्रफल ओगटेको छ भने भाडी तथा अन्य रुख विरुवाले ४१६० हेक्टर क्षेत्रफल ओगटेको छ ।

सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको वन क्षेत्रलाई सरकारद्वारा व्यवस्थित वन, सामुदायिक वन, कबुलियति वन, निजि वन, धार्मिक वन र संरक्षित क्षेत्रमा विभाजन गर्न सकिन्छ । संरक्षित क्षेत्रहरू राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गत पर्दछन् भने बाँकी वन क्षेत्रको व्यवस्थापनको कार्य जिल्ला वन कार्यालय अन्तर्गत भै आइरहेको छ । जिल्लाको धेरैजसो वनक्षेत्र सामुदायिक वनको रूपमा हस्तान्तरण भई स्थानीय उपभोक्ता समूहलाई संरक्षण, व्यवस्थापन र सदुपयोगको जिम्मेवारी दिइएको छ । जिल्ला वन कार्यालय अन्तर्गत आ.व. २०७३/७४ सम्ममा ५४५ वटा सामुदायिक वन, ४०१ वटा कबुलियति वन, २ वटा धार्मिक वन र ५८ वटा निजि वन दर्ता भएकोमा २३ वटा सामुदायिक वन र ३ वटा कबुलियति वन गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्रभित्र पर्न गई हाल ५२२ सामुदायिक वन, ३९८ कबुलियति वन, २ वटा धार्मिक वन र ५८ वटा निजी वन रहेका छन् । सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा जम्मा ११७५११७ हेक्टर मध्ये हाल सम्ममा यस बलेफी गाउँपालिकामा वन क्षेत्र सम्बन्धी विवरणलाई हेर्दा वनको क्षेत्रफल १७९४.३ हेक्टर जमिन रहेको छ ।

६.१.१ स्थानीय तह बमोजिमको वन क्षेत्रको विवरण

नेपालको संविधान, २०७२ अनुसार देशको संरचना संघीय स्वरूपमा परिवर्तन गर्ने क्रममा सिन्धुपाल्चोक जिल्लालाई ३ वटा नगरपालिका र ९ वटा गाउँपालिका गरी १२ वटा स्थानीय तह कायम गरिएको छ । १२ वटा स्थानीय तहमध्ये सबैभन्दा बढि वनले ढाकेको क्षेत्र त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिकामा ६४ प्रतिशत र सबैभन्दा कम क्षेत्र जुगल गाउँपालिकामा ३३ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । १२ वटा स्थानीय तहमा रहेको वन क्षेत्रमा बलेफी गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल ६१.६० (वर्ग कि.मि.) मध्ये २६.६ प्रतिशत वन क्षेत्रले ओगटेको छ ।

बलेफी गाउँपालिका पुर्ण रूपमा बाढी, पहिरो र भुकम्प प्रभावित क्षेत्र हो । यस्ता प्राकृतिक प्रकोपबाट हुने क्षतिलाई कम गर्न स्थानीय सरकार, यहाँका बासिन्दा र सरोकारवाला व्यक्तिहरूबाट यस स्थानमा वृक्षारोपण

गरी वन क्षेत्रको वृद्धि गर्नु पर्ने र क्षति कम गर्ने अन्य उपाय औल्याएर जनमानसमा जनचेतनाको प्रचारप्रसार गरी क्षतिलाई न्युनिकरण गर्न सकिन्छ ।

६.१.२ वन क्षेत्र र प्रकार सम्बन्धी विवरण

बलेफी गाउँपालिकामा रहेको सामुदायिक वनक्षेत्र सम्बन्धी विवरणलाई तल देखाइएको छ ।

तालिका नं: ६.१ वन क्षेत्र सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	स्थान	वडा नं.	क्षेत्रफल हेक्टर
१.	जलविरे सुकसुका, चिलाउने, कात्तिके वन	१	२९.७५
२.	जलविरे सालघारी पाखा वन	१	४८.५६
३.	जलविरे जुगे विसमुरे वन	१	१.७६
४.	जलविरे खमारे पाखा वन	१	१.८९
५.	जलविरे बाङ्गे पाखा वन	१	५.२४
६.	जलविरे अल्छी ढुङ्गा वन	१	१.९१
७.	फुलपिङ्गकोट न्यूपाने पाखा	२	५
८.	फुलपिङ्गकोट अम्बाघारी वन	२	२०
९.	फुलपिङ्गकोट पोखरीडाँडा पँधेरी वन	२	३.१३
१०.	फुलपिङ्गकोट सेति देवी महिला	२	१.२
११.	फुलपिङ्गकोट वरको बोट महिला	२	०.६८
१२.	फुलपिङ्गकोट पात्लेखोला वन	२	३५
१३.	फुलपिङ्गकोट पालेको वन	२	४९.०६
१४.	फुलपिङ्गकोट पल्लोपाखा वन	३	१.०५
१५.	फुलपिङ्गकोट घुमसुमे पुछार वन	३	२४.१३
१६.	फुलपिङ्गकोट दारे गौडा	३	१०.३
१७.	फुलपिङ्गकोट नाम्दाखोला	३	३७१.४५
१८.	फुलपिङ्गकोट सेल्ताप मंगल माई वन	३	१४७.१५
१९.	फुलपिङ्गडाँडा निबुवा बोटे वन	४	३०६
२०.	फुलपिङ्गडाँडा धरमपानी वन	४	१००
२१.	फुलपिङ्गडाँडा फलान्ते कालीका	५	५०
२२.	फुलपिङ्गडाँडा चाँपबोटे विञ्जेल वन	५	३०
२३.	फुलपिङ्गडाँडा ठूलोपाखा महिला	५	९.५९
२४.	मांखा देवीस्थान वन	६	६२.५
२५.	मांखा जुरेठुम्की	६	३९.३४
२६.	मांखा कुवापानी वन	६	६७.५६
२७.	मांखा सिस्नेधन्सार वन	७	१५.६९
२८.	मांखा चिम्लिङ्गवेसी वन	७	१७.८४
२९.	मांखा श्री माने वन	७	३५
३०.	मांखा कुलेन देवी महिला	७	०.६
३१.	मांखा उतेसेनी महिला	७	२.६१

३२.	मांखा भदौरेदेवीस्थान	७	९४.५९
३३.	मांखा कटुञ्जे	७	११.३१
३४.	मांखा साल घारी वन	८	१५.९
३५.	मांखा फूर्केसल्ला	८	७४.११
३६.	मांखा बेत्रावती	८	१०४.४
जम्मा क्षेत्रफल			१७९४.३

स्रोत: वन शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

तालिका नं ६.२ वृक्षारोपणका लागि खाली स्थान सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना
१	जलविरे	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२	फुल्पीडकोट	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
३	विञ्ज्याल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
४	सार्वजनिक खुल्ला ठाँउहरु	गा.पा. भित्र रहेका ठाँउहरु

स्रोत: वन शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

६.२ जलश्रोत तथा जलाधार क्षेत्र

नेपालका अन्य नगरपालिका/गाउँपालिकाको तुलनामा यो गाउँपालिकामा पनि जलस्रोत सम्पदाको लागि धनी मानिन्छ । गाउँपालिका आसपासमा रहेका प्रमुख नदीहरुमा सुनकोशी, ब्रम्हायणी, रहेका छन् । यी नदीहरु ठुला विद्युत उत्पादन आयोजना निर्माण, सिंचाई तथा बहु चर्चित मेलम्ची खानेपानी आयोजना संचालनमा प्रयोग हुने देखिन्छ । त्यसैगरी साना जलविद्युत उत्पादन, सिंचाई, खानेपानी प्रयोजनमा उपयोग हुने हुनाले यी क्षेत्रहरु यस गाउँपालिकाका जलश्रोतको क्षेत्रमा उपयोगी देखिन्छन् । बलेफी गाउँपालिका भित्र जलश्रोत तथा जलाधार क्षेत्र भित्र पर्ने स्थानहरुलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ६.३ जलश्रोत तथा जलाधार क्षेत्र

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना
१	जलविरे	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२	नौविसे	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
३	अँधेरी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
४	लामोसाँघु	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
५	टोप्का	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८

स्रोत: वन शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

६.२.१ जलस्रोतको स्थिति

बलेफी गाउँपालिकामा प्रचुर मात्रामा प्राकृतिक सम्पदाहरु रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको प्रमुख प्राकृतिक सम्पदाहरुमा जलश्रोत, जङ्गल र हिमाली टाकुराहरु प्रमुख हुन् । भौगोलिक विविधताका कारण गाउँपालिकाको विभिन्न क्षेत्रमा हावापानीमा विविधता रहेको पाइन्छ । उचाईको वृद्धि सँगसँगै चिसोको मात्रामा पनि वृद्धि हुदैँ

जान्छ । यहाँ तातो हावा बहने बेसीदेखि हिउँले ढाकिरहने हिमश्रृंखलाहरू रहेका छन् । यस गाउँपालिका भित्र विभिन्न ठाउँमा पानीका मुहानहरू रहेका छन्, जसमध्ये केही ठाउँहरूको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ६.२.१ पानीको मुहान सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना
१	मभुवा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
२	लामोसाँघु	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
३	नयाँ वस्ती हुलाक डाँडा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
४	खार चौर	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
५	फाँट वस्ती	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
६	ठाडचौर	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८

स्रोत: वन शाखा, बलेफी गाउँपालिका २०७५

६.२.२ नदिनाला तथा खोलानाला

यस गाउँपालिकामा मुख्य गरी बाराम्ची खोला, बोक्से खोला, लप्से खोला, जंघारे खोला, छात्ती खोला, अँधेरी खोला, ओख्ले खोला आदिहरूको बहाव रहेको हुँदा यी खोलाहरूबाट गाउँपालिका बासीहरूलाई प्रभाव पर्ने गरेको देखिन्छ । अर्को तर्फ बलेफी गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने अधिकांश मानिसहरूको मुख्य पेशा कृषि रहेको हुनाले यिनै खोलाहरूको पानीबाट सिंचाईको सुविधा पनि गर्ने गरिएको छ ।

६.२.३ उर्जा तथा जलविद्युतको स्थिती

नेपालका अन्य गाउँपालिकाको तुलनामा यो गाउँपालिका जलस्रोत सम्पदाको लागि धनी मानिन्छ । गाउँपालिका भित्रबाट बग्ने प्रमुख नदीहरूमा सुनकोशी, ब्रम्हायणी, रहेका छन् । यी नदीहरू ठुला विद्युत उत्पादन आयोजना निर्माण, सिंचाई तथा बहु खानेपानी आयोजना संचालनमा प्रयोग हुने देखिन्छ । त्यसैगरी साना जलविद्युत उत्पादन, सिंचाई, खानेपानी प्रयोजनमा उपयोग हुने खोलानालाहरूमा बाराम्ची खोला, बोक्से खोला, लोप्से खोला, जंघारे खोला, छात्ती खोला, अँधेरी खोला लगायत ओख्ले खोला, आदि थुप्रै रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा हाल २ वटा जल विद्युत आयोजनाबाट विद्युत उत्पादन भईरहेको छ ।

यस जिल्लामा विद्युत प्राधिकरण लामोसाँघु शाखाका अनुसार गाउँपालिका भित्रका सबै वडामा विद्युत सेवा पुगेको देखिन्छ ता पनि केही वस्तीहरूमा विद्युतिकरण भईरहेको छ । बलेफी गाउँपालिकामा रहेका जलविद्युत सम्बन्धी विवरण लाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ६.२.३ उर्जा तथा जलविद्युतको स्थिती

क्र.सं.	विवरण	स्थान
१	जलविरे जलविद्युत आयोजना	बलेफी गा.पा. वडा नं १
२	बाराम्चे जलविद्युत आयोजना	बलेफी गा.पा. वडा नं १

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

६.३ वन्य जन्तु तथा पशुपंक्षी सम्बन्धी विवरण

बलेफी गाउँपालिकामा पाइने मुख्य जनावरहरूमा सालक, चितुवा, भालु, बँदेल, दुम्सी, खरायो, स्याल, रतुवा, मृग, लङ्कुर, बादर आदि छन् भने चराचुरूङ्गीमा काग, परेवा, चिवे, कालिज, हुचिल, लाटोकोसेरा, भंगेरा, मैना, सुगा, बाज, ठेउवा, जुरेली, फिस्टा, तित्रा, बकुल्ला, चिल, गिद्ध, वनकुखुरा, ढुकुर जस्ता पंक्षी पाईन्छन् । गोहोरो, सर्प, छेपारो, माउसुली जस्ता सरीसृप, भ्यागुतो जस्ता उभयचर, विच्छी, फट्यांग्रा, वन मौरी, अरिङ्गाल, बारूलो र विभिन्न जातका अन्य किराहरू पाईन्छन् । यी अमूल्य श्रोतहरूको स्थानीय समूह परिचालन गरेर मात्र संरक्षण गर्न सकिने छ र गरिदै आएको पनि छ ।

६.४ महत्वपूर्ण वनस्पति विवरण

बलेफी गाउँपालिका अन्तर्गत पर्ने वन क्षेत्रहरू जुन जैविक विविधताले महत्वपूर्ण मानिन्छ, उक्त क्षेत्रमा पाइने मुख्य जडिबुटीहरूमा लौठसल्ला, सुगन्धवाल, चिराईतो, जटामसी, धसिंगरे, कुटकी, पाखनवेद, कुरिलो, सतिवयर, नूनढिकी, भ्याउ, पदमचाल, गुराँस, लप्सी, बेल आदि हुन् । तर यी जडिबुटीको व्यवसायिक प्रयोजनका हिंसाबले प्रयोग भएको भने पाईदैन । यस बाहेक डाबर नेपालले उग्रतारा जनागलमा जडिबुटी खेती गरेको छ भने केही किसानहरूले पनि जडिबुटी खेती शुरूवात गरेका छन् । यस क्षेत्रमा पाइने केही महत्वपूर्ण जडिबुटीहरू लौठ सल्ला, ठिग्रे सल्ला, विस्वामा, लोक्ता, अर्घौली, भ्याउ, सुगन्धवाल, चिराईतो, मजिठो, कुरिलो आदि रहेका छन् ।

६.५ विपदसीसी जोखिम व्यवस्थापन

अचानक प्रकृतिमा हुने असामान्य गतिविधीका कारण उत्पन्न भएका घटना वा नकारात्मक परिणामलाई प्राकृतिक प्रकोप भनिन्छ । प्राकृतिक प्रकोपका घटनाहरू कतिखेर घट्छन् भनेर यकिन साथ भन्न सकिदैन, मात्र यसको पुर्वानुमान गर्न सकिन्छ । प्राकृतिक विपत्तिले ठुलो जनधनको क्षति गराउनका साथै ठुलो मानसिक विचलन ल्याउने गर्दछ । नेपालको सन्दर्भमा यसको ज्वलन्त उदाहरणको रूपमा २०७२ सालमा गएको महाभूकम्पलाई लिन सकिन्छ । त्यसैगरी हाम्रो देश नेपाल बाढी, पहिरोको उच्च जोखिमयुक्त मुलुक पनि भएको हुदाँ आईपर्ने प्राकृतिक विपत्ति प्रति समयमा नै सावधानीका उपायहरू अपनाउनु आवश्यक छ । यसका लागि निर्माण गरिएका निति नियमका अक्षरस कार्यन्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै गृहमन्त्रालयको मातहतमा रहेको विपद व्यवस्थापन महाशाखा चनाखो रूपमा रही आफ्नो भुमिका निर्वाह गर्नुपर्दछ । प्राकृतिक प्रकोपहरू मुख्य गरी निम्न प्रकारका हुन्छन् :

- भूकम्प आँधीहुरी
- बाढी
- पहिरो
- आगजनी
- डढेलो
- हैजाको माहामारी

विपद व्यवस्थापन रोकथामका उपायहरूमा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक निति नियम बनाउनुका साथै भौतिक संरचनाहरूको निर्माण गर्दा विशेष सावधानी अपनाउने त्यसैगरी वृक्षारोपण गर्ने तटबन्ध गर्ने साथै प्राकृतिक विपत्ति सम्बन्धी जनचेतना जगाउने कार्यक्रमहरू संचालन गर्नुपर्ने अवस्था छ ।

अतिवृष्टि, अनावृष्टि, खण्डवृष्टि, बाढीपहिरो, भुकम्प, ज्वालामुखी विष्फोट आदि प्रकोपहरू प्रकृति सिर्जित प्राकृतिक प्रकोप हुन् तर सबै किसिमका प्राकृतिक प्रकोपहरू प्राकृतिक कारणले मात्र हुँदैनन् मानविय लापरवाहीका क्रियाकलापहरूबाट पनि प्राकृतिक प्रकोप हुन सक्छ, जस्तै वनजङ्गलमा आगजनी हुनु, बाँध फुट्नु, बाढीपहिरो जानु आदि । यस्ता प्राकृतिक प्रकोपहरू रोकथाम र न्युनिकरणमा हामी सबैको समान जिम्मेवारी हुन्छ । तसर्थ, हामी सबैले विभिन्न किसिमका सम्भाव्य विपदका कारणहरूको रोकथाम र न्युनिकरणका लागि घरपरिवार र समाजमा जनचेतना जगाउनु पर्छ । साथै सम्भाव्य विपदको तयारीका बारेमा सधैं सचेत रहनु पर्ने हुन्छ ।

बाढीपहिरो आएर धनजनको क्षति हुनु भनेको प्राकृतिक विपद हो र घरजग्गा खोलाको नजिक हुनु भनेको बाढीको जोखिममा हुनु हो । त्यसैगरी निजी घरहरू, कलकारखानाहरू, बाँध र खेती वाली भएका स्थानहरू बाढी पहिरोका लागि अति नै खतरापूर्ण ठाउँहरू हुन । बाढी पहिरो आएमा त्यहाँको समुदाय नै सड्कटमा पर्छ । प्राकृतिक प्रकोपका अलवा मानव सिर्जित विपद जस्तै बम विस्फोटन, रासायनिक दुर्घटना, सडक दुर्घटना, युद्ध, हिंसा, आतंक, आदिले पनि हाम्रो जीवनमा नकारात्मक असर पार्ने हुँदा यस्ता विपदबाट सधैं सजग र होसीयार हुनु पर्दछ ।

बलेफी गाउँपालिका प्रकोपको अवस्थालाई अध्ययन तथा विश्लेषण गर्दा २०७२ सालमा गएको महा भुकम्पबाट बलेफी गाउँपालिका पनि प्रभावित भएको छ । यस प्राकृतिक प्रकोपबाट बलेफी गाउँपालिकामा धनजन तथा मानसिक विचलनका समस्याहरू देखापरेका छन् । यस समस्याहरूको समयमा नै निराकरण नभएको अवस्थामा यस समस्याले अझ बृहत रूप लिइ मानविय जीवनलाई नै कष्टकर बनाउदछ । यसको रोकथाम तथा निवारणका लागि प्राकृतिक श्रोतहरूको संरक्षणका लागि स्थानीय स्तरमा गरिने क्रियाकलापहरू जस्तै जनचेतनाको विकास, सुरक्षित बस्तीको निर्माण, वृक्षारोपण, वातावरणीय सरसफाइ, वनफँडानी रोकथाम सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गरी आफ्नो जिम्मेवारी बहन गर्नका लागि समेत प्रोत्साहन गर्दै जानु पर्दछ । बलेफी गाउँपालिकामा २०७२ को भूकम्पमा भएको क्षतिमा परी निजी तथा आवाशीय पुननिर्माण अनुदान सम्भौताको लागि छनौट भएका लाभग्राहीहरूको विवरणलाई तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं: ६.५.१ निजी तथा आवाशीय पुननिर्माण अनुदान सम्भौताको लागि छनौट भएका लाभग्राहीहरूको विवरण

क्र.सं.	साविकका गा.वि.स.	घर धुरी संख्या
१	जलविरे	६३०
२	फुल्पिङ्कोट	९९६
३	फुल्पिङ्डाँडा	१४३४
४	मांखा	२३०५

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका, २०७५

तालिका नं: ६.५.२ जोखिमयुक्त संवेदनशीलक्षेत्र सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना
१	हिले	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२	कातिके	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२	खमोरे	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
३	वनसाँघु	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
४	ओखेनी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
५	चिलाउने वस्ती	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
६	डाँडागाउँ बाटो मुनी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
७	लप्से	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
८	नदि किनार बलेफी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
९	बुवाँसे	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
१०	वर्दपा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
११	जालवारे	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
१२	बुलुडुड	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
१३	खाडीचौर	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
१४	काफलबोट	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
१५	पुराना गाउँ	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
१६	चिम्लिङ्ग वेशी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
१७	जुरे पहिरो	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
१८	टोप्का वेसेरी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
१९	वनसाँघु सुकुमबासी टोल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
२०	अधिकारी वस्ती	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
२१	मजुवा वस्ती	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८
२२	हुलाक डाँडा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८

स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

६.६ गाउँपालिकाको प्रकोप पात्रो

गाउँपालिका भित्र कुन कुन समयमा के कस्ता प्रकृतिक प्रकोप हुन्छन् भन्ने कुरा पत्ता लगाई त्यसको समय रेखा तयार गर्ने उद्देश्यले प्रकोप पात्रो निर्माण गरिएको छ । यस बाट गाउँपालिकामा वर्षभरी हुने प्रकोपको निर्धारण गरिन्छ । जसबाट प्रकोपको प्रकृति अनुसार पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि समुदायलाई सचेत गर्नुका साथै समयमा प्रकोपबाट हुने सम्भावित क्षतिलाई न्युन गर्न सकिन्छ । गाउँपालिकामा विभिन्न किसिमका प्रकोपहरु हुने भएता पनि वर्षभरी एकै किसिमका प्रकोपको बाहुल्यता रहेको पाइदैन । खासगरी यहाँ मौसमी प्रकोपको कारण स्थानीय समुदायले धनजनको नोक्सानी बेहोर्नु परिरहेको छ । गाउँपालिकामा असार, श्रावण, भदौ महिनामा बाढी असार, श्रावण, भदौ र असोजमा पहिरो, फागुन, चैत्र, बैशाख र जेठमा हावाहुरी र आगलागी, बैशाख, जेठ र मंसिर महिनामा असिनाले अन्नबाली नष्ट गर्दछ । सहभागीतामूलक विश्लेषणका आधारमा प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार भूकम्प, खडेरी र जंगली जनावर आतंक तथा जैविक प्रकोप यस गाउँपालिकामा वर्षभरी नै

सम्भावित प्रकोपका रूपमा रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं: ६.५.३ प्रकोप पात्रो

प्रकोप	बैशाख	जेठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कात्तिक	मंसिर	पुष	माघ	फागुन	चैत्र
भूकम्प												
पहिरो												
आगलागी												
हावाहुरी												
असिना												
सडक दुर्घटना												
बाढी												
खडेरी												
वन्य जन्तुको आतंक												

स्रोत: सामुहिक छलफल, बलेफी गाउँपालिका २०७५

६.७ विगतमा प्रकोपको अवस्था

६.७.१ जुरे पहिरो

मिति २०७१ साउन १७ गते बलेफी गाउँपालिकाको साविकको मांखा गाविसको जुरे भन्ने ठाँउमा भीषण पहिरो गयो । जुरेको भीषण पहिरोले १ सय

४५ जनाको क्षण भरमै ज्यान लियो, त्यस्तै सयौं घाइते भएका थिए । कैयौं मानिसहरूको घरबार विहिन भयो । सबैको जग्गा जमिन पनि बगाएको थियो । लगातार महिना दिनसम्म निरन्तर पहिरो बगिरहेको थियो । पहिरोले भोटेकोशी नदि थुनिएको थियो । करिब २३ घण्टा भोटेकोशी थुनिएको थियो । १ सय ४५ जनाको ज्यान जाने गरी गएको भीषण पहिरोले लामासाँघुस्थित बनसाँघु माध्यमिक विद्यालयको भवनसमेत बगाएको थियो । बलेफी गाउँपालिका साविकको मांखा गाविस र बाह्रविसे नगरपालिका साविकको राम्चे गाविसको बीचमा गएको पहिरोले सडक नै अवरुद्ध भएको थियो । आवतजावत गर्न निकै कठिनाई थियो । त्यस्तै पहिरोले भोटेकोशी खोला थुनिएर बनेको ताल फुट्ने त्रासले स्थानीय त्रसित भएका थिए । खोला थुनिएर बनेको तालले बाह्रविसे बजार तान्ने भन्दै बाह्रविसे बासी समेत त्रसित बनेका थिए । महिनौं दिनसम्म पनि बाह्रविसे, लामसाँघु खाडिचौर, बलेफी, सुकुटेका स्थानीयले रातभर सुत्न पाएका थिएनन् । जुरेले सिन्धुलीका स्थानीयसमेत तनावमा

थिए । जुरे पहिरो पीडितले अभै पनि राहत पाउन सकेका छैनन् । पहिरो पीडितका नाममा साढे २ करोड भन्दा बढि रकम संकलन भएको थियो । तर उक्त रकम अभैसम्म पनि वितरण हुन सकेको छैन ।

६.७.२ भूकम्प

जुरेमा गएको पहिरोको घाउ खाटा बस्न नपाउँदै अर्को विपत्ति आइपर्यो । जुरे पहिरो गएको १ वर्ष बित्न नपाउँदै २०७२ वैशाख १२ गते विनाशकारी भूकम्पले बलेफी गाउँपालिका भित्रका आठ वटै वडामा क्षतविक्षत भयो । गोरखा केन्द्रबिन्दु भएर गएको ७.८ रेक्टर स्केलको भूकम्प मानविय र भौतिक क्षति बलेफी गाउँपालिकाले व्यहोर्नु पर्यो भूकम्प र पराकम्पनले हजारौं घरवार विहिन भए हजारौंको अंगभंग भयो । भूकम्पले शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि लगायत सबै क्षेत्रमा असर गरेको थियो ।

परिच्छेद ७: भौतिक विकासको अवस्था

७.१ यातायात पूर्वाधार

हरेक समुदाय देखि लिएर बस्ती बस्तीको आर्थिक तथा सामाजिक विकासको लागि आवश्यक आधारभूत पूर्वाधार सडक यातायातको सबैभन्दा कम खर्चिलो माध्यम हो । बलेफी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र बसोबास गर्ने मानिसहरूले पूर्वाधार विकासका आधारमा के कस्तो प्रकारका सेवा सुविधा पाईरहेका छन् र त्यसको अवस्था के कस्तो रहेको छ भन्ने बारेमा अध्ययन गर्नको लागि यस क्षेत्रमा प्राप्त हुने न्युनतम आधार क्षेत्रहरूलाई सहस्राब्दी विकास लक्ष्यले अंगिकार गरेको वातावरणीय दिगोपनलाई स्थानियकरण गरी अध्ययन तथा विश्लेषण गरिएको छ ।

७.१.१ सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था

बलेफी गाउँपालिका भित्र रहेका पक्की, ग्राभेल तथा कच्ची सडक, ढुंगा छापेको, इटा बिच्छ्याएको र आ.सी.सी. सहितको सडक लम्बाइलाई हेर्दा यहाँ जम्मा जम्मी १९२ कि.मी. सडक रहेको अवस्था छ भने प्रस्तावित कच्ची १६० कि.मी. रहेको छ । जसमा बलेफी गाउँपालिकाभित्र पक्की कालो पत्रे सडकको अवस्थालाई हेर्ने हो भने जम्मा २२ कि.मी. पक्की सडक रहेको छ भने ग्राभेल सडकको अवस्थालाई हेर्दा बलेफी गाउँपालिकामा १० कि.मी ग्राभेल सडक विस्तार भएको छ । यस गाउँपालिकामा सडकलाई क, ख, ग र घ गरी चार वर्गमा विभाजन गरेको छ । तलको तालिकाहरूमा सडक सम्बन्धी विवरणलाई दिइएको छ ।

तालिका नं: ७.१ सडक सम्बन्धी विवरण (कि.मी.)

क्र.सं.	किसिम	कालोपत्रे	ग्राभेल	कच्ची	जम्मा
१	सडक क वर्ग	२२			२२
२	सडक ख वर्ग	१३			१३
३	सडक ग वर्ग		१०		१०
४	सडक घ वर्ग			१६०	१६०
	जम्मा	३५	१०	१६०	२०५

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

“क” वर्गका सडक

क्र.सं.	सडकहरूको नाम	लम्बाई (कि.मी.)
१	अरनिको राजमार्ग	२२
	जम्मा	३५

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

“ख” वर्गका सडक

क्र.सं.	सडकहरूको नाम	लम्बाई (कि.मी.)
१	बलेफी-ढाडे सडक	१३
	जम्मा	१३

"ग" वर्गका सडक

क्र.सं.	सडकहरुको नाम	वडा नं.
१	जलविरे-वनकाली-हगाम सडक	१
२	ढाडे-हगाम सडक	१
३	जलविरे-फुल्पिङकोट-धुस्कोट-सिमासिङ-ओमपार्क सडक	२,३
४	नौविसे-चिलाउने-धुस्कोट सडक	१,२,३,
५	कोठे-विन्जेल-धुस्कोट-सिमासिङ सडक	३,४,५,६
६	टुनिबोटे-मेलडाँडा-लप्से-देउराली सडक	४,६
७	ज्यामिरे-अदमरा-मेलडाँडा-लप्से सडक	४,५
८	देउरालि-वदर्पा-मांखा-चिम्लिङ-राम्चे हुदै भैरवकुण्ड सडक	६,७,८
९	अँधेरी-मांखा-बुवाँसेहुदै ओमपार्क सडक	६
१०	खाडीचौर-चिम्लिङ सडक	७
११	लामोसाँघु-टोप्का-भट्टे हुदै भैरवकुण्ड सडक	८

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

"घ" वर्गका ग्रामिण सडक

क्र.सं.	सडकहरुको नाम	वडा नं.
१	ढाडे-खमारे सडक	१
२	कात्तिके-चिलाउने सडक	१
३	थापागाउँ-मानेडाँडा सडक	१
४	कामीटार-लाकुरीडाडा-फूल्पिङकोट सडक	२
५	जिराँती च्यानडाँडा सडक	३
६	धुस्कोट-बगामडाँडा-सिमासिङ सडक	३
७	चिलाउने-कल्लेरी सडक	२,३
८	फूल्पिङकोट-विसाउनीगाउँ सडक	२,३
९	लप्से-घट्टे-खोला-विस्ते सडक	२,४
१०	गुरुङ्ग गाउँ-जँघारे सडक	४
११	अदमरा-विगटे-जँघारे सडक	४
१२	सातदोवाटो-डेरी सडक	४
१३	मेलडाँडा-गहते-विलडाँडा-पँधेराचौर सडक	४
१४	बलेफी-बगलेगाउँ-फलाँटे सडक	५
१५	चौहत्तर किलो-पलाँटेअदमरा सडक	५
१६	बस्नेतटोल-कार्कीटोल सडक	६
१७	जालवारी वि.क. टोल सडक	६
१८	भञ्ज्याङ्ग सँहेले स्कुलडाँडा सडक	६
१९	भञ्ज्याङ्ग जोगिडाँडा सडक	६
२०	जोगीडाँडा माड सडक	६
२१	सिम्पानी-बदर्पा सडक	६
२२	देउराली तर्कपु सडक	६

२३	अर्चले-कोलडाँडा सडक	६
२४	मांखा-बुवाँसे सडक	६
२५	जोगिडाँडा-डाँडाटोल सडक	६
२६	सिम्पानी-मांखा सडक	६
२७	डाँडाकटेरी सडक	६
२८	खाडिचौर-धनसार-साउने-औडाँडा सडक	७
२९	दुबेखोला-डुम्रेचौर-पुरानागाउँ सडक	७
३०	माथिल्लो-चिम्लिङ-गोल्माथान सडक	७
३१	पुरानागाउँ छाप सडक	७
३२	सभाचौर-कुलबाध सडक	७
३३	सरने-फाटबस्ती-गहते-थारचौर सडक	८
३४	सातघरे-गुमति-टोप्का-भिमसेनथान सडक	८
३५	पुरानागाउँ-पहरीगाउँ सडक	८

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

कृषि सडक

क्र.सं.	सडकहरुको नाम	वडा नं.
१	जोगिडाँडा-हिले दोवाटो सडक	१
२	थापा गाउँ-खड्ग गाउँ सडक	२
३	भुलुङ्गे-कोईराला-फुलिपड सडक	२
४	ढाडे-भुजुङ्गे भिरालागाउँ सडक	२
५	पुरानो गा.वि.स.-भण्डारीगाउँ-कल्लेरी सडक	२
६	कोल्डाँडा-टिमुरे सडक	३
७	कोलडाँडा-चालिसेडाँडा सडक	३
८	बेते-मच्छे सडक	३
९	उर्लेनी-भिरखर्क सडक	३
१०	पुरानो गा.वि.स. देखि चालिसेडाँडा सडक	३
११	बदर्पा-केउरानी सडक	४
१२	केरावारी सडक	४
१३	सार्किगाउँ सडक	४
१४	गहते-कोले-मानेडाँडा सडक	४
१५	मानेडाँडा-माथ्लोटोल-सेलोघर सडक	४
१६	आदामारा-स्वामीको बोट सडक	४
१७	तल्लोगाउँ-उनिचौर सडक	४
१८	स्वामीको बोट-घट्टेखोला सडक	४
१९	लामाटोल-धामी टोल सडक	४
२०	लामदुङ्गे-काभ्रे सडक	५
२१	काभ्रे-भाल्डुडा सडक	५

२२	सहिदचोक-नेपालीबस्ती सडक	५
२३	डाडेली डाँडा हुदै तिमल्सीना टोल सडक	५
२४	लामाटोल हुदै पौडेल-दाहाल टोल सडक	५
२५	स्वमीको बोट-स्याङ्ताङ्गटोल सडक	५
२६	चापबोटे सडक	५
२७	पानीको धारा हुदै माथिल्लो विञ्जेल सडक	५
२८	भदौरे-अदमरा सडक	५
२९	गैरिगाउँ-गुर्दुम-फलाटे सडक	५
३०	थुम्का हुदै माजगाउँ सडक	५
३१	ज्यामिरे-भुजेलटोल सडक	५
३२	चनौटेबेस्राती सडक	५
३३	चापबोटेमाथ्लो विञ्जेल सडक	५
३४	गौजीनी सडक	५
३५	जोगिडाँडा अमिलापानी मार्से फाँट	६
३६	सालबोटे-अधेरीफाट-जोगीडाडा सडक	६
३७	जोगीडाँडा-अमिलापानी-मार्सेफाँट सडक	६
३८	कार्तिके तामाडटोल सडक	६
३९	साउने अग्नि डाँडा सडक	७
४०	वरबोट चिम्लिङ धन्सार सडक	७
४१	भट्टराई टोल सडक	७
४२	चारगरे कामीटार सडक	७
४३	साउने सडक	७
४४	राउतटोल सडक	७

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

७.२ निर्माणाधीन गाउँ वा नगरस्तरीय सडकहरू

विकास पुर्वाधारको प्रमुख मेरुदण्डको रूपमा रहेको सडकले अन्य विकास निर्माणमा पनि अत्यन्तै सहयोगी भूमिका निर्वाह गर्ने कुरामा कुनै दुइमत नै छैन । विकास कार्यलाई अझ बढी चुस्त दुरुस्त तथा तन्दुरुस्त बनाउनको लागि सडक यातायातलाई नै मध्यनजर गर्दै तिव्र रूपमा सडक व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिइएको पाइन्छ । हाल निर्माणाधीन बलेफी गाउँपालिका स्तरीय सडकहरूको विवरणलाई तल प्रस्तुत गरिएको छ

तालिका: ७.२ निर्माणाधीन गाउँ वा नगरस्तरीय सडकहरू

विवरण	कि.मी.
कालो पत्रे सडक	२२
ग्राभेल सडक	१०
कच्ची सडक	१६०

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

७.३ पक्की तथा भोलुङ्गे पुलपुलेसा

यातायातलाई सहज बनाउनका लागि पुलपुलेसाहरूको पनि ठुलो महत्व रहेको हुन्छ । ठुला तथा साना नदिहरू भएको स्थानहरूमा सहज रूपमा यातायात संचालन गर्न गराउनका लागि मोटरेवल पुलहरूको आवश्यकता पर्दछ भने ग्रामिण स्थानहरूमा पक्की तथा भोलुङ्गे पुलहरूले यसको काम गरिरहेका हुन्छन् । बलेफी गाउँपालिका भित्र साना ठुला गरी विभिन्न प्रकारका पुलहरू रहेको देखिन्छ । बलेफी गाउँपालिकामा सडक पुल तथा कच्ची पुलहरू रहेका छन् । तलको तालिकामा यस गाउँपालिकामा रहेका पुलका नाम र ठेगानाका बारेमा देखाइएको छ ।

तालिका नं: ७.३ पुल तथा कर्भट सम्बन्धी विवरण

नाम	ठेगाना
भोलुङ्गे पुल ४ वटा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं १
बोक्से खोला	बलेफी गाउँपालिका वडा नं १
बराची खोला	बलेफी गाउँपालिका वडा नं १
ब्रह्मायणी खोला भोलुङ्गे पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं २
नौविसे पक्की पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं २
घट्टेखोला विस्तेस्वारा भोलुङ्गे पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ४
शिलाश्वर भोलुङ्गे पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ५
कोठे भोलुङ्गे पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ५
बलेफी पक्की पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ५
आँपवोट भोलुङ्गे पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ५
अधेरी खोला भोलुङ्गे पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ६
अधेरी खोला पक्की पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ६
खाडीचौर सुनकोशी खोला पक्की पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ७
ड्यामसाइड पक्की पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ८
पुराना गाउँ पक्की पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ८
भोलुङ्गे पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ८
काठे कच्ची पुल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ८

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

७.४ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार)

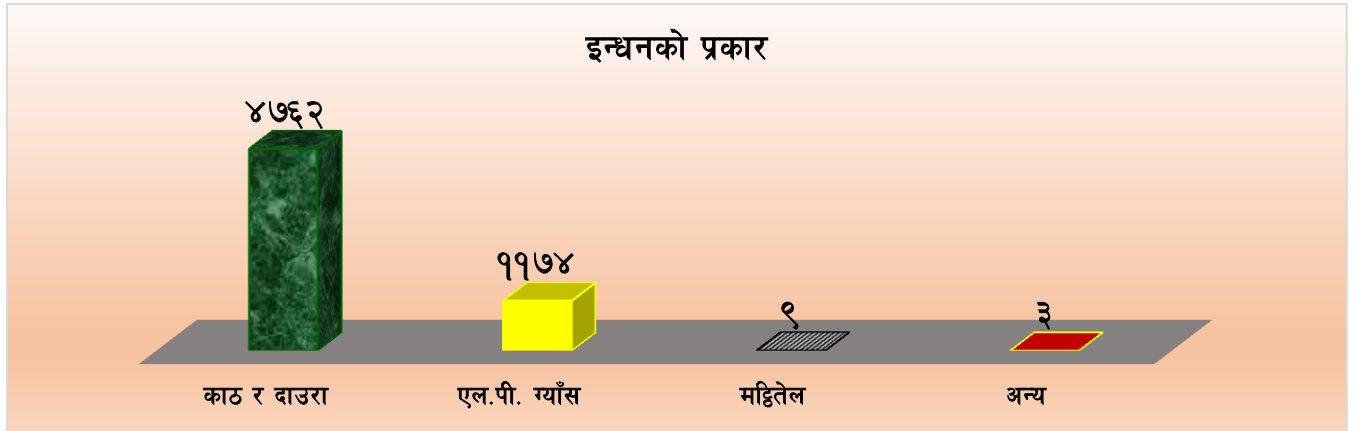
बलेफी गाउँपालिकामा काठ र दाउरा इन्धनको प्रमुख स्रोतको रूपमा प्रयोग गरिएको छ । यहाँ काठ र दाउरा प्रयोग गर्नेको संख्या ४७६२ रहेको छ र यो कुल घरपरिवारको ८०.०६ प्रतिशत हुन आउछ । त्यस्तै मट्टितेल र एल.पी. ग्याँसको प्रयोग गर्ने घरपरिवार क्रमशः ११७४ र ९ परिवार रहेको छ । तलको तालिका खाना पकाउने इन्धनको किसिम सम्बन्धी विवरणलाई दिईएको छ ।

तालिका नं: ७.४ खाना पकाउने इन्धनको किसिम सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	इन्धनको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	काठ र दाउरा	४७६२	८०.०६
२	एल.पी. ग्याँस	११७४	१९.७४
३	मट्टितेल	९	०.१५
४	अन्य	३	०.०६
	जम्मा	५९४८	१००

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७५

डायग्राम नं: ७.१ इन्धन उपयोग विवरण

७.४.१ बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा

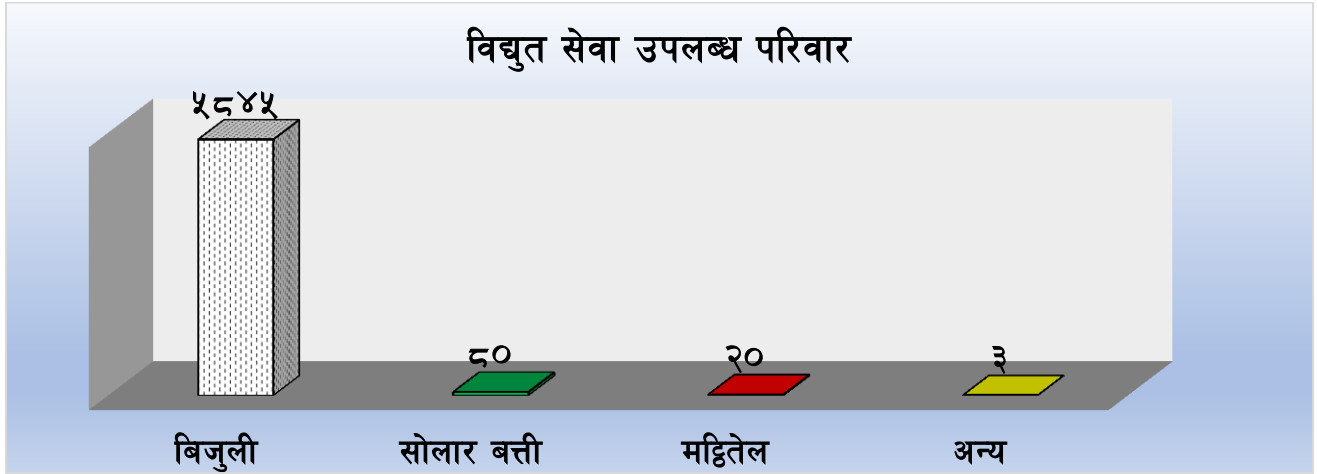
बलेफी गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या मध्य प्रायजसो परिवारमा बत्तीको सेवा उपलब्ध छ । बलेफी गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने बासीहरुले राष्ट्रिय प्रसारण मार्फतको विद्युत सेवा प्रयोग गरेका छन् । जस अनुसार ५८४५ परिवारले राष्ट्रिय प्रसारणबाट विद्युत सेवा प्राप्त गरेका छन् । यो संख्या बलेफी गाउँपालिकाको कुल घरपरिवार संख्याको ९८.२६८ प्रतिशत हुन आउदछ । त्यस्तै सोलार बत्ती र मट्टितेल प्रयोग गर्ने घरपरिवार क्रमशः ८० र २० घरपरिवार रहेको छ । तलको तालिका तथा डायग्राममा विद्युत तथा उज्यालो सेवा उपलब्ध परिवारको विवरणलाई देखाईएको छ ।

तालिका नं: ७.४.१ विद्युत सेवा उपलब्ध परिवार

क्र.सं.	बिजुली बत्तीको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	बिजुली	५८४५	९८.२६८
२	सोलार बत्ती	८०	१.३४५
३	मट्टितेल	२०	०.३३६
४	अन्य	३	०.०५१
	जम्मा	५९४८	१००

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

डाँयाग्राम नं: ७.२ विद्युत सेवा उपलब्ध परिवार

७.५ सञ्चार तथा प्रविधि

नेपाल टेलिकम प्रा.लि. तथा एनसेल प्रा.लि. मार्फत बलेफी गाउँपालिकामा विभिन्न दूर सञ्चार सेवाहरू उपलब्ध रहेका छन्। सञ्चार प्रणालीमा हुलाक, निजी कुरियर, टेलिफोन, फ्याक्स तथा इन्टरनेट जस्ता आधुनिक सञ्चार सुविधाहरू पनि बलेफी गाउँपालिकामा उपलब्ध रहेका छन्। साथै यस्ता सेवा ठाउँ-ठाउँमा खुलेका साइबर क्याफेहरू, होटल, लज, विद्यालय र क्याम्पसहरूमा पनि उपलब्ध रहेकाले दुर सञ्चार सेवामा सर्वसाधारणको पहुँच सजिलो भएको छ। नेपाल टेलिकम प्रा.लि.को नमस्ते र स्काई मोबाईलका साथै ईमेल, ADSL, PSTN line, फ्याक्स आदि सेवाहरू र एनसेल प्रा.लि.को मोबाईल सेवा प्रयोग गरिरहेका छन्। यहाँ एनसेल प्रा.लि.को एउटा टावर छ।

७.५.१ टेलिफोन सेवाको स्थिति

बलेफी गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडाहरूमा टेलिफोन सेवा उपलब्ध रहेको छ। सञ्चार क्षेत्रमा हालैका दिनहरूमा देशमा भएको तिब्र विकास संगै यस गाउँपालिकाका वडाहरू टेलिफोन सम्पर्कमा समेटिन आएको हो। नेपाल टेलिकम र नीजि क्षेत्रबाट सञ्चालित Ncell का मोबाईलहरूबाट देश विदेशमा सिधै सम्पर्क राख्न सकिने भएको छ। टेलिफोन बाहेक गाउँपालिकामा मुख्य बजारहरू जलविरे, बलेफी, लामसाघुँ, खाडीचौरमा इन्टरनेट सेवा सर्व साधारणका लागि उपलब्ध रहेको छ। इन्टरनेट सेवा सहज र सुलभ बन्न पुगेको छ। गाउँपालिकामा अन्य स्थानमा सि.डि.एम.ए. मोबाईलबाट समेत इन्टरनेट सेवा उपयोग गर्न सकिन्छ।

७.५.२ हुलाक सेवाको स्थिति

सञ्चारको अर्को माध्यम हो हुलाक। शुरुमा परेवाको सहयोग लिई चिठी-पत्रको आदान प्रदानबाट शुरु गरिएको हुलाक सेवा आज टेलिफोनको सहायता लिई कम्प्युटर प्रणालीबाट कोठामा नै बसेर विश्वको समाचार पढ्न र हेर्न मात्र नभई आफ्नो घरबाट बाहिर रहेका आफन्तहरू संग चाहेकै समयमा आमुन्ने सामुन्ने रहेर बातचित गरे भैं कुराकानी गर्न सक्ने माध्यमको समेत आविस्कार गरेर प्रयोगमा ल्याई सकेको छ। सञ्चारको अर्को अंग मानिएको हुलाक सेवाको विकासक्रममा आमूल परिवर्तन भईसक्दा पनि यस गाउँपालिकामा भने उपयुक्त टेलिफोन सेवा आवश्यक प्रविधिको अभावको कारणले गर्दा यस्तो आधुनिक सेवाबाट बञ्चित हुन परेको छ। हाल यस जिल्लामा पनि विकासको घेराबाट टाढा रहेका अन्य जिल्लाहरूमा जस्तै पुरानै किसिमको हुलाक

व्यवस्था कायम रहेको छ । हुलाक सम्बन्धी विवरणलाई तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं: ७.५ हुलाक सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	नाम	ठेगाना
१	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
२	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
३	ईलाका हुलाक कार्यालय	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
४	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७

स्रोत: बलेफी गाउँपालिका २०७५

७.५.३ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

देश विकासको साथसाथै देशमा आधुनिक सुविधाका साधनहरूको प्रयोग पनि बढ्दै गरेको छ । बलेफी गाउँपालिकाका बासिन्दाहरू यस्ता सुविधाका साधनको उच्चतम प्रयोग गर्दै आएका छन् । यस गाउँपालिकामा रेडियो, टेलिभिजन, टेलिफोन र मोबाइल फोन, कम्प्युटर, इन्टरनेट, कार/जिप/भ्यान र रेफ्रिजरेटरको प्रयोगकर्ता बढी रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरणलाई तलको तालिका मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं: ७.६ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

विवरण	छ	छैन
रेडियो	३०२०	२९२८
टेलिभिजन	३२०५	२७४३
टेलिफोन र मोबाइल फोन	५१९१	७५७
कम्प्युटर	५०८	५४४०
इन्टरनेट	३२९	५६१९
कार/ जिप/भ्यान	२२४	५७२४
रेफ्रिजरेटर	५६०	५३८८

स्रोत: घरधुरी तथा स्थलगत सर्वेक्षण २०७५

७.६ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी

कुनै पनि परिवारको आर्थिक अवस्था कस्तो छ भनि नाप्ने आधार सो परिवार बस्ने घर पनि हो । बलेफी गाउँपालिकाभित्रका अधिकांश नागरिक जस्ता च्यादरको छाना भएको घरमा बस्दै आएको पाइएको छ भने यस्तो घरमा बस्ने परिवार संख्या ४५७३ रहेको छ र यो कुल घरपरिवारको ७६.८८ प्रतिशत हुन आउछ । यस गाउँपालिकामा काठको छाना भएको घर र माटोको छाना भएको घर सबैभन्दा कम क्रमशः ६ र ५ रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ । यस सम्बन्धी तलको तालिका तथा स्तम्भचित्रबाट प्रष्ट हुन सकिन्छ ।

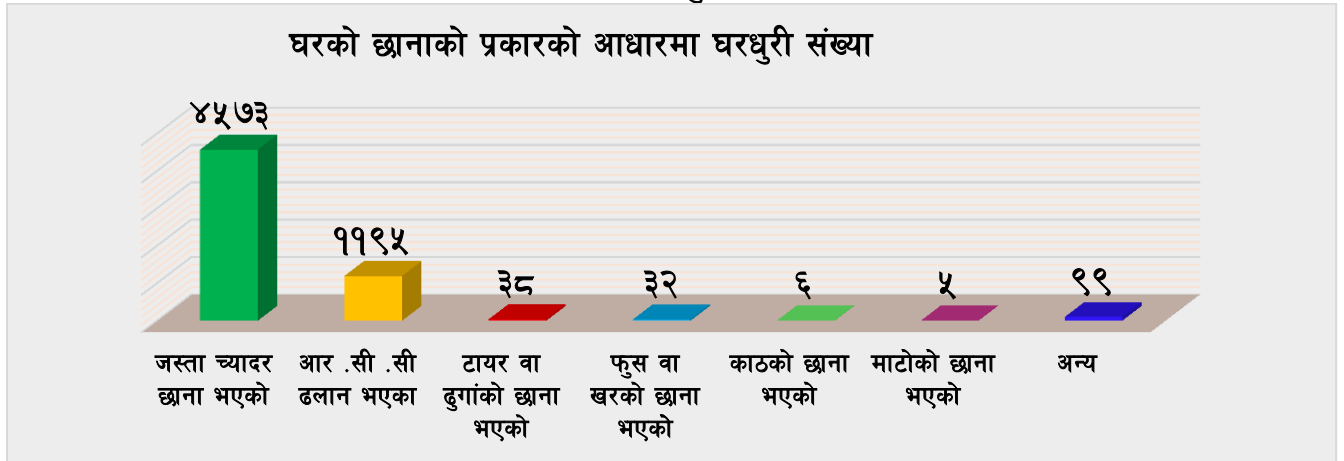
तालिका नं: ७.७ घरको छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	घरको छानाको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	जस्ता च्यादर छाना भएको	४५७३	७६.८८
२	आर.सी.सी. ढलान भएका	११९५	२०.०९

क्र.सं.	घरको छानाको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
३	टायल वा ढुगांको छाना भएको	३८	०.६३९
४	फुस वा खरको छाना भएको	३२	०.५३८
५	काठको छाना भएको	६	०.१०१
६	माटोको छाना भएको	५	०.०८४
७	अन्य	९९	१.६६४
	जम्मा	५९४८	१००

स्रोत: स्थलगत तथा घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

डायग्राम नं: ७.३ घरको छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी सम्बन्धी विवरण

७.७ पशुवधशालाको स्थिति सम्बन्धी विवरण

जीवन रक्षाको पहिलो श्रोत मासु हो । जीवन उत्पत्तिदेखि आज सम्म खाद्यको रूपमा मासु रहेको छ । पशु बाहेक मानिसले माछा, रांगाभैसी, सुँगुर, गाईगोरु, खसीवाखा, खरायो, कछुवा कुखुरा अर्थात अन्य नियन्त्रणमा लिन सकिने चरा वर्गदेखि जलचर र थलाचरसम्मका जीवहरूको वध गरी उपभोग गर्ने चलन मानव समाजमा रहेको छ । मानव जीवनको खाद्यान्नको मुख्य श्रोत यी जीवहरू भएता पनि यी जीवहरूमा हुने रोगको बारेमा सही जानकारी नहुँदा ती जीवनमा भएका रोगहरू मानिसमा संक्रमण हुने र ज्यानै जाने तहसनहस सम्मका घटनाहरू घट्ने गरेका छन् । यसको बैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्नु सरोकारवाल सबैको मुख्य चासो र जिम्मेवारीको विषय बनेको छ । जुन समाज वा देशमा यसको सही व्यवस्थापन गरिएको छ त्यो समाज वा देश आधुनिक तथा विकसित मानिएको छ । यसको प्रभाव स्थानीय तहमा स्थानीय किसान पशुपालनमा प्रोत्साहित हुनेछ । उनीहरूको रांगा तथा थारो भैसीको समेत राम्रो मुल्य आउँछ । जसबाट जैविक उत्पादनमा पनि सकारात्मक प्रभाव पर्नाले आर्थिकका साथै स्वास्थ्य पनि राम्रो हुन्छ । उनीहरूका सन्तानले राम्रा राम्रा अवसर खरिद गर्न समेत सहजता हुनेछ । यसबाट शैक्षिक, बौद्धिक, शारिरीक, मानसिक, विकासमा समेत राम्रो प्रभाव पर्नेछ । यसरी स्थानीय रूपमा राम्रो प्रभावको सम्भावना सर्वत्र रहे पछि राष्ट्रिय आम्दानीमा समेत सकारात्मक असर पर्न जान्छ र राष्ट्रिय उत्पादकत्व बढ्ने छ । बलेफी गाउँपालिकामा रहेका पशुवधशाला सम्बन्धी विवरणलाई तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नः ७.८ पशुवधशाला सम्बन्धी विवरण

नाम	ठेगाना
अधेरी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
खाडीचौर	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७

७.८ अन्त्येष्टि मृत्यु संस्कार

बलेफी गाउँपालिका बहुजातिय, बहुभाषिक, बहुसांस्कृतिक एवं धार्मिक भएको गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिकामा विभिन्न जातजाति एवं जनजातीहरू बसोबास गर्दछन् मानिस जन्मेपछि मृत्यु अवश्य हुन्छ । यो शाश्वत सत्यलाई सम्पूर्ण मानव जातिले प्राकृतिक प्रक्रियाको रूपमा स्वीकार गरी आ-आफ्नो धार्मिक एवं जातिय परिवेशमा अवलम्बन गर्दै आएका सांस्कृतिक प्रचलन अनुसार मानिसहरूको मृत्युपश्चात पार्थिव शरीरलाई दाहसंस्कार गरिन्छ । यो मानिसको जीवनको अन्तिम संस्कार पनि हो । मानिसको मृत्युपश्चात परलोकमा असल स्थान प्राप्त होस भन्ने कामनाका साथ अन्त्येष्टि (मृत्यु संस्कार) लाई पालना गर्दै आइरहेको देखिन्छ । मृत्यु संस्कार सबै जातिहरूले मान्दै आइरहेको भएता पनि सांस्कृतिक प्रचलनमा भिन्नता पाईन्छ । यस गाउँपालिका भित्र मृत्यु संस्कार पश्चात गरिने अन्त्येष्टि, शवदाहस्थल रहेका ठाउँहरूको विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नंः ७.९ शवदाहस्थल सम्बन्धी विवरण

नाम	ठेगाना
बोक्से घाट, चिहानडाँडा, ठाँटी कुना घाट, सिम्ले घाट	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. १
नौविसे घाट, अर्चले घाट	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
चिहानडाँडा, काफ्ने चिहानडाँडा, लुन्ती जड चिहानडाँडा,	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ३
डाँडागाउँ चिहानडाँडा, घट्टेखोला चिहानडाँडा, छातीखोला र नौविसे घाट	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ४
बलेफी घाट, सिस्ने घाट	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ५
अधेरी दोवान घाट	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ६
नेवार घाट, सुनकोशी बगर	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ७
लामोसाँघु घाट, भोलुङ्गे घाट र वनसाँगु घाट	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. ८

स्रोतः स्थलगत सर्वेक्षण, बलेफी गाउँपालिका २०७५

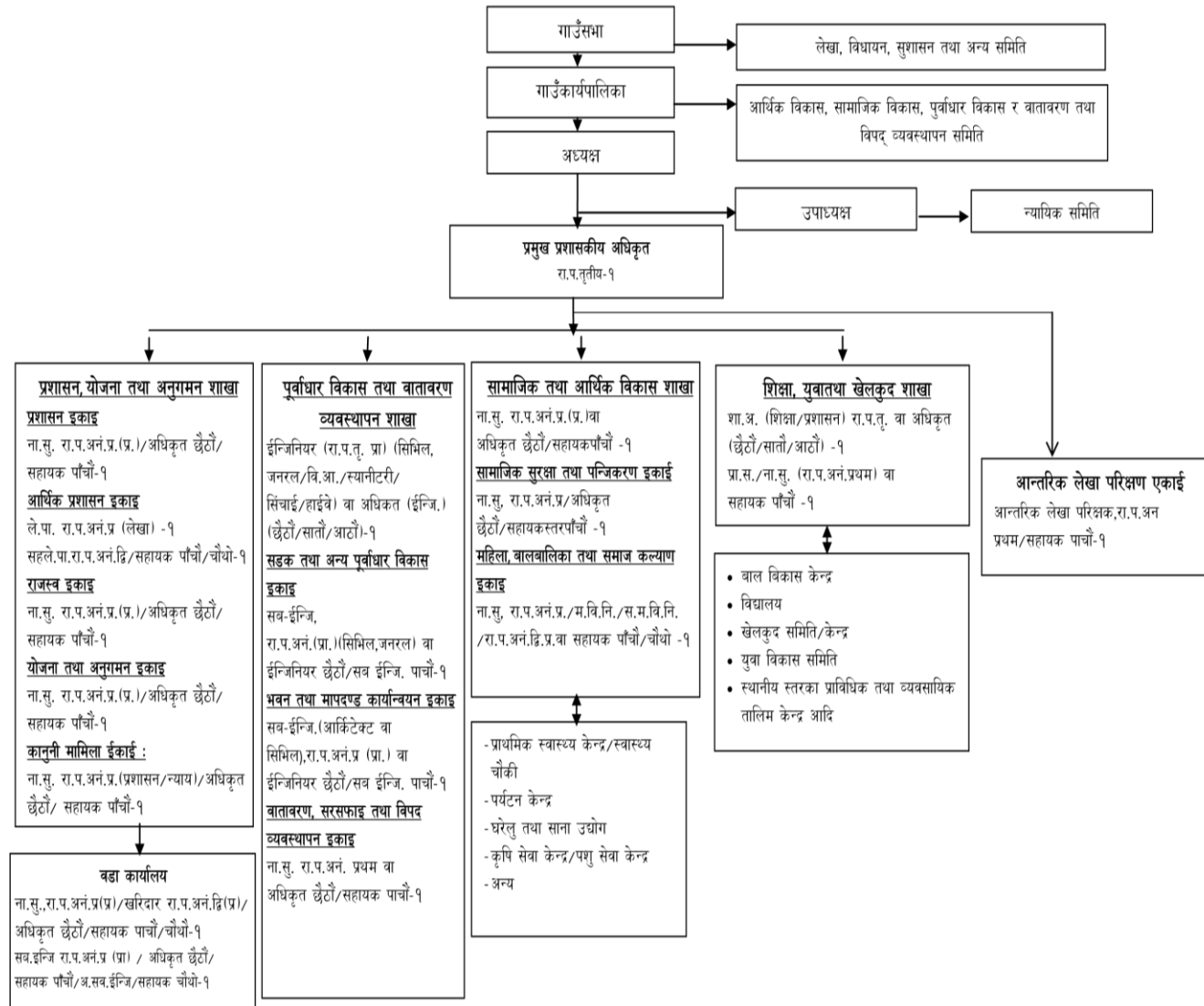
परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

संस्थागत विकास र सुशासन स्थानीय स्वायत्त सरकारका आधार स्तम्भहरू हुन्। प्रभावकारी सेवा प्रवाह र सुशासनको प्रत्याभूतिबाट मात्रै स्थानीय शासन तथा तह संस्थागत हुने गर्दछ। स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ लगायत सम्बन्धित ऐन, नियम, निर्देशिकाले स्थानीय तहलाई स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी दिएको छ। उपरोक्त कानूनी व्यवस्था अनुसार विकास सम्बन्धी गतिविधि सञ्चालन तथा सेवा प्रवाहलाई परिणाममुखी र प्रभावकारी बनाउन स्थानीय तहको पुर्ण तथा समन्वयकारी भूमिकाको अपेक्षा गरिएको छ। नगर विकासका प्रयासहरूलाई व्यवस्थित, नतिजामूलक तथा प्रभावकारी बनाउन गाउँपालिकाको समग्र नेतृत्व र विषयगत निकायहरूको विषयगत नेतृत्वमा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नतिजा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रक्रिया संस्थागत हुन आवश्यक छ।

गाउँपालिका तथा हालको स्थानीय सरकारको समग्र समन्वय र विषयगत निकायहरूको विषयगत क्षेत्रको नेतृत्वमा गाउँ विकासको विद्यमान स्थितिको चित्रण गर्दै विकासका सम्भावना र आवश्यकताका आधारमा गाउँपालिकाको रणनीतिक तथा वार्षिक योजना तर्जुमा गर्ने, स्वीकृत कार्यक्रम तथा आयोजनाको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने, आयोजना तथा कार्यक्रमको नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने प्रणाली संस्थागत गर्न आवश्यक देखिन्छ। यसबाट गाउँको एकिकृत विकासमा स्थानीय तथा वाह्य श्रोत साधनको पहिचान तथा परिचालन र नगर विकासका सरोकारवाला (सरकारी, गैर सरकारी, निजी र नागरिक) बीच समन्वय, सहकार्य तथा साभेदारीमा अभिवृद्धि भई विकासका प्रयासहरू व्यवस्थित, नतिजामूलक तथा प्रभावकारी हुन सक्दछ।

सामान्यतः गाउँपालिकाको गाउँ पार्श्वचित्र निर्माणले गाउँ विकासको लागि मार्गचित्र प्रस्तुत गर्दछ। यसै सन्दर्भमा गाउँ पार्श्वचित्रका विभिन्न विषय शिर्षक तथा प्राथमिकताका विषय क्षेत्रमध्ये संस्थागत विकास तथा सुशासन पनि एक रहेको छ। स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ लगायत अन्य कानूनी शासनको मूल्य तथा मान्यता अनुरूप नागरिक संलग्नता, जवाफदेहिता, पारदर्शिता र भ्रष्टचारमुक्त अवस्थाको सिर्जना र सञ्चालित विकास कार्य तथा प्रवाहित सेवाको प्रभावकारितामा अभिवृद्धि गरी विकास कार्यलाई नतिजामुखी बनाउन जोड दिएको छ। सुशासन ऐन २०६४ र नियमावली २०६५ ले सार्वजनिक निकायहरूले क्षतिपूर्तिसहितको नागरिक वडापत्र, गुनासो सुनुवाई, पारदर्शिता र जवाफदेहितासहित सेवाग्राहीमैत्री कार्यप्रणाली अपनाउनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ। यसैगरी स्थानीय तहका सेवा प्रदायक निकायलाई सेवाग्राहीप्रति जवाफदेही बनाउन उत्तरदायित्व सम्बन्धी संयन्त्रहरूको कार्यान्वयन रणनीति तथा सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण कार्यविधि तथा सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनी र नीतिगत व्यवस्था र औजारहरू उपलब्ध रहेको छ।

८.१ प्रस्तावित गाउँपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा

८.२ बलेफी गाउँपालिका अर्न्तगतका ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका

१. ऐन

- बलेफी गाउँपालिकाको अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको ऐन २०७४
- बलेफी गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन २०७४
- बलेफी गाउँपालिकाको अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको ऐन २०७५
- बलेफी गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने ऐन २०७५)
- बलेफी गाउँपालिकाको सहकारी ऐन २०७५

२. नियमावली

- गाउँ कार्यपालिका (कार्य सम्पादन) नियामावली, २०७४
- गाउँ कार्यपालिका (कार्य विभाजन) नियामावली, २०७४
- बलेफी गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय वा आदेश र अधिकार पत्रको प्रमाणीकरण (कार्यविधि) नियमावली, २०७४

३. कार्यविधि

- गाउँ कार्यपालिकाको बैठक सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि २०७४
- बलेफी गाउँपालिकाको आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०७४
- बलेफी गाउँपालिकाको स्थानीय राजपत्र प्रकाशन कार्यविधि २०७५
- बलेफी गाउँपालिकाको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि २०७४
- बलेफी गाउँपालिकामा करारमा प्राविधिक कर्मचारी व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि २०७४
- “घ” वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजत पत्र सम्बन्धी कार्यविधि २०७४
- बलेफी गाउँपालिकाको सम्पत्ति कर व्यवस्थापन कार्यविधि २०७५

४. निर्देशिका / दिग्दर्शन / आचारसंहिता

- बलेफी गाउँपालिकाको वार्षिक योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४
- बलेफी गाउँपालिकाको पदाधिकारीहरूको आचारसंहिता, २०७४
- ज्येष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण निर्देशिका २०७५
- बलेफी गाउँपालिकाको व्यवसाय कर निर्देशिका २०७५

Highlight of Survey

तालिका नं. १ घरधुरी र जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	घरधुरी	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	जम्मा जनसंख्या
१	८४२	१७६५	१८५८		३६२३
२	४५१	९४४	१०१६	१	१९६१
३	८१७	१४७३	१६६७	१	३१४१
४	७३०	१५११	१५६७		३०७८
५	६७९	१४०१	१५४४		२९४५
६	७९०	१४९६	१७४६		३२४२
७	९४२	१७३७	१८०७	१	३५४५
८	६९७	१००३	११३०		२१३३
जम्मा	५९४८	११३३०	१२३३५	३	२३६६८

तालिका नं. २ वडागत लैङ्गिक अनुपात तथा औषत घरपरिवार संख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	कुल जनसंख्या	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	घरधुरी संख्या	लैंगिक अनुपात	औषत घरपरिवार
१	३६२३	१७६५	१८५८		८४२	१.०५	४.३०
२	१९६१	९४४	१०१६	१	४५१	१.०८	४.३५
३	३१४१	१४७३	१६६७	१	८१७	१.१३	३.८४
४	३०७८	१५११	१५६७		७३०	१.०४	४.२२
५	२९४५	१४०१	१५४४		६७९	१.१०	४.३४
६	३२४२	१४९६	१७४६		७९०	१.१७	४.१०
७	३५४५	१७३७	१८०७	१	९४२	१.०४	३.७६
८	२१३३	१००३	११३०		६९७	१.१३	३.०६
जम्मा	२३६६८	११३३०	१२३३५	३	५९४८	१.०९	३.९८

तालिका नं. ३ कुल जनसंख्यामा स्वदेश तथा विदेशमा बस्ने जनसंख्याको विवरण

क्र.सं.	बसोबास किसिम	जम्मा	प्रतिशत
१	गणना गरेको ठाँउमा बसेको	२०२३७	८५.५०
२	स्वदेशमा अन्यत्र बसेको	२६८९	११.३६
३	विदेशमा बसेको	७४२	३.१४
जम्मा		२३६६८	१००

तालिका नं. ४ उमेर समूह तथा लिङ्ग अनुसार जनसंख्या विवरण

उमेर	पुरुष	महिला	तेस्रो लिगं	जम्मा
०-४ वर्ष	६६६	५६७		१२३३
५-९ वर्ष	८६४	७५८		१६२२
१०-१४ वर्ष	१०१६	१००२	१	२०१९
१५-१९ वर्ष	१०६८	१०६३	१	२१३२
२०-२४ वर्ष	१०९५	१४७७		२५७२
२५-२९ वर्ष	१०५६	१३३९		२३९५
३०-३४ वर्ष	८९७	११७१		२०६८
३५-३९ वर्ष	८९२	१०३६		१९२८
४०-४४ वर्ष	७०८	८२८	१	१५३७
४५-४९ वर्ष	७०६	७७५		१४८१
५०-५४ वर्ष	६२२	६६१		१२८३
५५-५९ वर्ष	४५९	४४८		९०७
६०-६४ वर्ष	४१०	३७४		७८४
६५-६९ वर्ष	२९६	२८२		५७८
७०-७४ वर्ष	२३५	२३६		४७१
७५ वर्ष भन्दा माथि	३४०	३१८		६५८
जम्मा	११३३०	१२३३५	३	२३६६८

तालिका नं. ५ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	१६०२६	६७.७१२
२	तामाङ्ग	६३९०	२६.९९८
३	नेवारी	१०९६	४.६३१
४	मगर	१४२	०.६००
५	अन्य (गुरुङ, माझी, कुमाल, भोजपुरी र उर्दु)	१४	०.०५९
जम्मा		२३६६८	१००

तालिका नं. ६ जातजाति अनुसार जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	जात/जाति	जनसंख्या
१	तामाङ्ग	७८०८
२	क्षेत्री	५३१४
३	ब्राम्हण	४३०२
४	नेवार	२८८८
५	दमाई/ढोली	८३४
६	कामी	७०४
७	घर्ती/भुजेल	५६७

क्र.सं.	जात/जाति	जनसंख्या
८	सार्की	३८०
९	ठकुरी	३०५
१०	मगर	२७३
११	माँभी	११४
१२	गुरुङ्ग	१०८
१३	घले	१८
१४	थामी	१७
१५	शेर्पा	१२
१६	राई	८
१७	अन्य (चौधरी, दर्राई, गाइने, कुमाल, मुस्लिम)	१६
	जम्मा	२३६६८

तालिका नं. ७ मुख्य धर्म

क्र.सं.	धर्म	घरपरिवार संख्या
१	हिन्दु	१६३०२
२	बौद्ध	६६९२
३	क्रिस्चियन	६६३
४	मुस्लीम	४
५	अन्य	७
	जम्मा	२३६६८

तालिका नं: ८ घरमुलीको विवरण

क्र.सं.	लिङ्ग	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	महिला	८७९	१५
२	पुरुष	५०६९	८५
	जम्मा	५९४८	१००

तालिका नं. ९ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या

क्र.सं.	अपाङ्गताको विवरण	जनसंख्या
१	अपाङ्गता नभएको	२३१८५
२	शारीरिक अपाङ्ग	३०१
३	बौद्धिक अपाङ्ग	२४
४	दृष्टिविहिन	६६
५	बोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)	५७
६	स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्ग	२३
७	श्रवण दृष्टिविहिन	५
८	मनोसामाजिक अपाङ्गता	७
	जम्मा	२३६६८

तालिका नं: १० अपाङ्गताको परिचय-पत्रको विवरण

अपाङ्गताको परिचय पत्र	संख्या	प्रतिशत
छ	२५०	५१.७६
छैन	२३३	४८.२४
जम्मा	४८३	१००

तालिका नं: ११ अपाङ्गता परिचय पत्रको प्रकार

क्र.सं.	अपाङ्गता परिचय पत्रको प्रकार	संख्या
१	पूर्ण अशक्त (रातो रंगको)	६०
२	अति अशक्त (नीलो रंगको)	५३
जम्मा		११३

तालिका नं. १२ बसाइँ सराईको अवस्था

क्र.सं.	बसाइँ सराई	परिवार संख्या
१	आएको	२५
२	गएको	७५
३	बसाइँ सराई दर्ता गराउनेको संख्या	३०
जम्मा		१३०

तालिका नं. १३ पञ्जिकरणको विवरण

क्र.सं.	महिना	जन्म			मृत्यु			विवाह	सम्बन्ध विच्छेद	बसाइँ सराई		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा			दर्ता संख्या	गएको संख्या	आएको संख्या
१	वैशाख	३०	२५	५५	२	५	७	१२				
२	जेष्ठ	३५	२८	६३	३	२	५	१७				
३	असाढ	३५	३३	६८	४	८	१२	१५		२	८	
४	साउन	५७	४७	१०४	४	५	९	८८		५	११	४
५	भदौ	३६	४२	७८	६	१४	२०	२४		२	४	३
६	असोज	१८	१७	३५	४	९	१३	१०		५	७	९
७	कार्तिक	३२	२७	५९	१	९	१०	३२	१	६	२०	७
८	मंसिर	३५	१८	५३	३	६	९	२१		१		१
९	पुष	४६	४८	९४	६	९	१५	१४		१	३	
१०	माघ	२२	३१	५३	६	६	१२	२०		२	६	१
११	फागुन	२९	२८	५७	४	८	१२	२३		२	१०	
१२	चैत्र	३१	२०	५१	५	५	१०	२४	१	४	६	
जम्मा		४०६	३६४	७७०	४८	८६	१३४	३००	२	३०	७५	२५

तालिका नं: १४ औसत मासिक पारिवारिक आम्दानी

क्र.सं.	औषत मासिक पारिवारिक आम्दानी	घरपरिवार संख्या
१	१००० भन्दा कम	५४७७
२	१००० देखि २०००	७८
३	२००१ देखि ३०००	१३
४	३००१ देखि ५०००	१९
५	५००१ देखि १००००	५८
६	१०००० देखि १५०००	६७
७	१५००० देखि २५०००	३६
८	२५००० भन्दा माथि	२००
	जम्मा	५९४८

तालिका नं: १५ औसत मासिक पारिवारिक बचत

क्र.सं.	औषत मासिक बचत	संख्या
१	शुन्य	५५६९
२	५०० देखि १०००	१४४
३	१००१ देखि २०००	३५
४	२००१ देखि ३०००	१२
५	३००१ देखि ५०००	२४
६	५००१ देखि १००००	६९
७	१०००० भन्दा माथि	९५
	जम्मा	५९४८

तालिका नं: १६ खाद्यान्नको अवस्था सम्बन्धी विवरण

कृषि उत्पादनबाट खान पुग्ने	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
वर्षभरी नै पुग्ने र बचत सम्म हुने	७०२	११.८०
१० -१२ महिना सम्म	९७५	१६.३९
७ -९ महिना सम्म	८८५	१४.८८
४ -६ महिना सम्म	१०४७	१७.६०
३ महिना भन्दा कम	४८५	८.१५
उत्पादन गर्दिन/छैन	१८५४	३१.१७
जम्मा	५९४८	१००

तालिका नं: १७ भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण

भू-उपयोग	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)
वन क्षेत्र	१२.०
कृषि क्षेत्र	४२.०
घाँसे क्षेत्र	१.८
भाडी क्षेत्र	५.२

भू-उपयोग	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)
अन्य बगर, खोला/नदी क्षेत्र	०.७
जम्मा	६१.७

तालिका नं: १८ घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	घर तथा भवनको स्वामित्व	संख्या
१	निजी	५७५३
२	भाडा	८६
३	संस्थागत	२
४	सार्वजनिक भवन	१६
५	अन्य	९१
	जम्मा	५९४८

तालिका नं: १९ घरको जगको प्रकारका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	जगको प्रकार	संख्या
१	सिमेन्ट र ढुङ्गा	३८०७
२	माटो र ढुङ्गा	१८८४
३	फ्रेम स्ट्रक्चर	४८
४	लोड बेरिङ्ग	४२
५	काठको खम्बा	४९
६	अन्य	११८
	जम्मा	५९४८

तालिका नं.२० मापदण्ड अनुसारको घर बनावटको अवस्था

भवन मापदण्ड	वडागत								जम्मा
	१	२	३	४	५	६	७	८	
छ	८३१	४३५	७९३	७०३	६३६	६९६	४७१	६५०	५२१५
छैन	११	१६	२४	२७	४३	९४	४७१	४७	७३३
जम्मा	८४२	४५१	८१७	७३०	६७९	७९०	९४२	६९७	५९४८

तालिका नं.२१ वडागत रुपमा घरको बनावटका आधारमा भूकम्प प्रतिरोधी घरको अवस्था

भूकम्प प्रतिरोधी घर	वडागत								जम्मा
	१	२	३	४	५	६	७	८	
छ	८३१	४३५	७९२	७०२	५०४	६९६	८५१	६३१	५४४२
छैन	११	१६	२५	२८	१७५	९४	९१	६६	५०६
जम्मा	८४२	४५१	८१७	७३०	६७९	७९०	९४२	६९७	५९४८

तालिका नं: २२ कृषि तथा पशु सम्बन्धी विवरण

विवरण	वडागत घरधुरी संख्या								जम्मा
	१	२	३	४	५	६	७	८	
गाई/गोरु	४२	२९	१४२	४९	१२७	६४	३३	४	४९०
भैसी/राँगो	३६	१९	६०	२५	४८	९७	४१	११	३३७
बाखा/भेडा/भेडी	९७	३४	९९	५४	९०	६९	१०७	२८	५७८
बंगुर/सुंगुर				१			१		२
हाँस/कुखुरा	९	१	२	३	६	५	१८	४	४८
गाई/गोरु भैसी	१३	२१	१४	३७	६	५	१६	३	११५
गाई/भैसी/बाखा	४१	४३	४५	५९	१३	८५	२२	१३	३२१
गाई/बाखा	६५	४५	४७	७५	६०	७०	७१	२५	४५८
भैसी/बाखा	७७	९०	६६	१२४	५६	१०४	८७	१७	६२१
गाई/भैसी र हाँस/कुखुरा	७	२४	६	१३	५	६	३२	४७	१४०
केहि छैन	४४७	१४५	३३६	२०३	२२६	२८४	५०८	४४२	२५९१
जम्मा	८३५	४५३	८२०	६४७	६४२	७९५	९४३	६०२	५७०१

तालिका नं: २३ औद्योगिक विकास

क्र.सं.	व्यापार व्यवसाय तथा कम्पनीको नाम	वडा नं.	व्यापार व्यवसायको किसिम	व्यवसाय को प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साभेदारी र सहकारी)	वार्षिक कारोवार रु.
१	जलविरे मासु पसल	१	मासु विक्री केन्द्र	मध्यम	एकल	५४,०००,००
२	कैलाश हार्डवेयर	७	निर्माण सामाग्री	मध्यम	एकल	२०,००,०००,००
३	खाडीचौर हार्डवेयर	७	निर्माण सामाग्री	मध्यम	एकल	२५,००,०००,००
४	सृजना हार्डवेयर	७	निर्माण सामाग्री	मध्यम	एकल	२,५०,०००,००
५	सुनकाशी हार्डवेयर	७	निर्माण सामाग्री	मध्यम	एकल	३,००,०००,००
६	त्रीपुरा सुन्दरी हार्डवेयर	७	निर्माण सामाग्री	मध्यम	एकल	६,००,०००,००
७	खाडीचौर फलफूल	७	तरकारी, फलफूल	मध्यम	एकल	६०,०००,००
८	हिरा स्टोर	७	किराना तथा खुद्रा	मध्यम	एकल	१४,४०,०००,००

तालिका नं: २४ बलेफी गाउँपालिकामा रहेका शैक्षिक संस्थाहरु सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना
१	श्री ब्रम्हायणी इडिलस बोर्डिड स्कूल	बलेफी १
२	श्री फोडामेटा मोर्फिक एकेडेमी	बलेफी १
३	श्री वनकाली आ.वि.	बलेफी १
४	श्री आनन्द मा.वि.	बलेफी १
५	श्री लक्ष्मीदेवी मा.वि.	बलेफी २
६	श्री फूलिडकोट मा.वि.	बलेफी २
७	श्री सेतीदेवी आ.वि.	बलेफी २

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना
८	श्री अर्चले आ.वि.	बलेफी २
९	श्री भिमसेन मा.वि.	बलेफी ३
१०	श्री मंगलामाई आ.वि.	बलेफी ३
११	श्री सिम्मासिङ आ.वि.	बलेफी ३
१२	श्री चिहानडाँडा आ.वि.	बलेफी ३
१३	श्री सेतीदेवी प्र.मा.वि.	बलेफी ४
१४	श्री केउरेनीडाँडा आ.वि.	बलेफी ४
१५	श्री करङ्गौरा आ.वि.	बलेफी ४
१६	श्री फलाटेदेवी आ.वि.	बलेफी ४
१७	श्री जालपादेवी मा.वि.	बलेफी ४
१८	श्री बलेफी मा.वि.	बलेफी ५
१९	श्री जनसेवा आ.वि.	बलेफी ५
२०	श्री विञ्ज्याल आ.वि.	बलेफी ५
२१	श्री सेतीदेवी आ.वि.	बलेफी ५
२२	श्री सनराइज ईङ्लिस बोर्डिङ स्कूल	बलेफी ५
२५	श्रघी सातकन्या बाल विकास केन्द्र	बलेफी ६
२६	श्री पञ्कन्या आ.वि.	बलेफी ६
२७	श्री कुपकन्या मा.वि.	बलेफी ६
२८	श्री सरस्वती मा.वि.	बलेफी ६
२९	श्री सातकन्या आ.वि.	बलेफी ६
३०	श्री वेत्रावती आ.वि.	बलेफी ६
३१	श्री सुन्दरादेवी आ.वि.	बलेफी ६
३२	श्री बाल शिक्षा मा.वि.	बलेफी ७
३३	श्री बालज्योति आ.वि.	बलेफी ७
३४	श्री गोल्मादेवी आ.वि.	बलेफी ७
३५	श्री ग्रीनल्याण्ड सेकेण्डरी स्कूल	बलेफी ७
३६	श्री वनसाँघु मा.वि.	बलेफी ८
३७	श्री कालीदेवी आ.वि.	बलेफी ८
३८	श्री जनचेतना आ.वि.	बलेफी ८
३९	श्री सुनाखरी ईङ्लिस बोर्डिङ स्कूल,	बलेफी ८

तालिका नं: २५ तालिका नं: २२ अक्षय कोष भाएका विद्यालयहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम
१.	श्री जालपा देवी माध्यमिक विद्यालय
२.	श्री विञ्ज्याल आधारभूत विद्यालय
३.	श्री सरस्वती माध्यमिक विद्यालय
४.	श्री आनन्द माध्यमिक विद्यालय

तालिका नं: २६: वर्षे विदामा पनि पठन पाठन सुरु गरिएका विद्यालयहरुको विवरण

विद्यालयको नाम	ठेगाना
श्री आनन्द मा.वि. बलेफी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं १ (प्रा.वि. तह)
श्री अर्चले आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
श्री सेती देवी आ.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं. २
श्री बाल शिक्षा मा.वि.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ७

तालिका नं: २८ बलेफी गाउँपालिका विशेष विद्यार्थी संख्या अपांगता

कक्षा	संख्या
ECD	४०
१	४०
२	४०
३	३७
४	३२
५	३९
६	३९
७	४८
८	३९
९	३९
१०	३२
११	१६
१२	२२
जम्मा	४४७

तालिका नं: २९ सिकाई उपलब्धी वेसलाइन २०७४ तथा प्रक्षेपण २०७५

कक्षा १ देखि कक्षा ३ सम्म								
कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	सामाजिक	विज्ञान	ऐच्छिक		
१	६६.८	६९	६७	६८	६८.५	६५		
२	८६	८२.५	८१	८४.२	८३.४	८१		
३	९४.१	९२	९३.७	९३	९५	९२		
कक्षा ४ र ५								
कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	सामाजिक शिक्षा	विज्ञान तथा स्वास्थ्य	ऐच्छिक		
४	९७	७७	७४	७८	७८.६	७४		
५	७५	७०	७०	७५	७४	७१.२४		
कक्षा ६ देखि १० सम्म								
कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	सामाजिक जनसंख्या	विज्ञान तथा वातावरण शिक्षा	स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा	नैतिक शिक्षा	पेशा व्यवसाय र प्राविधिक शिक्षा
६	५६.२६	५६.०१	४७.७३	५०.४६	५६.११	३४.३४	३३.४१	८९.४४
७	५६.३६	५०.५१	५२.१२	५३.९६	५३.६४	३६.८८	३७.७४	४६.७०
८	५८.६७	६१.६७	५३.००	५९.६७	५९.३३	५४.६७	५९.००	५९.००
९	५६.०८	४८.४२	३३.२४	५५.४१	४९.३६	५६.६०	४५.१९	५१.७४
१०	५६.९१	५१.५१	२७.६४	५०.८५	४६.९८	५६.२९	५५.४१	५६.२४

तालिका नं: ३० उत्तीर्ण प्रतिशत सम्बन्धी विवरण

कक्षा १ देखि कक्षा ३ सम्म								
कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	सामाजिक	विज्ञान	ऐच्छिक		
१	१६०४	१६५७	१५९९	१६३२	१६४३	१५६६		
प्रतिशत	६६.८	६९	६७	६८	६८.५	६५		
२	२०७०	१९८१	१९४७	२०२०	२००१	१९५०		
प्रतिशत	८६	८२.५	८१	८४.२	८३.४	८१		
३	२२५९	०	२२४९	२२३३	२२८१	२२०६		
प्रतिशत	९४.४	०	९३.७	९३	९५	९२		
कक्षा ४ र ५								
कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	सामाजिक शिक्षा	विज्ञान तथा स्वास्थ्य	ऐच्छिक		
४	१३४४	१३०५	१२६०	१३२९	१३३७	१२५८		
प्रतिशत	७९	७७	७४	७८	७८.६	७४		
५	१२८१	११९२	११९२	१२७१	१२५९	१२११		
प्रतिशत	७५	७०	७०	७५	७४	७१.२४		
कक्षा ६ देखि १० सम्म								
कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	सामाजिक जनसंख्या शिक्षा	विज्ञान तथा वातावरण शिक्षा	स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा	नैतिक शिक्षा	पेशा व्यवसाय र प्राविधिक शिक्षा
६	१०२५	९७०	८८३	९६९	९२७	९४५	९६१	१०२७
प्रतिशत	९३.२	८८	८०	८८	८४	८६	८७	९३.४
७	९८३	९४२	९३१	९५७	९६२	९१४	९२१	९९३
प्रतिशत	८९	८६	८५	८७	८७	८३	८४	९०
८	५६१	५५६	५५६	५६५	५५७	५२८	५२९	५६५
प्रतिशत	९४	९३	९३	९४	९३	८८	८८	९४
९	७५८	७४१	६०९	७५९	६९१	७६७	६७६	६९९
प्रतिशत	९५	९३	७६	९५	८६	९६	८५	८७
१०	३३४	३२२	२८५	३०८	२९९	३३४	३३२	३२५
प्रतिशत	८४	८१	७१	७७	७५	८४	८३	८१

तालिका नं: ३१ शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरण

माध्यमिक तह	
तह	संख्या
तृतीय	३
अस्थायी	४
राहत	१६
उ. मा. शि.	८
जम्मा	३१
निम्न माध्यमिक तह	
द्वितीय	२
तृतीय	२

अस्थायी	७
राहत	२१
जम्मा	३२
प्राथमिक तह	
प्रथम	२
द्वितीय	३९
तृतीय	१३
अस्थायी	१७
राहत	३८
जम्मा	१०९
लेखापाल	१०
बाल कक्षा शिक्षक	२९
विद्यालय सहयोगी (का.स.)	३२

तालिका नं: ३२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण

क्र.सं.	विवरण	वडा नं.	हे.अ.	अहेव	अनमी
१	जलविरे प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	१	१	२	४
२	फुल्पीडकोट स्वास्थ्य चौकी	३	१	१	३
३	फुल्पीडकाडाडा स्वास्थ्य चौकी	४	१	१	३
४	मांखा स्वास्थ्य चौकी	७	१	१	२
५	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	६	०	१	१
जम्मा			४	६	१३

तालिका नं: ३३ खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	बालबालिका संख्या			खोप लिने बालबालिका संख्या					५ वर्ष मुनिका बालबालिका	
	१ वर्ष मुनिका	२ वर्ष मुनिका	५ वर्ष मुनिका	विसिजि	पेण्टा भ्यालेण्ट	पोलियो तेश्रो	दादुरा /रुबेला	जापानिज इन्सेप्लाइटिस (जे.ई.)	बृद्धि अनुगमन गरिएका	बृद्धि अनुगमन गरिएका मध्ये कुपोषित
१	५६	१११	२३१	३४	४२	४२	३९	३४	११६	०
२,३	८२	१६३	४०३	४८	७०	७०	७०	६८	२२३	२
४,५	१०६	२१०	४७७	६२	६५	६५	४२	८३	१००	०
६,७,८	१८३	३५०	७६७	९५	१०६	१०६	९५	११७	९४	०
जम्मा	४२७	८३४	१८७८	२३९	२८३	२८३	२४६	३०२	५३३	२

तालिका नं: ३४ खोप सेवाको विवरण

क्र.सं.	विवरण	आ.व. २०७४/०७५	
		संख्या	प्रतिशत
१	वि.सि.जि.	२१३	५०.५९%
२	डि.पि.टि.	२८८	६८.४०%
३	हेपाटाइटिस "वि"	२८८	६८.४०%
४	दादुरा	२४६	५८.४३%

क्र.सं.	विवरण	आ.व. २०७४/०७५	
		संख्या	प्रतिशत
५	पोलियो ३	२८८	६८.४०%
६	टि.टि. (गर्भवती महिला)	२१२	४१.३२%

तालिका नं: ३५ पोषणको अवस्था

सुचांकहरु	आ.व. २०७४/०७५
५ वर्ष भन्दा मुनिको वृद्धि अनुगमन (पटक)	१२१९(औषत १.६४ पटक)
गर्भवती महिलाहरुका लागि आइरन चक्की वितरण (जना)	१९९
गर्भवती महिलाहरुले प्राप्त गरेको जुकाको औषधी (जना)	२१४
सुत्केरी भएका महिलाहरुका लागि भिटामिन "ए" वितरण (जना)	१२४
६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चाहरुलाई खुवाएको भिटामिन "ए"(जना)	१२६१

तालिका नं: ३६ गाउँपालिका भित्रमा देखा परेका प्रमुख रोग र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फ्लोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१	निमोनिया	२५६	२५६	७४	८	०
२	भाडा पखाला	९८५	९८२	१६९	३	१ फुल्पीडकोट
५	क्षयरोग (टि.वी.)	८	८	८	०	०
७	रक्तचाप	५९	४९	८	१०	०
८	मुटुरोग	४	४	०	०	०
९	ग्यास्ट्रीक/अल्सर	९००	९००	२००	०	०
१३	क्यान्सर	१	०	०	१	०
१४	मधुमेह (चिनीरोग)	४	४	०	०	०
१५	दम (स्वासप्रश्वास)	८१३	७८७	६५	२६	०
१६	प्रसुतीजन्य रोग	२	०	०	२	०
१७	अन्य	९११७	९११७	२७१	४४	०
जम्मा		१२१४९	१२१०७	७९५	९४	१

तालिका नं: ३७ सुरक्षित मातृत्व

गर्भावस्था/प्रसुती अवस्था/सुत्केरी पछिको ६ हप्ता भित्र मृत्यु भएका महिला	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु	१५-४९ वर्षका महिलाको संख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने महिला		परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने पुरुष		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या
				स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	
०	०	२	४९६६	०	७७४	०	१२१	३६

तालिका नं: ३८ खानेपानी स्रोतको विवरण

क्र.सं.	खानेपानीको मुख्य स्रोत	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	पाइपधारा घर कम्पाउण्ड भित्र (निजी)	२१९१	३६.८४
२	पाइपधारा सार्वजनिक	३६३२	६१.०६
३	डिप बोरिङ्ग	१७	०.२८६
४	ट्युबवेल हेन्डपम्प	७	०.११८
५	ढाकिएको ईनार कुवा	१८	०.३०३
६	नढाकिएको ईनार कुवा	६	०.१०१
७	मुलको पानी	७७	१.२९५
	जम्मा	५९४८	१००

तालिका नं: ३९ शौचालय र प्रकार

क्र.सं.	शौचालयको प्रयोग	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	शौचालय नभएको	१३०	२.१८६
२	फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	२११	३.५४७
३	फ्लस भएको (सेप्टिक ट्यांक)	१२४१	२०.८६
४	साधारण चर्पी	४३६३	७३.३५
५	सामुदायिक र सार्वजनिक चर्पी	२	०.०३४
६	इकोस्यान चर्पी	१	०.०१७
	जम्मा	५९४८	१००

तालिका नं: ४० बलेफी गाउँपालिकाका कार्यालय देखि प्रत्येक वडा केन्द्र सम्मको दुरी

वडा कार्यालय	बलेफी गाउँपालिकाको दुरी (कि.मी.)
वडा नं. १ को वडा कार्यालय	१०
वडा नं. २ को वडा कार्यालय	१२
वडा नं. ३ को वडा कार्यालय	१५
वडा नं. ४ को वडा कार्यालय	४
वडा नं. ६ को वडा कार्यालय	६
वडा नं. ७ को वडा कार्यालय	६
वडा नं. ८ को वडा कार्यालय	८

तालिका नं: ४१ वन क्षेत्र सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	स्थान	वडा नं.	क्षेत्रफल हेक्टर
१.	जलविरे सुकसुका, चिलाउने, कात्तिके वन	१	२९.७५
२.	जलविरे सालघारी पाखा वन	१	४८.५६
३.	जलविर जुगे विसमुरे वन	१	१.७६
४.	जलविर खमारे पाखा वन	१	१.८९
५.	जलविरे बाडगे पाखा वन	१	५.२४

क्र.सं.	स्थान	वडा नं.	क्षेत्रफल हेक्टर
६.	जलविर अल्छी ढुङ्गा वन	१	१.९१
७.	फुल्पिडकोट न्यूपाने पाखा	२	५
८.	फुल्पिडकोट अम्बाघारी वन	२	२०
९.	फुल्पिडकोट पोखरीडाँडा पँधेरी वन	२	३.१३
१०.	फुल्पिडकोट सेति देवी महिला	२	१.२
११.	फुल्पिडकोट वरको बोट महिला	२	०.६८
१२.	फुल्पिडकोट पात्लेखोला वन	२	३५
१३.	फुल्पिडकोट पालेको वन	२	४९.०६
१४.	फुल्पिडकोट पल्लोपाखा वन	३	१.०५
१५.	फुल्पिडकोट सुमे पुछार वन	३	२४.१३
१६.	फुल्पिडकोट दारे गौडा	३	१०.३
१७.	फुल्पिडकोट टेला	३	३७१.४५
१८.	फुल्पिडकोट ल्ताप मंगल माई वन	३	१४७.१५
१९.	फुल्पिडडाँडा निबुवा बोटे वन	४	३०६
२०.	फुल्पिडडाँडा धरमपानी वन	४	१००
२१.	फुल्पिडडाँडा फलान्ते कालीका	५	५०
२२.	फुल्पिडडाँडा चाँपबोटे विञ्जेल वन	५	३०
२३.	फुल्पिडडाँडा ठूलोपाखा महिला	५	९.५९
२४.	मांखा देवीस्थान वन	६	६२.५
२५.	मांखा जुरेठुम्की	६	३९.३४
२६.	मांखा कुवापानी वन	६	६७.५६
२७.	मांखा सिस्नेधन्सार वन	७	१५.६९
२८.	मांखा चिम्लिङ्गवेसी वन	७	१७.८४
२९.	मांखा श्री माने वन	७	३५
३०.	मांखा कुलेन देवी महिला	७	०.६
३१.	मांखा उतेसेनी महिला	७	२.६१
३२.	मांखा भदौरेदेवीस्थान	७	९४.५९
३३.	मांखा कटुञ्जे	७	११.३१
३४.	मांखा साल घारी वन	८	१५.९
३५.	मांखा फूर्केसल्ला	८	७४.११
३६.	मांखा बेत्रावती	८	१०४.४
जम्मा क्षेत्रफल			१७९४.३

तालिका नं ४२ वृक्षारोपणका लागि खाली स्थान सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना
१	जलविरे	बलेफी गा.पा.वडा नं १
२	फुल्पिडकोट	बलेफी गा.पा. वडा नं २

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना
३	विञ्ज्याल	बलेफी गा.पा. वडा नं ४
४	सार्वजनिक खुल्ला ठाँउहरु	गा.पा. भित्र रहेका ठाँउहरु

तालिका नं: ४३ आवाशीय पुनर्निर्माण अनुदान सम्झौताको लागि छनौट भएका लाभग्राहीहरुको विवरण

क्र.सं.	साविकका गा.वि.स.	घर धुरी संख्या
१	जलविरे	६३०
२	फुल्पिडकोट	९९६
३	फुल्पिडडाँडा	१४३४
४	मांखा	२३०५

तालिका नं: ४४ बलेफी गाउँपालिकाको पुनः निर्माणको संक्षिप्त विवरण

वडा नं.	जम्मा लाभग्राही संख्या	सम्झौता संख्या	पहिलो किस्ता लिनेको संख्या	दोस्रो किस्ता लिनेको संख्या	तेस्रो किस्ता लिनेको संख्या
१	७०७	६९२	६९२	६८१	४५२
२	५०२	५०२	४९९	४९३	४४०
३	७६५	७६४	७६०	७४०	५६६
४	७४९	७४०	७२३	७२०	६३२
५	७७९	७६४	७६४	७४१	६२८
६	८९०	८६६	८१२	७९४	३४५
७	९४८	८६७	८३३	७९३	४००
८	७०३	६८८	६२९	५९५	२१९
जम्मा	६०४३	५८८३	५७१२	५५५७	३६८२

तालिका नं: ४५ सडक सम्बन्धी विवरण (कि.मी.)

क्र.सं.	किसिम	कालोपत्रे	ग्राभेल	कच्ची	जम्मा
१	सडक क वर्ग	२२			२२
२	सडक ख वर्ग	१३			१३
३	सडक ग वर्ग		१०		१०
४	सडक घ वर्ग			१६०	१६०
	जम्मा	३५	१०	१६०	२०५

तालिका: ४६ "क" वर्ग तथा "ख" वर्गका सडक

क्र.सं.	सडकहरुको नाम	लम्बाई (कि.मी.)
१	अरनिको राजमार्ग	२२
	जम्मा	३५

“ख” वर्गका सडक

क्र.सं.	सडकहरुको नाम	लम्बाई (कि.मी.)
१	बलेफी-ढाडे सडक	१३
जम्मा		१३

तालिका नं: ४७ खाना पकाउने इन्धनको किसिम सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	इन्धनको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	काठ र दाउरा	४७६२	८०.०६
२	एल.पी. ग्याँस	११७४	१९.७४
३	मट्टितेल	९	०.१५
६	अन्य	३	०.०६
जम्मा		५९४८	१००.००

तालिका नं: ४८ विद्युत सेवा उपलब्ध परिवार

क्र.सं.	बिजुली बत्तीको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	बिजुली	५८४५	९८.२६८
२	सोलार बत्ती	८०	१.३४५
३	मट्टितेल	२०	०.३३६
४	अन्य	३	०.०५१
जम्मा		५९४८	१००

तालिका नं: ४९ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

विवरण	छ	छैन
रेडियो	३०२०	२९२८
टेलिभिजन	३२०५	२७४३
टेलिफोन र मोबाइल फोन	५१९१	७५७
कम्प्युटर	५०८	५४४०
इन्टरनेट	३२९	५६१९
कार/जिप/भ्यान	२२४	५७२४
रेफ्रिजेरेटर	५६०	५३८८

तालिका नं: ५० घरको छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	घरको छानाको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	जस्ता च्यादर छाना भएको	४५७३	७६.८८
२	आर.सी.सी. ढलान भएका	११९५	२०.०९
३	टायल वा ढुगाँको छाना भएको	३८	०.६३९
४	फुस वा खरको छाना भएको	३२	०.५३८
५	काठको छाना भएको	६	०.१०१
६	माटोको छाना भएको	५	०.०८४
७	अन्य	९९	१.६६४
जम्मा		५९४८	१००

तालिका नं: ५१ बलेफी गाउँपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	श्री केदार क्षेत्री	अध्यक्ष	९८५११००६९४
२	श्री कमला श्रेष्ठ (कायस्थ)	उपाध्यक्ष	९८४९२११६३८
३	श्री मधु बहादुर थापा	अध्यक्ष वडा नं १	९७४१२३०७६३
४	श्री उर्मिला श्रेष्ठ	महिला सदस्य वडा नं १	९८४९७०८५३७
५	श्री मिना सुन्दास नेपाली	दलित महिला सदस्य वडा नं १	९८६०४२०६७९
६	श्री श्याम बहादुर खड्का	सदस्य वडा नं १	९७४११४१७३८
७	श्री भिम बहादुर पाख्रिन तामाङ्ग	सदस्य वडा नं १	९८६१६०२६३३
८	श्री छविलाल न्यौपाने	अध्यक्ष वडा नं २	९८४१३३२२०१
९	श्री ईश्वरी भण्डारी	महिला सदस्य वडा नं २	९७४१०३१६००
१०	श्री चन्द्र माया साकी	दलित महिला सदस्य वडा नं २	९८४३५३०८७६
११	श्री कुश कुमार थापा	सदस्य वडा नं २	९८६१०१८९२१
१२	श्री तिलक कार्की	सदस्य वडा नं २	९७४१२५९७४४
१३	श्री सरद कुमार वि.क.	का.पा. सदस्य वडा नं २	९८४३००१८६०
१४	श्री विरमान तामाङ्ग	अध्यक्ष वडा नं ३	९८४१८१८५०७
१५	श्री सरला तामाङ्ग	महिला सदस्य वडा नं ३	९७४१४५२७२५
१६	श्री सरिता वि.क.	दलित महिला सदस्य वडा नं ३	९८१८३९१७५५
१७	श्री जयराम कार्की	सदस्य वडा नं ३	९८५१०६०२१९
१८	श्री साकी तामाङ्ग	सदस्य वडा नं ३	९८१८१६५७४६
१९	श्री काली प्रसाद लामा	अध्यक्ष वडा नं ४	९८६०७८०७७६
२०	श्री नैन कुमारी तामाङ्ग	महिला सदस्य वडा नं ४	९८६११३८७४७
२१	श्री कमला नेपाली	दलित सदस्य वडा नं ४	९८०८७४६३७८
२२	श्री धनपती नेपाल	सदस्य वडा नं ४	९७४१२६१३६५
२३	श्री धनबहादुर साकी	सदस्य वडा नं ४	९८६१४७४२६२
२४	श्री विकास श्रेष्ठ	अध्यक्ष वडा नं ५	९८५११२७१७१
२५	श्री सुस्मीता भुजेल	महिला सदस्य वडा नं ५	९७४१३२१०९९
२६	श्री शर्मीला नेपाली	दलित सदस्य वडा नं ५	९८१०१८७५१५
२७	श्री लिला बहादुर श्रेष्ठ	सदस्य वडा नं ५	९७४११७२०८५
२८	श्री राम बहादुर भुजेल	सदस्य वडा नं ५	९८४९४७१५९९
२९	श्री बाबु काजी भुजेल	का.पा. सदस्य वडा नं ५	९८६१६७२६४४
३०	श्री चित्र बहादुर तामाङ्ग	अध्यक्ष वडा नं ६	९८५१०१७५०७
३१	श्री रिना तिमल्सेना	महिला सदस्य वडा नं ६	९७४१११९९१६
३२	श्री पार्वती दमाई	दलित सदस्य वडा नं ६	९८१८७३१४१०
३३	श्री रमेश घिमिरे	सदस्य वडा नं ६	९८५११०१२९४
३४	श्री विष्णु बहादुर तामाङ्ग	सदस्य वडा नं ६	९८४०२९९७५३
३५	श्री कार्केल लामा	अध्यक्ष वडा नं ७	९८५१०१४३९५
३६	श्री सरिता कार्की (पराजुली)	महिला सदस्य वडा नं ७	९८४१६८९९७८
३७	श्री लीला दमाई	दलित सदस्य वडा नं ७	९८०८८३८८१८

क्र.सं.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नम्बर
३८	श्री रली माया पराजुली	सदस्य वडा नं ७	९८०८८३६८५४
३९	श्री प्रेम बहादुर तामाङ्ग	सदस्य वडा नं ७	९८४९३४९१०९
४०	श्री चरि बहादुर तामाङ्ग	अध्यक्ष वडा नं ८	९८४९३४०९६४
४१	श्री मन्दिरा कायस्थ	महिला सदस्य वडा नं ८	९७४१०१०८७५
४२	श्री तिल कुमारी कामी	दलित सदस्य वडा नं ८	९८६११७९१९१
४३	श्री लक्ष्मण अधिकारी	सदस्य वडा नं ८	९८५१२०६७१३
४४	श्री कृष्ण बहादुर तामाङ्ग	सदस्य वडा नं ८	९८२३११४६४८

तालिका नं: ५२ बलेफी गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	श्री गणेश नेपाली	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५१२४३६३७
२	श्री कृष्ण भुजेल	शाखा अधिकृत (शिक्षा)	९८४९१०८३८९
३	श्री प्रदिप कक्षपति	सिभिल ईन्जिनियर	९८४९६२०३४३
४	श्री अमिरजन नेपाल	सूचना प्रविधि अधिकृत	९८४९९१६०३७
५	श्री किरण मास्के	लेखापाल	९८४१४०८५६१
६	श्री जय प्रसाद गजुरेल	ना.सु	९७४१०८८९२८
७	श्री राजकुमार पौडेल	हेल्थ असिस्टेन्ट (छैटौँ)	९८५११४३५३८
८	श्री मिश्री प्रसाद खड्का	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	९८५१२४४५३३
९	श्री विनीता राई	प्रा.स. (कृषि)	९८५२०५९७९६
१०	श्री रुद्र प्रसाद सापकोटा	सव ईन्जिनियर	९८६००६८३६२
११	श्री मुकेश कुमार पटेल	हेल्थ असिस्टेन्ट (पाँचौँ)	९८४५२६५१५९
१२	श्री खम्बध्वज कार्की	ना.सु	९८४३१८४०४४
१३	श्री सुकुलाल तामाङ्ग	कार्यालय सहायक	९८४३१६८०६२
१४	श्री नानीराम पराजुली	अ.स.ईन्जिनियर	९८५१२१०९०२
१५	श्री सन्तोष सापकोटा	अ.स.ईन्जिनियर	९८४९४७३२५८
१६	श्री रमेश श्रेष्ठ	अ.स.ईन्जिनियर	९८५१०९५३६६
१७	श्री विमला अधिकारी	ना.प.स्वा.प्रा.	९८४९९८००२०
१८	श्री गोपाल बहादुर थापा	खा.पा.स.टे.	९८४९२६१७०९
१९	श्री ढाल बहादुर ठकुरी	कार्यालय सहयोगी	९८४११०९३५९
२०	श्री प्रेम प्रसाद सापकोटा	कार्यालय सहयोगी	९८४१९२४७४९
२१	श्री लिला बहादुर श्रेष्ठ	कार्यालय सहयोगी	९८४३०७११४०
२२	श्री बखान सिं. तामाङ्ग	कार्यालय सहयोगी	९८१३५०५९३५
२३	श्री रञ्जु मोक्तान	सहजकर्ता	९८१८७३१०२६
२४	श्री दुर्गा अधिकारी	सामाजिक परिचालक	९७४१२२३०२५

तालिका नं: ५३ बलेफी गाउँपालिका वडाकार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	नाम, थर	पद	वडा नं	सम्पर्क नम्बर
१	श्री राजाराम अर्याल	ना.सु वडा सचिव	१,२ र ३	९८४१०९२०९९
२	श्री जय प्रसाद गजुरेल	ना.सु वडा सचिव	४	९७४१०८८९२८
३	श्री अम्बिका गैडा (फोजु)	खरिदार वडा सचिव	५	९८४१७५३६५४
४	श्री शेषमणी खतिवडा	ना.सु. वडा सचिव	६ र ७	९८५२८३२७९८
५	श्री गिरीराज पोख्रेल	ना.सु. वडा सचिव	८	९८४९९६४७९३
६	श्री रामदेव खड्का	कार्यालय सहायक	१	९८४९९२४६५४
७	श्री डम्बर बहादुर श्रेष्ठ	कार्यालय सहायक	३	९८४३५७२५९६
८	श्री स्वस्थानी पराजुली	सामाजिक परिचालक	४	९८४७४३०३२७
९	श्री विमला अधिकारी	पशु प्राविधिक	५	९८४९९८००२०
१०	श्री सृजना पराजुली	कार्यालय सहायक	६	९८४१९०१९६६
११	श्री सुमित्रा पराजुली	कार्यालय सहायक	७	९८४१९०१८७५
१२	श्री विमला चौलागाई	कार्यालय सहायक	८	९८४११०८३५९
१३	श्री सन्दिप खत्री	कार्यालय सहयोगी	१	९८६१५७४१४९
१४	श्री शान्ता न्यौपाने	कार्यालय सहयोगी	२	९८४३०८१६३४
१५	श्री सुर्य मान तामाङ्ग	कार्यालय सहयोगी	३	९८६९६९०६७४
१६	श्री फुर्वाछिरीङ्ग तामाङ्ग	कार्यालय सहयोगी	४	९८५११२३४०८
१७	श्री राजकुमार दर्जी	कार्यालय सहयोगी	७	९८४१९०१८७५

तालिका नं: ५४ घरधुरी तथ्याङ्क संकलकहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
१	श्री मोतिलाल पौडेल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं १	९८६१६०२६९७
२	श्री तारा थापा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं १	९८६१३८३२८१
३	श्री प्रदिप पौडेल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं १	९८६९०२२१५८
४	श्री सरोज कृष्ण न्यौपाने	बलेफी गाउँपालिका वडा नं २	९८४०१२३२२०
५	श्री गणेश बहादुर श्रेष्ठ	बलेफी गाउँपालिका वडा नं २	९८६०११४३२२
६	श्री सरु वि.क.	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ३	९८१३४१७९६८
७	श्री सन्देश तामाङ्ग	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ३	९८०३३९१०५६
८	श्री साजन तामाङ्ग	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ३	९८४०८२३८७२
९	श्री रत्न माया तामाङ्ग	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ४	९८०३६१९८०८
१०	श्री छेदुप लामा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ४	९८४१८२७३४५
११	श्री प्रदिप नेपाल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ४	९८४९९०६७१७
१२	श्री उमेश नेपाल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ४	९८६८१५६३९९
१३	श्री विष्णुमाया तामाङ्ग	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ५	९८४०७१८९१०
१४	श्री फुलछेरी तामाङ्ग	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ५	९८६१३४१७०३
१५	श्री सरस्वती नेपाल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ५	९८२३१०९५०६
१६	श्री माईली तामाङ्ग	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ६	९८१००५५९७०
१७	श्री विपना तामाङ्ग	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ६	९८०३८६८६८७
१८	श्री आस्मा पौडेल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ७	९८६०४९१००९
१९	श्री विनीता पौडेल	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ७	९८४३१८५७१०
२०	श्री पवित्रा गतराज	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ७	९८४९४७०५१७
२१	श्री पाल्साङ लामा	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ७	९८१८८८१४१४
२२	श्री अभिलास पराजुली	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ७	९८१८०४३५५९
२३	श्री युवराज के.सी	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ८	९८६६८७८७३१
२४	श्री रवि बस्नेत	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ८	९८२३२०६५४५
२५	श्री सुमित्रा तिमल्सिना	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ८	९८४३५३१७१५
२६	श्री माया तामाङ्ग	बलेफी गाउँपालिका वडा नं ८	९८६४२६४८७९